

Italcikkek, elárusításra vagy szétosztásra szántaknak, tartására és az ezekkel való bánásmódra vonatkozó szabályok megszegése: közegészség elleni kihágás. (Kbt. 107. §.) *Közigazg. hatóság.*

Italmérési jövedéki kihágások. L. Jövedéki kihágások.

Italmérési üzletekben a közerkölcsiség megóvása. L. Közerkölcsiség italmérési üzletekben.

Italok, (hamisított vagy ártalmas anyagokkal keverve). L. Ártalmas gyümölcsöknek.

Itatás. A szénaadag elfogyasztása után a lovak megitálandók. (Kh. 45. p.)

Itatása izzadt lovaknak. L. Izzadt lovak.

Itatása marhacsapatoknak. L. Marhacsapatok etetése és itatása.

Itatásra használandó viz. Az itatás a legjobb a frissen merített kutviz, azonban nagyon hidegnek nem szabad lenni. (Kh. 46. p.)

Itatóedény állapota. Az itatóedény tiszta és szagtalan legyen. (Kh. 45. p.)

Itatóveder felkötése. Az itatóveder fenekével kifelé, a jobboldali szénatekereshez illesztve, sodrott zsinagével ahhoz erősítendő. Ha pedig széna nem vitetik, akkor az itatóveder a málhaszj alatt a jobboldali málhatáskához erősítendő. (Kh. 22. p.)

Ittas csendőrrel való eljárás. L. Csendőr erkölcsi hibái.

Ivóeszközök a konyhában tartandók. (Lsz. 1/18.)

Ivógyógyintézetek használata. L. Fürdők használata.

Ivópoharak beszerzése. L. Asztal megterítése.

Izgató sajtótermékek megszerzése. L. Nyomozás nyomtatvány útján elkövetett blüncselekmény esetén.

Izraelita husvétii kenyerek vasárnapon való előállítás. L. Pászák.

Izzadt lovak etetése és itatása. Izzadt lovakat a teljes lehűlés és ledörzsölés előtt etetni vagy itatni nem szabad; ha azonban egyes lovak még teljes lehűlésük után sem akarnak enni, akkor próbaképpen kevés vízzel kínálandók meg. (Kh. 47. p.)

Izzadt lovakkal való eljárás. Ha a ló nagyon megizzadva érkezik haza, akkor meleg és csendes időben, megereszlett hevederrel és kivetett álladzólánccal a szabadban addig vezetgetendő, míg teljesen lehűl; ellenben rossz időben azonnal az istállóba vezetendő, lenyergelendő, szalmával teljesen szárazra dörzsölendő s aztán tisztára kefézendő.

J

Javítások a laktanyán bejelentése. Az őrsparancsnok még ha a laktanyán valami javítás sürgősen szükséges is, felsőbb parancs nélkül, a laktanyatulajdonossal semmiféle tárgyalásba nem bocsátkozhatik, hanem a szükségesnek mutakozó javításokról a szárnynak jelentést tenni tartozik (Á. sz. h. XI/5.), illetve arról a szárny- vagy szakaszparancsnoksági szemle alkalmával szóbeli jelentést tesz. Ha a laktanya-tulajdonos a szükséges helyreállításokat a szárnyparancsnokság által kiszabott határidőben nem eszközölte, akkor egy helyhatósági tisztviselőből, az őrsparancsnokból és két szakértőből álló bizottság által jegyzőkönyvileg állapítandók meg a szükséges helyreállítások és ezen jegyzőkönyv, valamint a helyreállítások után felmerülő költségekről szerkesztett kimutalás, a szárnyparancsnoksághoz felterjesztendő. (Gku. 82/3.)

Járásörmester. Rangosztályba nem sorolt havidijas álliszt, ki mint ilyen a törzsörmester elé sorolatik. A járásörmester mindig a közigazgatási járás

székhelyén állomásozik és mint járásparancsnok 2—3 órs tartozik felügyelete alá.

Járásőrmester havi dija: 140 korona.

Járásparancsnokság. L. Járásőrmester.

Jársparancsnok szolgálati óraszámainak feltüntetése a szolgálati könyvben. L. Szolgálati könyv vezetése.

Járlat nélküli lovokról teendő jelentés. L. Lovak járlat nélkül.

Járlatok. L. Marhalevelek.

Jármű-rakományok szélessége. Az utakon közlekedő járművek rakományának szélessége három métert meg nem haladhat. (Kvt. 113. §.)

Járművek éjjeli jelzése. Minden járműnek éjjel és sötét időben feltűnő helyen lámpával kell világítva lennie, vagy a vonóállatok legalább egyike csengővel látandó el. (Kvt. 112. §.)

Járművekhez állatok kötése. Járművekhez hátul két állatnál több nem köthető. (Kvt. 113. §.)

Járművek keréktalp vasa. A járműveknél a keréktalp vasa lehetőleg lapos és kiálló szegek és csavarfejek nélkül készült legyen. (Kvt. 129. §.)

Járművek megállása utakon. Járművet az ut-pályán hagyni tilos. Ha azonban járművel az ut-testen hosszabb ideig való megállás elkerülhetetlenül szükséges, akkor a járművel az ut egyik oldalára kell állani, úgy, hogy mellette két egymással szembe jövő járműnek az ut-pályán való közlekedésére kellő tér maradjon. Eltört, leroskadt, vagy feldült járművek csak a szükséges segély megszerzéséig maradhatnak az ut pályán, de akkor is feiügyelet és éjjel lámpával ellátva. Az ilyen járművekről lerakott tárgyak, áruk s:b. az ut-padkán helyezendők el és onnan legkésőbb hat óra alatt eltávolítandók. (Kvt. 110. §.)

Járművet vezetés nélkül hagyni, vagy egyszerre több járművet vezetni tilos. (Kvt. 111. §.)

Járőr által közvetlen a bírósághoz teendő jelentések. L. Bíróságnak járőrök által teendő jelentések.

Járőr bevonulásánál eszközendő bevezetések a szolgálati könyvbe. L. Szolgálati könyv vezetése.

Járőr közvetlen igénybevétele. A kir. ügyészségek, a vizsgáló és kiküldött bírók és járásbíró-ságok, az illető járás főszolgabírója vagy helyettese, ugyszintén az országos fegyintézetek, kerületi börtönök és közvetítő intézetek igazgatóságai, továbbá a határvám és vesztegintézeti, a pénzügyi, adó, posta- és távirda, valamint más polgári hatóságok és a községi előljáróságok, valamint a bírósági végrehajtók — jogosultak, sürgős esetekben, azaz ha a késedelem veszélylyel járna, minden járőrt vagy csendőr őrsökön beosztott csendőrt valamely határozottan kijelölendő szolgálati teendő végrehajtására, illetve segédletre s pedig rendszerint írásban, közvetlenül is felhívni, illetőleg megkeresni. (Szlgu. 30. §.)

Járőr megtámadtatásra való készenléte. L. Idegenek távoltartása a csendőr-járőrtől.

Járőr nyelvismerete. A járőr legalább egyik tagjának az örskörletben divó főnyelvet tudnia kell, hogy a lakossággal érintkezhessen. (Á. sz. h. Bev. 7. p.)

Járőrök által szolgálatba viendő élelmi cikkek. L. Közgazdálkodás gyarapítása.

Járőrök eligazítása. L. Eligazítása a szolgálatba vonuló járőröknek.

Járőrök eligazításánál az őrsparancsnok teendője. L. Eligazítása a szolgálatba vonuló járőröknek.

Járőrök ellenőrzése. Járőrök ellenőrzésénél az ellenőrzés ideje az óra és perc megjelölésével vezetendő rá a járőrvezető őrsjárat lapjára. Ellenőrző járőrnek az ellenőrzendőhöz csatlakozni csak akkor szabad, ha kedvezőtlen létszámviszonyok miatt az őrsparancsnok egyedül kénytelen szolgálatba menni. Ily esetben a csatlakozás csak éjjeli időre terjedhet,

mig hajnalban már az ellenőrző őrsparancsnok a legrövidebb uton őrsére bevonulni tartozik, hacsak ettől rendkívüli körülmények, mint nyomozás, az ellenőrzött járőr megerősítése stb. vissza nem tartanak. Oly esetekben, midőn az őrsparancsnok egyedül teljesít ellenőrző, vagy más szolgálatot s ha az ellenőrző járőrhöz nem csatlakozik, esetleg rendkívüli események vagy nyomozás vissza nem tartják, nyáron esti 10, télen esti 9 óráig a laktanyába bevonulni tartozik. Helyi járőrök a fennálló közbiztonsági viszonyokhoz képest, szintén pontosan ellenőrizendők, mely ellenőrzések azonban a kül-ellenőrzések számába be nem tudhatók. (Á. sz. h. VII/38.)

Járőrök étkezése az őrsön. 1. Helyi szolgálatban levő járőrök a napi étkezésben épen úgy részesítendők, mint a laktanyában levő legénység; ily szolgálatban levő legénység étkezés céljából lehetőleg felváltandó. 2. Azon szolgálatban levő csendőrök részére, kiknek bevonulása délelőtt 9 óráig, illetve délután 2 óráig, vagy esti 9 óráig várható, a reggeli, illetve ebéd vagy vacsora elkészítendő és elteendő. 3. Ha járőrök váratlanul és közvetlenül reggeli, ebéd vagy vacsora előtt vonulnak be, akkor azoknak, valamint idegen őrsről érkezett csendőröknek, a reggeli kivánságukra elkészítendő, az ebéd, illetőleg vacsora megfelelően szaporítandó, esetleg az ebéd egy tál étellel kiegészítendő. Ha pedig a bevonulás délután 2 óráig, vagy vacsora után esti 9 óráig történt, akkor azok rögtönzött ebédrel, illetve vacsorával látandók el; az ebédhez, különösen télen, rántott leves is készítendő vacsorára pedig esetleg hideg étel is adható. 4. Idegen őrsbeli csendőröket, mivel nekik étkezés végett a laktanyából eltávoznok nem szabad, köteles az őrs a közigazdálkodásból a fentebbi pontokban foglalt módok szerint ellátni; míg ellenben az illető csendőrök tartoznak az ellátásért a közigazdálkodási pénztárba a napi betét következő hányadát megtéríteni: ebédért a napi betét

felét, vacsoráért a napi betét három tized- és reggeliért két tizedrészét. (Á. sz. h. XV/15.)

Járőrök ismertető jelzései. L. Ismertető jelek.

Járőrök nyomozásának ellenőrzése. L. Őrsparancsnok által a ki nem derített közbiztonsági zavarok nyomozása.

Járőröktől idegenek távoltartása. L. Idegenek távoltartása a csendőr-járőrtől.

Járőrszolgálat közben megbetegedett legénység gyógykezelése. L. Szolgálat teljesítése közben megbetegedett legénység gyógykezelése.

Járőrtagoknak egymástól való elválása. Egy járőrhöz tartozó két csendőrnek egymástól elválni rendszerint nem szabad; csak rendkívüli fontos esetekben, amidőn egyidejűleg felügyelet és segélyhozatal szükséges, igazolható az elválás. Pl. vasuti szerencsétlenség esetén, vagy ha egy vonatot valami veszély fenyeget, felhőszakadások által a közlekedési vonalakon okozott károk, mint hidak vagy utak elmosása; vizáradás, tüzvész, földomlás stb. esetekben, midőn előfordulhat, hogy egy csendőrnek a nagyobb szerencsétlenség vagy kár elhárítása, az utasok vagy az ott tartózkodó emberek figyelmeztetése céljából a helyszínén kell maradni, míg a másoknak gyors segély után kell néznie. (Á. sz. h. VII/31.)

Járőr támadásra való készenléte. L. Idegenek távoltartása a csendőr-járőrtől.

Járőrtáska a fogházba átadottak számára. L. Ruha- és lószerelevényi cikkek kisselejtítése.

Járőrtáska használata. A járőrtáskát a csendőrrendes és nyomozó szolgálatba, továbbá állomáshelyén kívül teljesítendő 24 óránál hosszabb szolgálatokba magával viszi. Ellenben otthon hagyandó a táska: helyi, vasuti, folyamátkelési, vásár, bucsu, fürdőügyeleti s uti járőrszolgálatban, továbbá a 24 órán túl nem terjedő fogoly és egyéb kísérek vagy fedezeteknél, segély vagy karhatalmi és ellenőrző szolgálatoknál. (1901. évi 5370/el. Hm. r.)

Járőrtáskába viendő tárgyak. A járőrtáskába a következők teendők: egy zsebformára összevarrott vékony viaszvászon takaróba: *a)* egy iv tiszta papír; *b)* 2–3 szolgálati jegy; *c)* 1–2 nyilatkozat; *d)* 2–3 boríték. — Szabadon teendő a táskába: a sebkötöző csomag és azon csendőr pecsétnyomója, aki pecsétgyűrűt nem visel, végre zacskó nélkül a kézi bilincs, fűzőlánc és a két lakat. — A táskába még fennmaradó üres hely pipa, dohány és élelmiszerek becsomagolására szolgál.

Járőrvezető által teendő jelentések. L. Rendkívüli események bejelentése.

Járőrvezető felelőssége. L. Portyázó szolgálat.

Járőrvezetői jelvények hordmódja. E jelvény a dolmányon, zubbonyon, illetve a felöltött köpenyen viselendő, és pedig *a dolmányon*: a gyalog- és lovas-csendőrnél egyformán, a bal előrészén, a felső 2-ik és 3-ik gomblyuk közötti térnek közepén, úgy, hogy a kokárda széle a vörös szegélyezésig érjen; *a zubbonyon*: gyalog- és lovas-csendőrnél egyformán a jobb előrészén és pedig a dolmányra nézve meghatározott fekvésnek megfelelő helyen, amely a dolmányról való lemérés által állapítandó meg; *a köpenyen*: 1. gyalog-csendőrnél: a jobb előrészén a legfelső gomb mellett, úgy, hogy a kokárda felső széle és a gomb alsó széle egy vonalban legyen, a kokárda oldalszéle pedig a köpeny bal előrészéig érjen; 2. a lovas-csendőrnél: a bal előrészén a test középvonalában, a felső 2-ik gomb magasságában, úgy, hogy a kokárda és a gomb felső széle egy vonalban legyen. (5843/96. hm. r.)

Járőrvezetői jelvények viselése. A járőrvezetőknek kinevezett csendőrök a járőrvezetői jelvényt szolgálatban és azon kívül viselik. Járőrök vezetésével ideiglenesen megbízott csendőrök a járőrvezetői jelvényt nem viselhetik. (Á. sz. h. Bev. 6. p.)

Járőrvezető kötelessége segély- vagy felszólított szolgálat alkalmával a helyi rendészetet illetőleg. L. Segélyszolgálat alkalmával helyi rendészeti teendők.

Járőrvezetőtől megkívántató tulajdonságok. Járőrvezetőknek csakis teljesen kifogástalan minőségű, megbízható és gyakorlati képzettségükkel fogva erre alkalmas csendőrök nevezhetők ki. (Á. sz. h. Bev. 6. p.)

Járványos betegségek állatok között: lépfene, pokolvar, fakonykór, veszettség, fejtűző száj- és körömbetegségek. (Mgt.)

Járványos betegségek emberek között: kolera, hagymáz (typhus), vérhas, köteges hagymáz, himlő, vörheny, kanyaró, ronesoló toroklob (difteritis), ragályos költőhártyalob (trachoma), bujakkór, hügyesőtakár, tüdőgümőkór, tüdőlob, járványos agy- és gerinc-agyhártyalob, orbánc, szamárhurut, sülly (scorbut), váltóláz és mocsárláz. (É.Á.)

Játékjegyek készítése, melyek pénznek vagy más értéktárgynak tekinthetők. L. Érmek készítése.

Játékkártya elárusításával csak azok foglalkozhatnak, akik amellet, hogy szabályszerű iparigazolvánnyal bírnak, erre pénzügyigazgatási engedélyt is nyertek. (50856/1889. km. r.)

Játszás a fegyverrel. L. Fegyverrel való játszás.

Jegyzékek vezetése az őrsőkön. L. Őrsőkön vezetendő szolgálati könyvek és előjegyzések.

Jegyzékkönyvecske. Minden csendőr a zubbony felső zsebében elrejthető vékony jegyzékkönyvecskét visz magával, melybe a következő adatok jegyzendők be: Az őrskörletben lakó vagy oda illetékes, esetleg ott tartózkodó szokásos büntettek, a rendőri felügyelet alatt álló és gyanús egyének, állandó pásztorok, erdő-, mező- és gátőrök, vadász- és halászejegygyel bírók és fegyveradótlíze-

tők neve és lakhelye. A jegyzékkönyvecskébe teendő a vadász- és halásznaptár, valamint egy kimutatás a magánvádra üldözendő cselekményekről. (1901. évi 5370/el. Hm. r.) Minden szolgálatba induláskor a járőrvezető a jegyzékkönyvecske első két — nedves szivacsos vagy rongygyal letörölhető — lapjára bevezeti az őrsparancsnok szóbeli szolgálati meghagyásait. (L. Közártalmuak ellenőrzése és egyéb teendők.) A még tisztán maradt rész pedig szolgálat közben előforduló és feljegyzést igénylő események bejegyzésére használandó. (1901. évi 6694/el. Hm. r.) A jegyzékkönyvecske áthelyezésnél az őrsön hagyandó.

Jegyzékkönyvecskében szolgálat előírása. L. Őrjárat lap.

Jegyzék vezetése a kiderítetlen közbiztonsági zavarokról. L. Ki nem derített bűnesetek ügyiratainak kezelése.

Jegyzőkönyvek kiselejtítése az őrsök részéről három év lejártá után eszközlendő. (45361/IV. 1886. hm. r.)

Jegyzőkönyv felvétele. Jegyzőkönyvet nyomozó eljárás közben sem az őrsparancsnok, sem a járőr vagy egyes csendőr nem vehet fel. A nyomozó járőr azonban puhatolózásainak, adatgyűjtésének és nyomozásának eredményéről, illetőleg az általa tapasztaltakról, valamint a kikérdezett terhelt és tanuk nyilatkozatairól, amennyiben ezeket különben nem tarthatná pontosan emlékezetében, írásbeli feljegyzéseket tegyen. (Szlgu. 138. §.)

Jelek a járőrök egymásközti érintkezésére. L. Ismertető jelek.

Jelentés a nyomozásról a járőr által. A járőr az általa végzett puhatolózásnak, illetőleg nyomozásnak eredményét és az általa teljesített egyes nyomozó cselekményeket — följegyzéseinek felhasználásával — bevonuláskor az őrsparancsnokságnak szóbelileg bejelenti. (Szlgu. 139. §.)

Jelentés a szükséges laktanyajavításokról. L. Javítások a laktanyán bejelentése.

Jelentése az idegen szakasz területén nyomozó járőrnek. L. Idegen szakasz területén nyomozó járőr jelentése.

Jelentések a hatóságokhoz. L. Csendőrség és a hatóságok közötti érintkezés formája.

Jelentés ház- és személymotozásról. L. Ház- és személykutató.

Jelentés járőr által közvetlen a bírósághoz. L. Bíróságnak járőrök által teendő jelentések.

Jelentés kiküldetések alkalmával. L. Rablóüldözések alkalmával teendő jelentések.

Jelentés nagyobb közbiztonsági zavarok alkalmával. L. Rablóüldözések alkalmával teendő jelentések.

Jelentés összpontosítások alkalmával. L. Összpontosítások alkalmával teendő jelentések.

Jelentés rablóüldözések alkalmával. L. Rablóüldözések alkalmával teendő jelentések.

Jelentés rendkívüli eseményeknél használt közlekedési eszközökről. L. Közlekedési eszközök használata rendkívüli eseményeknél.

Jelentés rendkívüli eseményekről. L. Rendkívüli események bejelentése.

Jelentés segély- vagy felszólított szolgálatba vezényelt járőrök fel nem válthatásáról. L. Segélyszolgálatra kivezényelt járőrök felváltása.

Jelentés szerkesztése. L. Elfogottak kikérdezése az őrsparancsnok által.

Jelentés testi sértésekről. L. Testi sértésekről szóló jelentések.

Jelentéstétel a hatóságokhoz. L. Bűncselekmények feljelentése.

Jelentéstétel a hatóságoknak rendkívüli eseményekről. L. Rendkívüli események bejelentése.

Jelentéstétel a főszolgabirónak. Minthogy a főszolgabíró a csend, rend és közbiztonság fölött örökös különösen hivatott, ugyanazért az őrs-

parancsnok oly eseményeket is, melyek más hatóságok illetékessége alá tartoznak, neki szintén bejelenteni tartozik. (Szlgu. 15 §.)

Jelentés valóságon alapulása. L. Csendőr igazságszeretete.

Jelentkezése a vasut-ügyeleti csendőrnek.

L. Vasutügyeleti csendőr jelentkezése.

Jelentkezések és bemutatások. A saját területéhez tartozó előljáróknál és felebbvalóknál, valamint a közös hadsereg, a haditengerészet, a m. kir. és cs. kir. honvédségbeli felebbvalóknál való személyes jelentkezésekre, illetve bemutatásokra vonatkozólag, a csendőrségi egyénekre nézve a m. kir. honvédségi „Szolgálati szabályzat“ I. részének rendelkezései és a kibocsátott különös rendeletek érvényesek. — Minden alkalommal, midőn a csendőr a közigazgatási hatóság székhelyén szolgálatilag tartózkodik, magát a főnöknek avagy helyettesének bemutatni és annak esetleges felhívásait átvenni tartozik. — Ha a csendőr szolgálatilag oly községbe érkezik, a hol a közigazgatási hatóság főnöke szolgálati ügyben jelen van, magát nála szintén bemutatni köteles. — Sorozások alkalmával a járőrvezető a katonai és honvéd elnöknél jelentkezni, a polgári elnöknél pedig bemutatkozni köteles. — Az országgyűlési képviselőválasztásokhoz kirendelt csendőrség parancsnoka magát a választási elnöknél bemutatni tartozik. (Szlgu. 13. §.) A közigazgatási hatóság székhelyén levő őrsparancsnok, esetleg helyettese, a hatósági főnöknél, vagy távollétében helyettesénél, valamint a törvényhatóság főispánjánál is, rendszerint csak a szükséghez képest és pedig az illető főnök által megállapítandó időközökben megjelenni tartozik, hogy őrskörletének közbiztonsági viszonyairól neki jelentést tegyen és netaláni felhívásait átvegye. — A kir. ügyészség, valamint a járásbiróság székhelyén levő őrsparancsnoka, esetleg helyettese a kir. ügyészség, illetve a járásbiróság vezetője által hivatalosan megállapítandó időközökben, nyomozási ügyekbeni

felhívások vétele vagy értesítések adása végett, a kir. ügyészségnél, illetve a járásbiróságnál megjelenni tartozik. (Szlgu. 15. §.) Ha csendőrségi állomásra a miniszterelnök, honvédelmi, vagy belügyi miniszter, továbbá a honvédelmi vagy belügyi államtitkár, vagy a belügyminiszternek közbiztonsági ügyekben kiküldöttje hivatalosan megérkezik, ezen magas személyeknél tiszti állomásokon a jelenlevők közt rangban legidősebb csendőrtiszt, őrsállomásokon pedig az őrsparancsnok (nem az érkezésnél, hanem a szálláson) diszben jelentkezni és esetleges meghagyásaikat kikérni tartozik. — Bármely más miniszternek vagy államtitkárnak csendőrségi állomáson való hivatalos megjelenése alkalmával, a fentemlített csendőrtiszt, illetve őrsparancsnok (szintén a szálláson) magát diszben bemutatni tartozik. (Szlgu. 14. §.) Ha a m. kir. honvédség főparancsnoka vagy annak adlatusa csendőrtiszti állomásra (kivéve Budapest) szolgálatilag megérkezik, amennyiben a tiszt otthon nem volna, vagy beteg lenne, az őrsparancsnok tartozik a főparancsnok, illetve adlatus segéd tisztjénél, lakásán, diszben jelentkezni. — Ha csendőrtiszti állomásra egy csendőr előljáró vagy felebbvaló érkezik váratlanul, a tiszt távollétében az altiszt, az illető előljárót vagy felebbvalót felkeresi és nála diszben jelentkezik. Ha a megérkezés ideje előre jelezve van, az illető altiszt a megérkezésnél tartozik az előljárót vagy felebbvalót diszben bevárni és nála jelentkezni. (Á. sz. h. XVII/3.) Ha említett személyiségek, illetve előljárók az őrsre váratlanul megérkeznek, az őrsparancsnok vagy helyettese minden idővesztés nélkül, s azon öltözetben, melyben épen van, jelentkezik, illetve bemutatja magát s az első alkalmat megragadja, hogy kalapot és kardot ölthessen. (Á. sz. h. XVII/4.) Ha oly őrsállomásra, hol katonai- vagy honvéd-állomásparancsnokság nincsen, a katonai állomány valamely tettes tiszttje érkezik, ennél az őrsparancsnok, mint ilyen, diszben jelentkezni tartozik. (Á. sz. h. XVII/5.)

Jelentkezések szemlék alkalmával. A vizsgáló-előjáró érkezte és távozása alkalmával az őrsparancsnok nála diszben jelentkezni tartozik. Ha a vizsgáló-előjáró megérkezését előre tudatja, vagy ha a vizsga egy egész, esetleg több napon át folytatódik s az előjáró a mindenkor kezdetet előre megjelöli, az esetben mindenkor a „*Megrendelt lak-tanya vagy őrszemle alkalmával követendő eljárás*” cím alatt előirtak szerint fogadandó. Ha ellenben az előjáró e tekintetben nem rendelkezik, a legénység az Irányelvek szerint foglalkozik s az előjáró megjelenése alkalmával akként fogadandó, amint az a váratlanul megjelenő előjárók fogadtatására elő-irva van. Hogy a vizsgáló mikorra és mely helyen rendeli a reggeli és esteli jelentés megtételét, erre vonatkozólag az őrsparancsnok tartozik mindenkor az előjáró parancsát kikérni. (Á. sz. h. XXII/7.)

Jelentkezési szabályok a nem tényleges állományú katonák részére. L. Katonai jelentkezési szabályok áthágása.

Jelszava a csendőrnek. L. Csendőr jelszava.

Jelvény — melynek használata miniszteri rendelet által tiltva van — *kitüzése, nyilvános használata, árusítása, vagy maskénti terjesztése*: állam elleni kihágás. (Kbt. 36. §.) *Kir. járásbiróság.*

Jelvények — idegen nemzetiek — használata. L. Idegen nemzeti jelvények használata.

Jelvények viselése. L. Diszitmények, disz- és emlék-jelvények viselésének sorrendje.

Jelvénypótdíj. A jelvényekkel kitüntettek, még pedig az arany érdemkereszt után napi 64 fillér, a másodosztályú vitézségi ezüstérem vagy a koronás érdemkereszt után napi 32 fillér és az ezüst érdemkereszt után napi 20 fillérből álló pótdíjra nyerne igényt, mely a zsolddal együtt előre fizetendő. A csendőrségi szolgálatban szerzett arany vagy I. oszt. vitézségi éremnek tulajdonosai, kik érempótdíj élvezetében állanak, a jelvénypótdíj

alapból, esetleg csak azon összegből álló javítást nyerhetik, mely a nekik járó érempótdíjak és a jelvénypótdíjak között mint különbözet mutatkozik. Több jelvényvel bíróknak valamennyi jelvény után jár a pótdíj. A jelvénypótdíj a honvédelmi miniszter által, az alap kamataihoz mérten, külön kérelem nélkül engedélyeztetik. Rabellátás és fegyelmi fenytés idejére a pótdíj nem jár, ellenben szobafogsággal fenytett őrmesternek, rövid vagy polgári alkalmazás végett gyakorlati szolgálatra, vagy betegség végett szabadságoltaknak és a kórházban ápoltaknak kifizetendő. (Hlsz. 103. §.) Az arany- vagy ezüstéremmel járó pótlék a nyugdíj összegéhez nem számítható, azt a nyugdíjazott, tekintet nélkül szolgálati éveire, haláláig teljes mérvben élvezi. (Ny. 24. §.)

Jelvénypótdíj fegyelmi fenytés esetén. L. Fegyelmileg fenytettek illetékei.

Jelzőlámpák, melyek utcán vagy téren lerakott nagyobb halmazt képező anyagok helyén állítottak fel — *eloltása*: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 119. §.) *Közigazg. hatóság.*

Jégen való közlekedés. L. Befagyott vizeken való közlekedés.

Jéghasító láncok használata. Jéghasító láncokat máshol, mint sik jégen alkalmazni tilos. (Kvt. 129. §.)

Jég szállítása vasárnap délelőtt 10 óráig eszközölhető. (14837/92. km. r.)

Jobb málhatáska csomagolása. L. Málhatáska.

Joga a csendőrnek támogatás igénybevétele. L. Csendőr jogai támogatás igénybevétele.

Jogai a csendőrnek szolgálat teljesítés alkalmával. L. Csendőr jogai szolgálat teljesítés alkalmával.

Jogos védelem. L. Fegyverhasználati jog magyarázata.

Jogtalan elsajátításért a bünvádi eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg, ha ez

által az elsajátítónak házastársa, fel- vagy lemenő ágbeli rokona, testvére, vele közös háztartásban levő rokon, gyámja, gondnoka vagy nevelője károsított meg. (Btk. 369. §.)

Jogtalan elsajátítás kihágása. Aki idegen ingó dolgot tudva jogtalanul használ és az által azt megrongálja, vagy értékében csökkenti, vagy a jogtalan használat által egyéb módon kárt okoz: kihágást követ el. (Kbt. 127. §.) *Kir. járásbírósdg.*

Jogtalan elsajátítás vétsége. Jogtalan elsajátítás vétségét követi el: 1. aki idegen dolgot talált és azt nyolc nap alatt a hatóságnak, vagy annak, aki elvesztette át nem adja (Btk. 365. §.); 2. aki régi kincsét talál és azt a hatóságnak nyolc nap alatt, vagy a hatóságnak előre bejelentett kutatás esetén, harminc nap alatt be nem jelenti. (Btk. 366. §.); 3. aki másnak tulajdonát képező ingó dolgot, ha véletlenségből vagy tévedésből birtalatába jutott, jogtalanul elsajátítja (Btk. 367. §.); 4. aki saját vagy a tulajdonos beleegyezésével, vagy annak számára más ingó dolgát a haszonélvezőtől, zálogbirtokostól, vagy attól, aki a dologra nézve használati vagy megtartási joggal bír, jogtalanul elveszi. (Btk. 368. §.) *Kir. járásbírósdg.*

Jó viszony ápolása a községi előljáróságokkal. L. Helyi rendészeti ügyekben való beavatkozás.

Jóindulatuak osztálya. L. Személy ismeret.

Jóindulatu lakossággal való érintkezés. L. Községek porlyázása.

Jókarban tartása a ruházatnak. L. Ruházat jókarban tartása.

Jómóduak osztálya. L. Személyi ismeret.

Jóslásokkal való fizetszerű foglalkozás: közrend elleni kihágás. (Kbt. 79. §.) *Kir. járásbírósdg.*

Jövedéki kihágás. Jövedéki kihágást képez: 1. ha valaki engedély nélkül szeszes italokat kimér, kismértékben elárúsít vagy égetett szeszes italokat nagyban elad; 2. ha valamely engedélyes az ital-

mérés vagy italelárúsítás oly nemét gyakorolja, vagy oly helyen mér ki, illetőleg árúsít el szeszes italokat, amelyre engedélye nem jogosítja fel; 3. ha valamely engedélyes az italmérési és italelárúsítási tisztelet felügyeletével megbízott pénzügyi, rendőri, törvényhatósági, községi és állami borászati közlegeknek az tiszletbe való belépést meg nem engedi, vagy azokat a felügyelet gyakorolhatóságában egyébként megakadályozza; 4. ha valaki a pénzügyigazgatóság felhatalmazásával ellátott pénzügyi és az azoknak segédkező községi közlegeket megakadályozza abban, hogy azokba a helyiségekbe belépjenek, amelyekben alapos gyanu szerint engedély nélkül tisztelet italmérés vagy italelárúsítás; 5. ha valamely engedélyes a szeszes italokat, ha azok eladási ára hatóságilag korlátozva lett, a meghatározott legmagasabb eladási árnál drágábban árúsítja el. (1899. XXV. t.-c.) *Kir. pénzügyigazgatóság.*

Jövedéki törvények végrehajtásánál való segédkezés. A jövedéki törvények végrehajtásából a csendőrség segédlete csak akkor vehető igénybe, ha tetteges ellenszegülés fordul elő, vagy ilyentől indokoltan tartani lehet. Ily esetekben a csendőrnek kötelessége a pénzügyőrségi személyzetet, illetőleg az állam jövedéki érdekeinek képviselőit hivatott községi előljárósági személyt hivatalos eljárása alkalmával megvédeni s arról gondoskodni, hogy a felek részéről a hivatalos ténykedés ellen szándékos bárminemű törvényellenes esemény megakadályoztassék, illetve elhárítottassék. — Megjegyeztetik, hogy ily alkalommal a pénzügyőrségi közlegeknek az előírt egyenruházat és fegyverzet által, mint ilyeneknek felismerhetőeknek kell lenniök, ha pedig rendkívül esetekben szolgálatukat polgári ruhában végzik, magukat szolgálati könyvekkel és a körülményekhez képest, különös igazoló okmányokkal is igazolni kötelesek. (Szigu. 33. §.)

Juhászok meglepése. L. Gyanús helyek megközelítése.

Juhok leszurásánál az egészségi állapot vizsgálata. L. Szarvasmarhák vágásánál az egészségi állapot vizsgálata.

Jutalékok felvétele. L. Feljelentési díjak és jutalékok felvétele.

Jutalmazása a besugóknak. L. Bizalmi személyek megszerzése.

Jutalmazási alap. Rendeltetése, hogy annak kamataiból oly csendőr legénység részére, kik magukat a közbiztonsági szolgálatban különös eredményes működés által kitüntetik, tekintettel az érdem fokára, az e mellett legyőzött akadályokra, a tanusított kiváló ésszerűség és tetterőre, kivételesen pénzbeli jutalomdíjak adassanak. Ezen jutalomdíj 20 koronánál kisebb és 60 koronánál nagyobb nem lehet és minden év augusztus hó 18-án, mint ő Felsőge születése napján osztandó ki. (Illsz. 103. §.)

Jutalomdíj életmentésért. L. Életmentési jutalomdíj.

Jutalomdíj hitszegésre való elcsábításra tett kísérletek feljelentéseért. Annak, aki csendőrök, katonák, vagy honvédeknek hitszegésre való elcsábítására tett kísérletet feljeleníti, a feljelentés valóságának biróilag történt megállapítása után, 400 korona díj fizetendő ki. Ha ily feljelentés egyidejűleg több személy részéről történt, akkor minden egyesnek a díjból egyenlő rész jár. (Illsz. 108. §.) Ezen jutalom nyugta alapján a szárnyparancsnokság által fizettetik ki. (Gku. 10. §.)

Jutalom elfogadása szolgálat teljesítésért. L. Megvesztegethetlenség.

K

Kalapok elhelyezése. A kalapok a ruhafogas polcán tartandók. (Á. sz. h. III/18.)

Kalaptok áthelyezésnél az örsön marad. (Á. sz. h. XI/7.)

Kalaptok beszerzése. Minden örsön a rendszeresített létszám erejéig, az elszállásolási átalány rovására, minden csendőr részére egy kalaptok szerzendő be. Ezen kalaptok kéregpapirból házilag készitendő, fénytelen kékpapirral vonandó be és teljesen simán hagyandó. (Á. sz. h. XI/7.)

Kampós szegek az istálló lámpához. L. Istálló égések elleni óvintézkedések.

Kantározás. A kantározásra mindig kellő figyelem és gond fordítandó, miután helyes kantározás nélkül lehetetlen a lovat akaratumkhoz képest és testünk egyensúlyban tarthatása mellett lovagolni. A csendőrségi lovaknál mindig a könnyebb kantározásra (zablázásra) kell törekedni. (Kh. 29. p.)

Kapuk jogosulatlan kinyitása, melyek utak és földek elzárására szolgálnak: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kard használata. L. Fegyverhasználat végrehajtása.

Kardkötő hordmódja nyáron. A kardkötő a zubbony (dolmány) alatt akként kötendő a derékra, hogy annak első hordszija a bal felső comb irányában lógjon és a kard szurlapja a zubbony (dolmány) alsó részétől 1 centiméterrel feljebb esék; a hátulsó hordszija pedig akként csatolandó, hogy a kard általa egyenletes helyzetben tartassék. (Kh. 2. p.)

„Kardot ránts!” keresztülvitele. Kivezényelt gyalog osztagnál a „Kardot ránts!” vezényszóra minden csendőr fegyverét válláról leemelve, azt a fegyverszíjjal a bal előkarra akasztja oly helyzetbe, mint a szuronynak menetközben való feltüzésénél,

ennek megtörténtével pedig a jobb kéz a kard markolatát megragadja, a kardot hüvelyéből kivonja s a jobb oldalra hozza oly helyzetbe, mint az a zászlósra nézve előírva van. (Á. sz. h. VI/6.)

„Kardot rejts!” keresztülvitele. Ezen vezényszóra a kard a hüvelybe rejtetik és a fegyver vállra vétetik. (Á. sz. h. VI/6.)

Kardpenge élesítése. A kardpenge középtől a hegyéig s innen visszafelé a fokon a homorulatig élesre van köszörülve. (Flu. 15. §.)

Kardvívás. L. Vívásgyakorlat.

Kardvívás. L. Fegyvergyakorlat, kard és szuronyvívás.

Karhatalmi segédleti költségek elszámolása.

A polgári bíróságok által igénybe vett, valamint a közigazgatási hatóság által nem a belügyminisztérium, hanem más minisztériumok vagy hatóságok rendeleteinek, esetleg ítéleteinek végrehajtása, vagy pedig elővezetések céljából kirendelt karhatalmi segédlet (III. sz. 104. §.) utazási költségei, a menetlevél és eredeti felhívással felszerelt utazási számadásban, ha pedig csak vezénylési pótdíj merült fel, a felhívással okmányolt kimutatásban számítandók el. Közigazgatási hatóság által a közbiztonság érdekében felhasznált karhatalom költségei a belügyi tárcát terhelik. Katonai (honvéd) egyének kíséréséből felmerülő költségek a felhívással okmányolt utazási számadásban, ha pedig csakis vezénylési pótdíj illetékes, a kimutatásban számítandók el. Ha a tartóztatás önbuzgalomból történt, az elszámolási okmányban, az a „Megjegyzés” alatt kiemelendő. Fogolykísérések alkalmával fölmerült költségek a kísérelével felszerelt utazási naplóban számolandók el. (Gku. 15. §.)

Karók meggyujtása. L. Meggyujtása.

Karpaszomány. A csendőrlegénység és a próbaszolgálatra átvett katonai és honvéd altisztek, mielőtt azok összesen 3 évet a tényleges szolgálatban már eltöltöttek, igényt nyernek egy szélesebb és egy

keskenyebb arany karpaszománykával való kitüntetésre. A 6. és 9. tényleges szolgálati év bevégzése után a csendőrlegénység két, illetve három keskeny arany karpaszományt visel. Altiszti rendfokozattal nem bíró próbacsendőrök, továbbá póttartalékosok és más egyének, kik a csendőrséghez beszámítható tényleges szolgálati idő nélkül vétettek át, csak három évi tényleges csendőrségi szolgálat után nyernek igényt az arany karpaszományra. (6387/98. eln. hm. r.)

Karpaszomány viselése a katonai szolgálati jelvénynyel ellátottak által. A katonai szolgálati jelvénynyel ellátott csendőrlegénység által a karpaszomány szintén viselendő. (28685/IV. 1887. hm. r.)

Karsujtás. Azon próbacsendőröknek, kik altiszti rendfokozattal nem bírnak, ha a csapatnál három tényleges szolgálati évet már eltöltöttek, egy selyem karsujtás viselésére van igényük. (6387/98. eln. hm. r.)

Katángszáritó iparnál vasárnap is végezhető. L. Pótkávé.

Katonai altisztek rendfokozata a csendőrséghez való felvételnél. A cs. és kir. közös hadsereg és a m. kir. honvédség állományába tartozó szakaszvezetők és őrmesterek, a csendőrséghez való felvételnél a szakaszvezetői kitüntetést, mint próbacsendőr címzetes őrsvezetők, megtartják. Az őrmesterek ezenkívül a csendőrségi altiszti vizsga sikeres letétele után csendőr címzetes őrmesterekké lesznek előléptetve. (1901. évi 86400/XVI. Hm. r.)

Katonai egyének elfogása. Arra nézve, hogy tényleges szolgálatban álló katonai egyének, csendőr egyének, illetve katonai örök jellegével bíró csendőr járőrök által mikor foghatók, illetőleg fogandók el, a m. kir. honv. Szolgálati szabályzat I. rész 326. pontja mérvadó. (A Szolg. szabályzat hivatkozott része a következőket tartalmazza: Ügyeleti tisztek és altisztek, valamint járőrök, őrségek és örök következő esetekben kötelezve vannak hadapród-

tiszthelyettesi vagy annál alsóbb rendfokozatban álló honvéd (katona) egyéneket elfogni, illetőleg togságba helyezni: *a)* ha ezen egyéneket büntetteken vagy súlyos vétségeken érik; *b)* ha ily cselekményekben őket súlyos gyanu terheli; *c)* ha garázda magaviselet által nyilvános botrányt idéznek elő; *d)* ha az ügyeleti tiszteknek, járőröknek, őrségek és öröknek, ezek hatáskörébe eső utasításaikban nem engedelmesskednek, valamint ha ezen közegeket szidalmaznak vagy tettelesen megtámadják; *e)* ha az elfogásra nézve különös parancs lett kiadva; *f)* ha a fegyveres hatalomhoz vagy a csendőrséghez tartozó ellenszegülő és garázdálkodó egyének elfogására hozzájuk a körülmények által igazolt felszólítás intéztetik. Tiszteket, lelkészeket és tisztviselőket, kik a XI. vagy ennél magasabb rangosztályban állanak, föltétlenül csak az *a)*, *d)* és *e)* alatt megjelölt esetekben szabad elfogni; a többi esetekben az elfogás csak tisztek által vezényelt járőrök vagy őrségek közbelépése-, vagy ha valamely, a garázdálkodónál följobbvaló követeli az elfogást, ez utóbbinak közbenjárása mellett foganatosítható. Az *a)* és *d)* esetekben ügyeleti tisztesek, őrségek és örök polgári egyének letartóztatására is kötelezve vannak.) Ezenfelül a csendőrség katonai egyéneket a Szolgálati utasítás 162. §. eseteiben (szökésben vagy önkényű eltávozásban levő vagy ilyenekkel gyanúsítottak), tényleges szolgálatban álló katonai, illetőleg a katonai bíróságok hatáskörének vagy a katonai fegyelmi fenytő hatalomnak alárendelt egyéneket pedig elfogni köteles, ha erre az illetékes katonai bíróság, parancsnokság, hatóság vagy intézet, avagy a letartóztatandóhoz előjárói vagy felebbvalói és a felhívott csendőrségi parancsnokhoz, járőrvezetőhöz vagy csendőrhöz fölebbvalói viszonyban álló katonai egyén által felhivatott, illetőleg megkerestetett, vagy ha az illető egyén ellen az illetékes katonai bíróság, parancsnokság, hatóság vagy intézet részéről elfogató parancs vagy nyomozó-levél bocsáttatott ki.

(Szlgu. 157. §.) A csendőrség által elfogott katonai egyén azonnal és ha lehetséges közvetlenül a legközelebbi katonai hatóságnak (parancsnokságnak) adandó át és pedig közös hadseregbeli és haditengerészeti egyén lehetőleg a legközelebbi közös hadseregbeli, honvéd vagy csendőr egyén lehetőleg a legközelebbi honvéd, illetőleg csendőr parancsnokságnak. Az elfogás oka és körülményei az átadó által az átvevő parancsnokságnak szóbelileg és mihelyt lehetséges az őrsparancsnokság által, az elfogást eszközölt csendőr vagy csendőr-járőr jelentése alapján, a további eljárásra illetékes katonai parancsnokságnak írásbelileg és pedig közvetlenül bejelentendők. Az elfogottól ideiglenes megőrzés végett átvett tárgyak rendszerint az elfogottal egyidejűleg az átvevő katonai parancsnokságnak vételismervény ellenében szintén átadandók. Ha ez azonban, ezen tárgyak különös fontossága vagy aggályos volta miatt vagy más okból nem lehetséges, az átvevő katonai hatóság vagy az elfogottnak kívánságára, ezen visszatartott tárgyak jegyzéke, az átvevő katonai hatóságnak átadandó és azután ezen tárgyak az őrsparancsnokság által az elfogott elleni további eljárásra illetékes katonai parancsnoksághoz, hatósághoz, intézethez vagy bírósághoz haladéktalanul és közvetlenül beküldendők. (Szlgu. 158. §.)

Katonai egyének — elfogottak — átadása.

L. Katonai egyének elfogása.

Katonai egyének elleni nyomozás. L. Nyomozás katonai egyének ellen.

Katonai egyének huzamosabb időn át való részvétele a közétkezésben. L. Közös hadseregbeli és honvéd tisztek elszállásolása a laktanyában.

Katonai egyénekkal szökés vagy önkényű eltávozás esetén való eljárás. L. Szökésben gyanús katonai egyénekkal való eljárás.

Katonai egyének igazolványainak ellenőrzése. Minden a legénységi állományhoz tartozó, meghatározott időre szabadságolt közös hadsereg-

beli, hadtengerészeti vagy honvéd egyénnek „szabadságolási igazolvánnyal,” a tartósan szabadságoltaknak, valamint a tényleges szolgálatban nem álló közös hadseregbeli vagy hadtengerészeti tartalékosnak vagy póttartalékosnak „katonai igazolvánnyal” („Militärschein“ vagy „Militärpass“-al), a tartósan szabadságolt, valamint a tényleges szolgálatban nem álló tartalékos és póttartalékos honvédnek pedig „honvédigazolói könyvecskével” kell ellátva lennie. Jelentkezésre köteles minden népfőlkelő — az előbb tiszti vagy katonai hivatalnoki rendfokozatot viseltek kivételével — „népfőlkelő igazolvánnyal” láttatik el. A csendőrség tehát, ha arra alapos ok létezik, az ezen igazolványokban foglalt adatokat megvizsgálni, a katonai igazolványban, illetve honvédigazolói könyvecskéiben foglalt személyleírást az igazolvány előmutatójával összehasonlítani és a felől meggyőződni tartozik, vajjon a tartósan szabadságolt és a tényleges szolgálatban nem álló tartalékos vagy póttartalékos tartózkodási helyén szabályszerűen jelentkezett-e? illetve a népfőlkelő-kötelezett az előírt évenkénti jelentkezést teljesítette-e és ha „ajánlati lappal” van ellátva, rendes lak- vagy tartózkodási helyének változását a tartózkodási helyi községi előjáróságának kellőképpen bejelentette-e, ami a katonai, illetőleg honvéd vagy népfőlkelési igazolványban foglalt hivatalos láttamozásból kivehető. Ezen „szabadságolási,” illetőleg „katonai igazolványok” és „honvédigazolói könyvecskék” vagy „népfőlkelő igazolványok” azonban utazási okmányként nem tekinthetők, hanem a legénységi állományhoz tartozó ily egyéneknek, ha utaznak, a szabályszerű igazoló, vagyis utazási okmányokkal kell ellátva lenniök. (Szlgu. 161. §.)

Katonai egyének tanuként való kikérdezése. Akár polgári, akár katonai egyén ellen folyamathozott tett nyomozás vagy puhatolódzás esetében, a tett színhelyén vagy annak közelében levő, tényleges

szolgálatban álló katonai egyének is a csendőrség által mint tanúk vagy sértettek kikérdezhetők, illetőleg a tényleges szolgálatban álló katonai egyénektől, mint tanuktól vagy sértettektől felvilágosítás kérhető. (Szlgu. 160. §.)

Katonai épületekben való nyomozás. L. Nyomozás katonai épületekben.

Katonai hatóságok és csendőrség érintkezési módja. L. Csendőrség viszonya a katonai hatóságokhoz.

Katonai hatóságok felhívása. L. Csendőrség viszonya a katonai hatóságokhoz.

Katonai hatóságokhoz való viszonya a csendőrségnek. L. Csendőrség viszonya a katonai hatóságokhoz.

Katonai igazolványok ellenőrzése. L. Katonai egyének igazolványainak ellenőrzése.

Katonai és szolgálati jelvény viselése. L. Diszitmények, disz és emlékjelvények viselésének sorrendje.

Katonai jelentkezési szabályok áthágása. A tartósan szabadságoltak, a tartalék tengervéd és honvédség tényleges szolgálatban nem álló tisztjei és legénysége, valamint a tényleges szolgálatban nem álló póttartalékosok kötelesek tartózkodásuk minden változását a nyilvántartásra hivatott hatóságnak bejelenteni. Ennek elmulasztása kihágást képez. (Vőt. 62. §.) — A szabadságolt legénység 14 nap alatt tartozik a községi előjáróságnál jelentkezni. — A nem tényleges állománybeli legénység a községhől való távozás előtt és az új tartózkodási helyre való megérkezés után 8 napon belül köteles jelentkezni. Ép úgy köteles a tartózkodási hely határában belül történt minden lakásváltozást 8 nappal az átköltözés után bejelenteni. — Ha a nem tényleges állománybeli katona oly bel- vagy külföldi utra kel, mely 14 napnál hosszabb időre terjed, köteles az utazás megkezdését és a visszaérkezését a

közszégi előjáráságnak bejelenteni. Ilyen utazás megkezdésénél azt is tartozik bejelenteni, hogy távolléte alatt a netaláni parancsok ki által juttathatók el hozzá. — Szolgálatra, kiképzésre vagy fegyvergyakorlatra való behívásnál, távozás előtt szintén jelentkezni kell az előjáráságnál. (Vöt. Utasítás 7. §.)

Katonai lovak igazolványa. L. Kisorsolt katonai lovak igazolványa.

Katonai őrségek iránti ellenszegülésről és tiszteletellenes magaviseletről. L. Hadíckek IV. cikk.

Katonai segédlet igénybevétele. L. Csendőrség viszonya a katonai hatóságokhoz.

Katonai szolgálati jelvény beszoigálatása. Mindazok, akik a II. osztályu szolgálati jelvény birtokába jutnak, kötelesek az első osztályut beszoigálatni. (6579/el. 1882. hm. r.)

Katonai szolgálati jelvény elvétele. Elvétetik a katonai szolgálati jelvény, ha az illető szökés miatt elítéltetik, vagy valamely büntény miatt súlyos börtönnel lesz büntetve. (6579/el. 1882. hm. r.)

Katonai szolgálati jelvény rendeltetése. A katonai szolgálati jelvény a katonai pályán töltött hosszabb és jó szolgálatnak nyilvános elismeréseül szolgál. (6579/el. 1882. hm. r.)

Katonai szolgálati jelvényre való igény. A m. kir. csendőrség legénységi állománybeli egyénei, kik a honvédségnél, közös hadseregnél és a csendőrségnél összesen 12 évet tettelesen jól szolgáltak, az I. osztályu, ha pedig már 24 évet szolgáltak, a II. osztályu legénységi szolgálati jelvényre nyernek igényt. (6579/el. 1882. hm. r.)

Katonai szolgálati jelvény viselése. A szolgálati jelvényt szolgálatban, szolgálaton kívül és a polgári életben is lehet viselni. A jelvény, mely bronzból készült keresztből áll, a bal mellen, 44 miliméter széles sárga-fekete szalagon viselendő. L. Diszitmények stb. viselésének sorrendje.

Katonai szó a bünv. perrendtartásban a hadsereg, a hadtengerészetre, a honvédségre, a népfölkelésre és a csendőrségre vonatkozik.

Katonai vétségek. L. Hadíckek XXXVII. cikk.

Kályhák és takaréktűzhelyek tisztítása a legénység költségére eszközendő a közgazdálkodásból. (Gku. 82/5.)

Kályhák fütése. Az őr- és szobaparancsnokoknak szigoruan kell arra ügyelniök, hogy a kályhák fütése kellő elővigyázattal történjék. Lefekvés előtt a szellentyűzáró-készülékek egészen eltávolítva, vagy nyitva legyenek. (Lsz. 2/45.)

Káposzta télire való eltevése. L. Kertek művelése.

Káros állatok kiirtása. Káros állatok, a hatóság figyelmeztetése dacára, a kitűzött határidő alatti kiirtásának elmulasztása: mezőrendőri kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Káros általi gyanusítás. Káros, vagy bárkinek egyszerű gyanusítása vagy feladása folytán az illető gyanusított irányában szolgálati befolyás gyakorlása, vagy letartóztatás foganatosítása szigoruan tilos. A káros, esetleg bárkinek feladása és adatai meghallgatandók, épen úgy, mint minden más az ügyben kikérdezett egyéné; a csendőr azonban a törvények és szabályok korlátai között, csakis a feladottak kikutatott valódisága, továbbá a helyszínen eszközölt tájékozás alapján, kizárólag legjobb belátása szerint járhat el és így a káros gyanusításait egyszerűen valóságos bizonyítéknak nem tekintheti. Ezek folytán írásbeli jelentésekben sem használható ez a kifejezés: „káros feladása folytán“ ez vagy az feljelentett vagy letartóztatott. (Á. sz. h. VII/7.)

Káros befolyást gyakorló tényezők a közbiztonságra nézve. L. Közbiztonságra káros befolyást gyakorló tényezők.

Káros növények kiirtása. Aki a hatóság figyelmeztetése dacára, a kitűzött határidő alatt, a káros növények kiirtását elmulasztja: mezőrendőri kihágást követ el. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kártérítési kötelezettség a szijazat megrongálásáért. L. Szijazat gondozása.

Kártyavetéssel való üzletszerű foglalkozás: közrend elleni kihágás. (Kbt. 79. §.) *Kir. járásbiróság.*

Kávészerezése. L. Élelmi cikkek nagybani beszerzése.

Kávéházak látogatása. L. Mulatóhelyek látogatása.

Kávéházi iparnál vasárnap is végezhető: az ezzel összefüggő minden munka egész nap; ideértve a házhoz szóló megrendeléseket és a szokásos bármilyen étel és ital kiszolgáltatását. (14837/92. km. r.)

Kávéháztulajdonos, ha a hivatásában eljáró hatósági közeget be nem bocsátja, eljárásában akadályozza vagy vendégeit előle elrejt: közrend elleni kihágást követ el. (Kbt. 74. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kávémérő iparnál vasárnap is végezhető: az ezzel összefüggő minden munka egész nap; ideértve a házhoz való megrendeléseket és a szokásos étel és ital kiszolgáltatását. (14837/92. km. r.)

Kecskék leszurásánál az egészségi állapot vizsgálata. L. Szarvasmarhák vágásánál az egészségi állapot vizsgálata.

Kedvezmény a csendőrségnél 4 évig szolgáltak részére. L. Csendőrségnél 4 évig szolgálók kedvezménye.

Keményítő iparnál vasárnap is végezhető: azon munkarész, mely a végzendő művelet természeténél fogva félbeszakítást nem tűr — egész nap. (14837/92. km. r.)

Kenderáztatási iparnál vasárnap is végezhető: azon munkarész, mely a végzendő művelet természeténél fogva félbeszakítást nem tűr — egész nap. (14837/92. km. r.)

Kenderáztatás másnak a földjén: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kender-kötőfék. A rendszeresített bőrkötőféken kívül minden csendőr lova részére egy kenderkötőféket szerezzen be, az előbbinek kimélése céljából. A kender-kötőfék befeketitendő és csakis az istállóban használandó. (Kh. 130. p.)

Kendert áztatni csakis a hatóság által kijelölt helyeken és módozatok mellett szabad. Ennek megszegése kihágást képez. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 17. §.) *Közigazg. hatóság.* Kendert áztatni egyáltalában tilos: 1. a község belterületén vagy közvetlen közelében levő vizekben; 2. azon vizekben, a melyek rendszeren ivásra vagy állatok itatására használatnak; 3. azon vizekben, melyekben rendszeres halászat vagy haltenyésztés üzetik. (48000/1894. fm. r.)

Kenyér ára, sulya és minősége. Kenyérnek az iparhatóság által elrendelt árnál magasabb árban, csekélyebb sulyban vagy rosszabb minőségben való eladása: tulajdon elleni kihágás. (Kbt. 138. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kenyér árának kifüggesztése. Kenyér árának az iparhatóság által elrendelt kifüggesztésének az elárusító által való elmulasztása: tulajdon elleni kihágás. (Kbt. 137. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kenyér árusítása és házhoz szállítása vasárnap egész nap meg van engedve. (14837/92. km. r.)

Kereseti adó fizetése csendőrségi cselédek után. A csendőrség a nála alkalmazásban levő férfi és nőcselédek után I. oszt. kereseti adót köteles fizetni, mi azonban a cselédek béréből levonható. Az adó a közigazdálkodásból fizetendő és a levonás azon cselédek béréből, kik havonként változnak, arányosan eszközlendő és a részletek a közigazdálkodásba bevételezendők. (1575/Vb. 1895. bm. r.)

Kereskedelmi irodákban vasárnap is végezhető. L. Irodai munkák végzése vasárnapon.

Kereskedelmi utazók igazolványa. L. Iparigazolvány.

Keresztülvitele a fegyverhasználatnak. L. Fegyverhasználat keresztülvitele.

Kerékpárral való közlekedés. A kerékpárra általában a kocsiközlekedésre vonatkozó szabályok mérvadók. Kerékpárral rendszerint csakis kocsiuton szabad közlekedni és csakis, ha a kocsiut nagyon rossz, engedhet meg a helyi hatóság attól eltérést, de ilyenkor a kerékpáros csak a lépésben menő ember sebességével hajthat. A kerékpár irányító, fékező és legalább 30 méternyire hallható csengőkészülékkel, valamint elől lámpással legyen ellátva, mely a sötétség beálltával meggyújtandó. A lámpa üvege színes nem lehet. A haladás irányában áldogáló vagy járkáló közönséget a kerékpáros hangos csöngetéssel kellő időben és jól hallhatóan figyelmeztetni köteles. A városok és községek belterületén, utcakeresztezéseknél az óvjelzés megadandó. A kerékpáros az ut baloldalán haladjon. Kocsik, lovasok stb. megelőzése jobbra történik. Tilos a kerékpárhoz ebeket odakötte futtatni. A kerékpárosok egyfelől jelen általános szabályok, valamint az arra vonatkozó helyhatósági különleges rendelkezések betartására kötelezvék; másrészt azonban hatósági támogatásra és védelemre igényt tarthatnak. Kutyákat a kerékpározók után uszítani tilos, valamint a kerékpározó után iramodó kutyát gazdája vagy hozzátartozója visszahívni köteles. A rendőrök (csendőr) felszólításának a kerékpározók engedelmességek tartoznak, ugyszintén kötelesek azok felszólítására megállni s kívánatukra magukat igazolni; a magukat igazolni nem tudók kötelesek — gépjöket kézen vezetve — az illető rendőrököget a rendőrhatalóság legközelebbi helyiségébe követni. Ezen rendelet ellen vétők vagy cselekvők rendőri kihágást követnek el. (42159/97. bm. r.)

Kerítések jogosulatlan kinyitása, melyek utak vagy földek elzárására szolgálnak, mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kerítések szándékos megrongálása vagy bemocskolása, köztemetők, nyilvános sétány, kert vagy más ültetvényeknél: közrend elleni kihágás. (Kbt. 80. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kertek művelése. A közgazdálkodás gyarapítására igen előnyös, ha az örsöknek egy kert és 1—2 hold föld áll rendelkezésükre; ilyenek tehát esetleg bérlendők. Minden örstől, amelynek kertje van, megköveteltetik, hogy az illető vidéken termelni szokott zöldségből, hüvelyes veteményből, burgonyából stb. legalább annyit termeljen, hogy evvel évi szükségletét fedezhesse. Az örsök kertjeinek mintaszerű művelésére a legnagyobb gond fordítandó. Ha a föld sovány, forgatás és trágyázás által javítandó. A gyümölcsfák gondosan ápolandók. Télen vagy kora tavasszal a hernyók fészkei elégetendők. A fák minden tavasszal a száraz galyaktól megtisztítandók. Gyökerük körül 1—2 méter körletben, 25—30 centiméter mélységre a föld felásandó. A kertek helyes művelését a csendőrök büszkeségüknek tartásuk és azt már szórakozás kedvéért is, a foglalkozási időn kívül, maguk végezzék. Minden örs törekedjék 1—2 hold földet bérelni, amelyben a szükséges burgonya, bab, borsó, tengeri, tök stb. termesztendő, úgy hogy az az örsöt egész évre kellő mennyiségű élelmiszerral, valamint a sertések hizlalásához és baromfi tartáshoz szükséges anyaggal is ellássa. Minden örsön télire lehetőleg megfelelő uborka, paprika és répa is besavanyítandó. Ép úgy elteendő lekvár, turó, gomba, aszalt gyümölcs stb. és mártásnak való paradicsom. (Á. sz. h. XIV/4.)

Kertek művelését a csendőrök maguk végezzék. L. Kertek művelése.

Kertésziparnál vasárnap is végezhető: a termeléssel és műveléssel kapcsolatos, félbeszakit-

hatatlan és sürgős munka egész nap. (14837/92. km. r.)

Kert felosztása. Ha a laktanyához kert is tartozik és nős altiszt vagy csendőr is van az örsre beosztva, akkor a kert akként osztandó fel, hogy egy harmada a nős, két harmada pedig a nőtlen legénységre jusson. (Lsz. 8/96.)

Kert gondozása. L. Laktanya tisztántartása.

Kerti vetemények becsértéke. L. Vetemények hecsértéke.

Kert megmunkálásához szükséges eszközök becslése. L. Leltár a gazdasági eszközökről.

Kert — nyilvános — szándékos megrongálása vagy bemocskolása: közrend elleni kihágás. (Kbt. 80. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kerítés büntette. Elköveti: 1. aki valamely tisztességes nőt szándékosan reábir, hogy házasságon kívüli nemi közösülés vagy fajtalanság céljára, vagy bordélyházba, vagy hasonló üzletbe lépjen, ha a nő életének huszadik évét még nem töltötte be; 2. aki valamely nőt bordélyházban vagy hasonló üzletben akarata ellenére bármely okból visszatart (1908. XXXVI. t. c. 44. §.); 3. tekintet nélkül a sértett nő korára és erkölcsiségére, a kerítés büntett, ha a tettes: a) csalárdsággal, erőszakkal vagy fenyegetéssel követi el; b) a cselekményt hozzátartozója, nevelés, tanítás vagy felügyelet végett rábizott vagy neki alárendelt nő ellen követi el; c) a nőt külföldre szállítja vagy szállíttatja; d) a kerítéssel üzletszerűleg foglalkozik, vagy kerítés miatt már egyszer büntetve volt és büntetésének kiállása óta tiz év még el nem telt. (1908. XXXVI. t. c. 45. §.)

Kerítés vétsége. Elköveti: 1. aki valamely tisztességes nőt házasságon kívüli nemi közösülés vagy fajtalanság céljára önérdékből más részére szándékosan megszerezni törekszik, ha a nő életének huszadik évét még be nem töltötte. A bűnvádi eljárás csak magánindítványra indítható meg. (1908. XXXVI. tc. 43. §.) Ugyanezen vétséget követi el, aki

valamely tisztességes nőt szándékosan reábir, hogy a fentebb meghatározott célra bordélyházba vagy hasonló üzletbe lépjen. A kísérlet büntetendő. (Ugyanaz 44. §.)

Kerület területének átlépése. L. Örskörlet és csendőrkerületi terület átlépése.

Kettős házasság büntette. Kettős házasság büntettét követi el: 1. aki érvényes házassági kötelekben lévén, ismét házasságra lép, ugyszintén azon nem házas is, ki tudva oly egyénnel házasságot köt (Btk. 251. §.); 2. azon anyakönyvvezető, aki tudva, hogy a megkötetni szándékolt házasság kettős házasság, a feleket összeadja (Btk. 252. §.) *Kir. törvényszék.*

Kettős házasság vétsége. Kettős házasság vétségét követi el azon anyakönyvvezető, kit a kettős házasság körül gondatlanság terhel. (Btk. 253. §.) *Kir. törvényszék.*

Kezelése a szolgálatnak. L. Szolgálat kezelése.

Kéjnök, kik a rájuk vonatkozó hatósági szabályokat meg nem tartják, közegészség elleni kihágást követnek el. (Kbt. 81. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kéjnök tartása. Aki lakásán engedély nélkül kéjnöket tart s azoknak ott a kéjelgésre alkalmat szolgáltat vagy bordélytulajdonos részére pénzért lányokat szeréz, ha kerítés büntette vagy vétsége nem forog fenn, cselekménye kihágást képez és elbírálása a közigazgatási hatósághoz tartozik. (Mt. 1894. márc. 11.)

Képfestési iparnál vasárnap is végezhető: azon munkák, melyek a folytonos üzem félbe nem szakíthatása miatt szükségesek, egész nap. (14837/92. km. r.)

Kémények sepertetése bérelt épületeknél a tulajdonost terheli, kincstári laktanyáknál pedig szerződésileg biztosíttatik. (Oku. 82/5.)

Kéményseprők, akik elkezdett iparukat az iparhatóságnál történt bejelentés nélkül, vagy az iparhatóság által kitűzött idő eltelte előtt megszüntetik,

vagy azt az ebbeli kötelességük kijátszására szolgáló módon folytatják; tulajdon elleni kihágást követnek el. (Kbt. 140. §.) *Közigazg. hatóság.*

Képek kifüggesztése (kisebdeknek) a legény-ségi szobákban meg van engedve. (Lsz. 2/37.)

Képes ábrázolat útján elkövetett bűncselekmény esetén követendő eljárás. L. Nyomozás nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmény esetén.

Kép szándékos hemecskolása, ha az nyilvános helyen van kiállítva: közrend elleni kihágás. (Kbt. 80. §.) *Közigazg. hatóság.*

Képviselők külön jogai. L. Mentelmi jog.

Képviselő-testületekben való részvétel. L. Részvétel képviselő-testületekben.

Képviselőválasztásnál való jelentkezés. L. Jelentkezések és bemutatások.

Képviselőválasztás színhelyén a rend zavarása. L. Választás színhelyén.

Kéregpapír-dobozok beszolgáltatása. A töltények elcsomagolására szolgáló kéregpapír-dobozokból és ezeknek fedőcsikjaikból 80% szolgáltatandó be. (Gku. 65/3.)

Kérelmek. Minden kérelmet jól meg kell fontolni, hogy az előjáró céltalan zaklatása elkerültesse. A kérelmet mindig a közvetlen előjárónál kell előadni, a mitől csakis a szemlék alkalmával szabad eltérni. Többeknek valamely közös ügyre vonatkozó kérelmét, csak az azok sorába tartozó két legfeljebbvaló, vagy rangban legidősebb terjesztheti elő. (Szlgsz. 13. §.)

Kérvények bélyeggel való ellátása. Mindazon folyamodványok, melyekben valamely kedvezmény kérik, ivenként 1 koronás bélyeggel látandók el. (42783/887. hm. r.)

Kérvény nősülési engedély iránt. L. Nősülés iránti kérvény felszerelése.

Készítésmódja a terpentinnáznak. L. Terpentinnáz készítése.

Készültség csendzavarás esetén. Ha az őrs-állomáson vagy környékén néptömeg összecsődülése vagy más esemény folytán csendzavarástól lehet tartani, akkor a szolgálattól ment valamennyi csendőr készültségbe lép, mely abból áll, hogy a csendőrök együtt maradnak oly állapotban, hogy éjjel-nappal leggyorsabban kivonulhassanak. A készültségnek azonkívül minden kényelem meg van engedve, csak hogy a nadrágot levetni nem szabad. (Lsz. 4/58. Szlgsz. 65/483.)

Készültség összpontosításoknál. Azon csendőrökre nézve, kik a csend, rend és biztonság fenntartása céljából bárhol egyesítvék, ugyanazon készültségi fok áll, mint a csendzavarástól való tartás esetében. (Lsz. 4/59.)

Kézelők mosatása. L. Fehérnemű mosatása.

Kézitusa kikerülése. L. Fegyverhasználatnál követendő magatartás.

Kézzel taszigálni. L. Kézzel ütni.

Kézzel ütni. A kézzel való ütés, taszigálás a csendőr által semmi körülmények között sem igazolható és miután egyszerű arcütés is idézhet elő halált, ennek következménye 1—5 évig terjedő börtön lehet. (A. sz. h. IX/3.)

Kiállítás rendezése hatósági engedély nélkül: közrend elleni kihágás. (Kbt. 76. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kiderítése a törvényellenes cselekményeknek. L. Törvényellenes cselekmények kiderítése.

Kidolgozása az írásbeli feladatoknak. L. Írásbeli feladatok kidolgozása.

Kifizetése a szabadságon levő csendőrök illetékeinek. L. Szabadságon levő csendőrök illetékeinek kifizetése.

Kifizetése az illetékeknek. L. Illetékek kifizetése.

Kifizetések a közgazdálkodásból. Minden kifizetés két csendőr előtt eszközendő, kivéve a midőn a bevásárlást az őrsfőző az étkezést vezető

csendőr felügyelete alatt végzi, a mikor a bevásárolt cikkek árát az étkezés-vezető csendőr nyomban készpénzzel egyenliti ki. (Gku. 78/2.)

Kifüggesztése a korcsmai hitelre vonatkozó törvénynek. L. Korcsmai hitelre vonatkozó törvény kifüggesztése.

Kigyómarás. Kigyómarásnál orvosi segély azonnal igénybe veendő. Addig is a megmarnak, vagy ha az hozzá nem fér, más valakinek, a mennyiben szája vagy szájüre nem sebes, a sebet jól ki kell szivnia és a kiszitt nedvet kiköpni. Ezután a seb vízzel, erős luggal, meszes vízzel, hamuval stb. kimosandó és erősen bepólyázandó, mihez valamely ruganyos szalag legalkalmasabb. Ezen bepólyázásnak azonban nem szabad addig tartani, míg a befűzött testrész érzéketlenné, hideggé vagy halott-halvány-szinüvé válik. (Eá.)

Kihallgatás eszközlése. L. Kikérdezési jog.

Kihágás, ha gondatlanságból ered, szintén büntetendő, kivéve, ha a törvény, rendelet vagy szabályrendelet másképp intézkedik. (Kbt. 28. §.)

Kihágási esetekben a részes is büntetendő. (Kbt. 26. §.)

Kihágási ügyben elévülés. A büntető eljárás megindítása 6 hó alatt évül el (Kbt. 31. §.)

Kihágás kísérlete nem büntetetik. (Kbt. 26. §.)

Kihágások eredete. A csendőr-legénységnek leginkább előforduló kihágások, ugmint: ittasság, dőzsölés, kártyázás, adósságcsinálás, takarodón tul engedély nélküli kimaradás, feslett, rosszhirű személyekkel való barátkozás stb. tulnyomó részben a szesz italok mértéken felüli élvezetére vezethető vissza. Mindezek pedig oly megbélyegző erkölcsi hibák, melyek egyrészt, a csendőrnek a lakosság előtti becsületét, másrészt az illető egészségét és anyagi helyzetét is megrontják; az illetőt tehát csendőrségi szolgálatra alkalmatlanná teszik. Ennél fogva azon csendőr, aki szolgálatban csak egyszer

is megittasodott, megbizhatatlannak tekintendő és mindaddig, míg a javulásnak határozott és kétségtelen jelét nem adja, az őrsparancsnok és az őrs legénysége által figyelemmel kísérendő. (Á. sz. h. X/7.)

Kihágások következményei. L. Kihágások eredete.

Kihágásokra vonatkozó iratok kezelése. L. Ki nem derített bűnesetek ügyiratainak kezelése.

Kihágáson való tettenkapott elfogása. L. Elfogás és elővezetés.

Kijárása a szolgálatmentes legénységnek. Minden csendőr köteles kimenésekor bejelenteni, hogy szükség esetén hol lesz található. (Lsz. 1/13.)

Kikérdezés. A puhatolódzás, illetőleg a nyomozás folyamán a járőr kikérdezheti a gyanusítottat s ezenfelül tanuk gyanánt mindazokat, akikről feltételezhető, hogy a bűncselekményről és a bűnvádi eljárásra nézve fontossággal bíró ténykörülményekről közvetlen észleleten alapuló tudomásuk van, nevezetesen tehát a sértetteket is. E végből a járőr a tanukat személyesen felkeresi, vagy szükség esetén a községi előjáróság útján meghívhatja. Ha a kikérdezés a község belterületén történik, a gyanusítottnak, vagy fontosabb vagy bonyolultabb bűnügyekben a tanuknak kikérdezését lehetőleg a község házában kell teljesíteni és intézkedni kell az iránt, hogy a gyanusított kikérdezésénél, ha csak lehet, két bizalmi férfi jelen legyen. A gyanusított védője a csendőrség által teljesített nyomozó cselekmények alatt, a gyanusítottnak vagy a tanuknak kikérdezésénél jelen nem lehet. (Szlgu. 111. §.)

Kikérdezése a járőrnek elfogatás vagy elővezetés esetén. L. Elfogottak kikérdezése az őrsparancsnok által.

Kikérdezése a sértettnek. L. Kikérdezése a tanuknak.

Kikérdezése a tanuknak. Mindegyik sértettet és tanut lehetőleg egyenként, a másoknak távollété-

ben kell kikérdezni. Tanuk gyanánt ki nem kérdezhetők: *a)* a lelkesz arra nézve, amit vele a gyónásban vagy egyébként az egyházi titoktartás kötelezettsége alatt közöltek; *b)* a védő arra nézve, amit a terhelt vele, mint védőjével tudatott; *c)* a közszolgálatban levő vagy abból kilépett egyén, ha a tanuságtétellel megsértene a hivatali vagy szolgálati titoktartás köteleességét és e köteleesség alól őt az illetékes fellebbvaló hatóság fel nem mentette. A tanuzás köteleessége alól mentesek és ha felelni nem hajlandók, a sértetteket is beleértve, ki nem kérdezhetők: 1. a terheltnek fel- vagy lemenő ágbeli rokona vagy sógora, unokatestvére vagy ennél közelebb oldalrokona, házastársa vagy jegyese, házastársának testvére, testvérének házastársa, örökbefogadó vagy nevelőszülője, örökbefogadott vagy nevelt gyermeke, gyámja, gondnoka, gyámoltja vagy gondnokoltja, még pedig a házastársi vagy sógori viszonyban levőkre nézve tekintet nélkül arra, hogy fennáll-e még a házasság, melyen ez a viszony alapszik; 2. az ügyvéd, a közjegyző, az orvos, a sebész, a gyógyszerész, a szülésznő és segédjük arra nézve, amit valaki a hivatásukkal járó bizalomnál fogva titoktartás köteleességével bizott rájuk, hacsak a megbízó őket a titoktartás alól fel nem mentette. Az 1. és 2. pontban felsorolt egyének kikérdezésük előtt vagy amikor a kérdéses viszony kiderül, figyelmeztetendők, hogy nem kötelesek tanuságot tenni. Az ilyen tanu a kikérdezés folyamán is kijelentheti, hogy nem kíván felelni; de más tanu vagy sértett sem kényszeríthető arra, hogy a csendőrség előtt vallomást tegyen, amiért a „Kikérdezése a terheltnek“ alatt a vallomás kicsikarására vonatkozó rendelkezések, a tanuk és sértettek kikérdezésére nézve is mérvadók. A tanuknak, illetőleg sértetteknek egymással, valamint a terhelttel való szembesítése, illetőleg felismerés vagy a személyazonosság megállapítása céljából való szembeállítása tekintetében szintén a „Kikérdezése a terheltnek“

alatt a terheltre vonatkozások tartandók szem előtt. (Szlgu. 113. §.)

Kikérdezése a terheltnek. Mindegyik terheltet lehetőleg külön-külön kell kikérdezni. A terhelt kikérdezésének nem az a célja, hogy ő mindenképen beismerésre bírassék, hanem az, hogy a csendőrség a felmerült gyanunak alapossága vagy alaptalansága felől tájékozást szerezzen és a gyanusítottnak alkalmat adjon, hogy a terhére rótt bűncselekménnyel szemben, védelmét is előadhassa. A terhelt a törvény értelmében nem köteles vallomást tenni, tehát a vallomásnak vagy beismerésnek kieszközlése végett nem szabad sem ígéretet, biztatást, ámitást, fenyegetést, erőszakot vagy kényszert használni, sem a terheltet éjjeli kihallgatással vagy más módon céltanosan kifárasztani. Ha a csendőrségnek bármely tagja ezen tilalom dacára mégis ilyen visszaélést követne el, szigorú felelősségre és amennyiben hivatalos vagy szolgálati hatalommal való visszaélés büntetével, nevezetesen pedig azzal terheltetnék, hogy vallomás vagy beismerés kicsikarása céljából fenyegetést, tetteleges bántalmazást vagy más erőszakot használt, hadtörvényszéki vizsgálat alá vonatik. Ha a terhelt a kikérdezésnél kijelenti, hogy nem bűnös, de a vádra nézve nem kíván részletesebben nyilatkozni, arra kell őt felvilágosítólag figyelmeztetni, hogy az illetén viselkedése az eljárás folytatását nem akadályozza és hogy saját védelme érdekében célszerű lesz, ha nem tanusít teljes tartózkodást. A terheltet más terhelttel vagy tanuval, eltérő vallomások egymásnak szembemondása céljából, a járőr nem szembesítheti. A felismerés vagy személyazonosság megállapítása céljából való szembeállítás azonban, ha szükségesnek mutatkozik, fogadatosítható. A terhelt beismerésének megtörténte után is, rendszerint meg kell szerezni a terhelt bűnösségének egyéb bizonyítékait is. Ha gyanuok merül fel arra nézve, hogy a terhelt a beszámíthatóságot kizáró vagy korlátozó elmezavarban vagy

öntudatlanságban szenved, ez a „Jelentés,“ „Értesítés“ vagy „Tényvázlat“-ban külön felemlitendő, esetleg még ezek beterjesztése előtt a kir. ügyészség, járásbiróság hatáskörébe utalt ügyekben a járásbiróság, és közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt ügyekben a közigazgatási hatóság utasítása kikérendő, ennek a beérkezéseig pedig csak a legszükségesebb nyomozó cselekmények teljesítendőek. (Szlgu. 112. §.)

Kikérdezése az elfogott vagy elővezetendőnek az őrsparancsnok által. L. Elfogottak kikérdezése az őrsparancsnok által.

Kikérdezési jog. A csendőrség kizárólag csak kikérdezési joggal bír, minélfogva kihallgatás vagy vallatás foganatosításába bocsátkozni, szolgálati hatalommal való visszaélésnek minősül s mint ilyen, a legszigorubb megtorlás alá esik. (Á. sz. h. VII/6.)

Kiküldetések alkalmával teendő jelentések. L. Rablőüldözések alkalmával teendő jelentések.

Kikülönített őrsök alatt a szárny azon őrsei értendőek, melyek a szárny székhelyén kívül vannak elhelyezve. (Gku. Bev.)

Kilépő csendőrök egyenruha viselése. L. Egyenruha viselése.

Kilépő legénység felruházása. Ha ujonc vagy próbacsendőr a csendőrségből kilép vagy elbocsátatik, saját polgári ruházatában menesztetik el. (Azon próbacsendőr, aki valamely csapattest tényleges állományából közvetlenül lép át a csendőrség kötelékébe és próbaszolgálati idejének letelte előtt távolittatik el, vagy kilép, az esetben, ha az előbbeni csapatjától magával hozott ruházat az illető csapatparancsnokságnak már visszaküldetett volna, a hasznavehetetlen tárgyak készletéből, ilyenek nem léteben pedig a legolcsóbbra becsült tárgyak készletéből egy rendbeli ruházattal, télen köpenynyel is, látandó el. Gku. 41. §.) Ha azonban a kilépés vagy elbocsátás késő ősszel vagy tél idején történik,

a polgári ruházat kiegészítésére, a szükséghez képest, hasznavehetetlen ruhadarabokkal látandó el. Azon altisztek és csendőrök, kik a csendőrségnél egyhuzamban öt éven át még nem szolgáltak, kilépésük vagy fegyelmi uton való elbocsátásuk alkalmával a használatukban volt készletből egy rendbeli viselt ruházattal, zubbony vagy dolmány, nadrág (téli időben pedig még köpenynyel is) láttatnak el. A csendőrségnél egyhuzamban öt éven tul szolgált, illetőleg felülvizsgálat alapján eligazítandó altisztek és csendőrök, kilépésük alkalmával, ha ők azt kívánják, ugyanily módon láttatnak el, ellenkező esetben az általuk beadott ezen ruházat is becslés alá vonandó. — Ha valamely ruhadarab a megkívántató minőségben rendelkezésre nem állana, az ebbeli szükséglet, az illetőnek tömege terhére, a becsült készletből adatik. Büntető bírósági uton a csendőrségből való elbocsátás mellett elítélt egyéntől, elítéltetése után a birtokában levő s becslés alá vonható ruházati cikkek azonnal elveendőek és azok a törzs székhelyén levő ruhakezelő-bizottság hasznavehetetlen tömegbeli cikkeiből pótlándók. (Gku. 54. §.)

Kimaradási engedély. Az őrsparancsnok legfeljebb az ébresztőig terjedő kimaradási engedélyt adhat alárendeltjeinek és erről kimaradási engedélyjegyet ad az illetőnek. (Lsz. 11/109.) Tiszti állomásokon a kimaradási engedélyt reggeli kihallgatásnál kell kérni. (Lsz. 11/112.)

Kimaradási engedélyekkel való eljárás. A felhasznált engedélyjegyre az őrsparancsnok a lak-tanyába történt visszaérkezés időpontját rájegyezni és aztán az engedélyjegyet a szárnyparancsnoksághoz felterjeszteni tartozik. (Lsz. 11/111.)

Kimaradási engedély — korlátlan. L. Korlátlan kimaradási engedély.

Kimaradási engedély mulatás céljára. L. Nyilvános helyek látogatása.

Kimerültek ápolása. Lehetőleg azonnal orvosi segély veendő igénybe. Az orvos megérkeztéig a

szerelvény leszedendő, a szenvedő némileg felemelt fővel a talajra fektetendő, a nyakra való, zubbony és ing kikapcsolandó, a derékszij, nadrág és gatyá megtagítandó, ezután az arcra, mellre mindaddig friss víz fecskendezendő, míg mély lélegzetet nem vesz. Szükség esetén a száj kinyitandó, az abban netán mutatkozó hab vagy bármi más a szájürben levő és nem bele tartozó anyag eltávolítandó, az orrlyukak tollszárral csiklandozandók és a beteggel ecet vagy szalmiak-szesz szagoltatandó. Mihelyt a beteg eszmélete visszatér, követelendő tőle, hogy ismételten jó mély lélegzetet vegyen, azután pedig vízzel vagy borral üditendő fel. Semmiesetre sem szabad azonban ilyen beteget addig felállítani vagy felültetni, míg rendes lélegzése és szabályos szivverése vissza nem tér. (Eá.)

Kiméleti terek. Állandóan víz alatt levő oly területek, a melyek a halak ivására s a halivadék fejlődésére alkalmasak, kiméleti terekké nyilváníthatók. (Ht. 16. §.) A kiméleti terek határa táblákkal kellőleg megjelölendő (Ht. 17. §.), mely tábláknak károsítási szándékból való megsemmisítése, elvitele vagy más helyre áttétele (Ht. 64. §.), továbbá azoknak szándékos megrongálása vagy bemocskolása (Ht. 65. §.) kihágást képez. *Közigazg. hatóság.*

Kiméleti terekre vonatkozó tilalmak. Kiméleti tereken való halászat, vadászat, béka fogás, csónakázás, fürdés, kavics- és iszapszedés, általában minden a halak ivását és fejlődését hátráltató művelet tiltatik. Tilos továbbá e tereken marhákat, kacsákat, ludakat s egyéb állatokat vízbe bocsátani. (Ht. 26. §.)

Kimélése a szijazatnak. L. Szijazat kimélése.

Kimélése az ütőrugónak. L. Ütőrugó kimélése.

Kimutatás a családja körében ápoltság legénység ápolási költségeiről. L. Betegápolási költségekről szóló kimutatás.

Kimutatás a csizmakoptatási átalányról. Azon örsön, hol ez az átalány engedélyezve van, arról az

örsparancsnok minden hó végével kimutatást készít és a következő hó 5-ére a szárnyparancsnoksághoz felterjeszti. (Gku. 57. §.)

Kimutatás a vezénylési pótdíjról. L. Vezénylési pótdíj felszámítása.

Kimutatás az örsök közbiztonsági tevékenységéről. L. Tevékenységi kimutatás.

Kimutatások, melyek az iskolaszobában függesztendők ki. L. Iskolaszobában kifüggesztendő kimutatások és táblázatok.

Kimutatások, melyek az örsirodában függesztendők ki. L. Örsirodában kifüggesztendő kimutatások és táblázatok.

Kincstári ruházat eladása. A kincstári ruházatból bármit és bárkinek adni, eladni vagy bárkivel cserélni, továbbá a testületből fogyatékbá jött egyénektől, kincstári ruházati és felszerelési cikkeket vásárolni szigorúan tilos. (Á. sz. h. III/21.)

Kincstári ruházat elajándékozása. L. Kincstári ruházat eladása.

Kincstári ruházat elcserélése. L. Kincstári ruházat eladása.

Kincstári ruházat és felszerelés elhelyezése. Az összes kincstári ruházat és felszerelés, a lábbeli kivételével, a legénységi szobákban, az erre rendelt szekrények, fogasok, ládáknak stb. helyezendő el. (Á. sz. h. III/17.) A kincstári ruhát vagy egyéb felszerelési cikket, habár csak rövid időre is, az erre meghatározott helyeken kívül tartani tilos. (Á. sz. h. III/16.) A csendőr ruházata úgy helyezendő el, hogy az mindenkor használható állapotban és kéznél legyen. (Lsz. 2/31.)

Kincstári ruházat vásárlása. L. Kincstári ruházat eladása.

Kincstári tárgyak elárverezéséből befolyó pénzek az örs pénztárába helyezendőek és a bevételi okmány, ennek nem létében az erre vonatkozó

jelentés a szárnyparancsnoksághoz felterjesztendő. (Gku. 12. §.)

Kincstári tárgyak — hasznavehetetlenek — beszállítása. L. Hasznavehetetlenné vált kincstári tárgyak beszállítása.

Kincstári tárgyak — hasznavehetetlenek — eladása. L. Hasznavehetetlenné vált kincstári tárgyak eladása.

Ki nem derített bűnesetek ügyiratainak kezelése. A mely bűnügynek a tényállása nincsen annyira kiderítve, hogy a további nyomozás a szolgálati utasítás 141. §-a értelmében befejezhető és abban hagyható volna, annak a nyomozati iratai nem helyezendők irattárba, hanem külön gyűjtendőek. — Irattárba helyezendők azonban az oly — habár ki nem derített — tüzesetre vonatkozó iratok, melynek keletkezési módjára nézve nem forog fenn szándékos gyűjtogatás vagy csalás alapos gyanuja. Irattározandók továbbá a kihágásokra vonatkozó iratok, ha a kihágás nincs is kiderítve. — Eme iratok együtttartásának célja, hogy az őrs legénysége a ki nem derített bűnügyekről tudomással birjon és a puhatolást folytathassa; nemkülönben, hogy jelentőséggel biró újabb adatok (bizonyítékok) felmerülése esetén a nyomozás újrafelvétele iránt a szolg. utasítás 143. és 144. §-ai értelmében intézkedhessék. Az iratok iktatószám és évfolyam szerinti sorrendben, kéregpapir boríték alatt, az őrsiroda asztal c) rekeszében tartandók. — A gyűjteményben az egy bűnesetre vonatkozó iratok egy iv papirosba helyezendők, melynek külső lapjára feljegyzendő: a bűneset elkövetésének és elévülésének éve; az ügyirat iktatószáma és évfolyama; a bűneset neve; a sértett neve; a bűneset elkövetésének helye és tárgya s esetleg azon gyanusított egyén, ki ellen a további puhatolásnak szüksége fenforog. — Ha az ily bűneset később kiderítettik, akkor a reá vonatkozó iratok azon évi csomagba irattározandók, amelyben tartoznak; az iktatókönyv jegyzet rovatába előzőleg

bevezetett „nyomozás alatt“ figyelmeztetés pedig törlendő. — Azon irományok, melyeknek tárgya az elévülési időn belül kiderítve nem lett, az elévülés évének leteltével a szakaszparancsnoksághoz betérjesztendőek s amennyiben a bennök foglalt adatok szerint a bűnügy — a szakaszparancsnok véleménye szerint is — tényleg elévült, szintén irattárba helyezendőek, vagy ha az azon évi irományok már kisselejtettek, akkor ezek is kisselejtendők. — A ki nem derített bűnügyekről egyébként sem külön előjegyzés, sem pedig számszerű kimutatás nem vezetendő. (Függ. N. 1—7.)

Kiosztása a töltény tartalék-készletnek. L. Töltény tartalékkészlet.

Király bántalmazásának büntette. Ezen büntetet az követi el, aki a királyt tetteleg bántalmazza, amennyiben cselekménye felségsértést nem képez. (Btk. 139. §.) *Budapesti, illetve marosvásárhelyi kir. törvényszék.*

Királyi ház tagja bántalmazásának büntette. Az követi el, aki a királyi család valamelyik tagját tetteleg bántalmazza. *Azoknak megsértése vétséget képez.* (Btk. 141. §.) *A kir. ítélőtáblák székhelyén levő kir. törvényszékek, Budapesten a budapesti kir. büntető törvényszék.*

Királysértés vétsége. Aki a király ellen sértést követ el. (Btk. 140. §.) *A kir. ítélőtáblák székhelyén levő kir. törvényszékek. Budapesten a budapesti kir. büntető törvényszék.*

Király születése napján isteni tiszteletben való részvétel. L. Diszbe való öltözés.

Kisebb közbiztonsági zavarok kiderítése. A kis tolvajokból lesznek a rablók és veszélyes gonosztevők, miért a közbiztonság terén előforduló legcsekélyebb esemény is jelentőséggel bir és ezek tettesének azonnali kiderítése és kézrekerítése minden csendőrré nézve becsületbeli kérdést képez. (Á. sz. h. VII/11.)

300
Kisebb örs. Az 5 fővel és azon alul rendszerített örsök kisebb örsöknek tekintendők. (Á. sz. h. VII/38.)

Kiselejtítése a hasznavehetetlenné vált tömegbeli cikkeknek. L. Ruha- és lószerelevényi cikkek kiselejtése.

Kiséreti díjak. Utasok, futárok, postakocsik, kincstári-pénzszállítmányok stb. fedezeti kíséretért, ha a távolság nagyobb 7·5 kilométernél, minden egyes csendőr részére annyiszor 70 fillér fizetendő, a hányszor hét és fél kilométer távolságra a kíséret történik. Vissza azonban a kíséreti díj csak akkor esedékes, ha szintén kíséret eszközöltetik. Ha a kíséretre két vagy több csendőr vezényeltetett és a visszatérés nincs kísérettel összekötve, akkor ez lehetőleg más uton és járőrszolgálatnál kapcsolatban történjék. Ily esetben, ha a járőrszolgálat 24 óránál tovább tart, a rendes vezénylési pótdíj is illetékes. (Illsz. 107. §.) Ezen díjak az őrsparancsnok által nyugta és ellennyugta mellett a kíséretet igénybe vevőtől felveendőek és a kíséretet teljesítőknek kifizetendőek. Az ellennyugtát a kíséretet igénybe vett hivatal vagy egyén írja alá, a kíséretet teljesítő csendőr a díj felvételét az ellennyugtán elismeri, minek megtörténte után ez, a vonatkozó iktatószámmal ellátva irattározandó.

Kiséreti díj ellennyugta kezelése. L. Kiséreti díjak.

Kiséreése a letartóztatottaknak lovas járőr által. L. Letartóztatottak kíséreése lovas járőr által

Kiséreés községi előljáróság elé. L. Községi előljáróság elé kíséreésnek.

Kisérelet. Kiséreletet képez azon cselekmény, melylyel a szándékolt büntett vagy vétség véghezvitele megkezdett, de be nem végeztetett. (Btk. 65. §.)

Kisérelet nem büntethető: 1. ha a tettes a megkezdett büntett vagy vétség véghezvitelétől

301
önként elállott; 2. ha a büntett vagy vétség tényálladékához tartozó eredményt — mielőtt cselekménye felfedeztetett volna — önként elhárította. (Btk. 67. §.)

Kisiparnál vasárnap is végezhető: a sürgősen rendelt javítási munkák déli 12 óráig. (14837/92. km. r.)

Kisiparos vasárnapi munkaszünete. Önálló kisiparosok, segédek, tanoncaik, valamint más segéd munkások igénybevétele nélkül, lakásukon vasárnap egésznap dolgozhatnak. (14837/92. km. r.)

Kisorsolt katonai lovak igazolványa. Kisorsolt katonai lovat, vevője a katonai hatóság által kiállított és a vevő nevét s az állat leírását tartalmazó igazolvánnyal hajthatja vagy szállíthatja haza. (Art. Vr. 9. §.)

Kispihenő. L. Pihenők.

Kiszámítása a közigazgatási betét hányadnak. L. Becslési jegyzőkönyv a közigazgatásról.

Kiszolgált altisztek alkalmazása. L. Igényjogosultság.

Kitérés szabályok. Udvari, katonai, posta- és mentőjárműveknek minden más jármű feltétlenül kitérni tartozik. Üres jármű a személyszállítónak vagy terheltnek, személyszállító a súlyosan terheltnek, egyenlő járművek közül a lejtőről lejövő a felmenőnek, egyenlő minőségűek a sík pályán fél nyom szélességre tartoznak egymásnak kitérni. A kitérésnek mindig balra kell történni. (Kvt. 107. §.)

Kitiltott engedély nélküli visszatérése: közbiztonság elleni kihágás. (Kbt. 68. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kitüntetésre való ajánlása a csendőrnek. L. Csendőr megjutalmazására vagy kitüntetésére vonatkozó előterjesztések.

Kiürítése a fegyvernek. L. Ismétlőkarabély töltése és kiürítése.

Kivándorlási szállítónak tilos: a menetrendre, az ellátásra és a szállítási díjra vonatkozó hirdetményeken kívül, a kivándorlásra vonatkozó bármi-féle felhívást, ismertetést közzétenni, vagy egyeseknek szétküldeni. Tilos továbbá ugy a vállalkozónak, mint bármely alkalmazottjának akár szóval, akár írásban a kivándorlásra csábítani, buzdítani, házról-házra járni, a kivándorlóktól a szállítási díjon kívül bármely díjat vagy szolgáltatást követelni vagy elfogadni és a kivándorlóknak előleget adni. (Kiv. 12. §.) Ugyanez a tilalom fennáll a szállító meghatalmazottjára vonatkozólag is. (Kiv. 20. §.)

Kivándorlás korlátozása. Azok, akik a véderőtörvényen alapuló állítási vagy szolgálati kötelezettség alatt állanak, csak az erre illetékes hatóságtól nyert engedéllyel vándorolhatnak ki. Azok, akik ellen szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény miatt bűnvádi eljárás van folyamatban, nemkülönben az elítéltek a büntetés végrehajtása előtt nem vándorolhatnak ki. Kiskorúak csak atyjuk vagy gyámjuk által írásban adott és hatóságilag hitelesített beleegyezés mellett s a 15 éven alóli férfiszemélyek és a kiskorú nőszemélyek ebben az esetben is csak úgy vándorolhatnak ki, ha megbízható, felnőtt személy kíséretében utaznak s rendeltetési helyükön elhelyezésükről gondoskodva van. Nem vándorolhatnak ki azok a szülők, akik 15 éven alóli gyermeküket itthon hagyni szándékoznak a nélkül, hogy azok kellő gondozását biztosították. Nem vándorolhatnak ki azok, akik a rendeltetési helyig való utazáshoz szükséges pénzüsszeggel nem rendelkeznek. Nem vándorolhatnak ki végül azok, akiknek valamely külállam kormánya vagy valamely gyarmatosító vagy hasonló társulat vagy magánszemély által tervezett telepítés céljából egészen vagy részben ingyenes szállítás vagy a szállítási költség előlegezése helyezettett kilátásba. (Kiv. 2. §.)

Kivándorlás közvetítése. L. Kivándorlási ügynök.

Kivándorlás meggátolása. Aki belügyminiszteri engedély nélkül a kivándorlást közvetíti, amennyiben ezen tette közben a büntető törvények ellen nem vétett: kihágást követ el. (1881. XXXVIII. t.-c. 2. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kivándorlásra való csábítás. Aki valamely gyülekezeten nyilvánosan szóval, vagy aki nyomtatvány vagy irat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által kivándorlásra buzdít, kihágást követ el. (Kiv. 47. §.) L. Kivándorlási szállítónak tilos. *Közig. hatóság.*

Kivándorlók szállításával csak az foglalkozhatik, aki erre vonatkozólag belügyminiszteri engedéllyel bír. (Kiv. 7. §.)

Kivándorlók útlevele. Minden kivándorlónak abba az államba szóló utlevéllel kell ellátva lennie, amelybe kivándorolni szándékozik. (Kiv. 3. §.)

Kivándorolni kiknek tilos. L. Kivándorlás korlátozása.

Kivilágítás rendezése községben vagy városban, *hatósági tilalom ellenére:* közcsend elleni kihágás. (Kbt. 50. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kivilágítás rendezésében való részvétel, a tilalmat tudva: közcsend elleni kihágás. (Kbt. 50. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kocsiba fogott állatok külföldről való bebocsátása. L. Igavonó állatoknak külföldről való bebocsátása.

Kocsi — fertőzött — használata. Aki olyan kocsit vagy más szállító eszközt, melyen beteget szállítottak — előirt fertőtlenítés nélkül a közönség rendelkezésére bocsát vagy abba valakit felvesz, valamint azon kocsis, aki ilyen kocsiban, habár a tulajdonos meghagyásából valakit felvesz: közegészség elleni kihágást követ el. (Kbt. 100. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kocsik állóhelyének kijelölése. A községi előljáróságok a bérkocsik és teherkocsik számára

állóhelyekül csak szélesebb utcarészeket jelölhetnek ki, vagy e célra az ut mellett alkalmas helyekről tartoznak gondoskodni. (Kvt. 130. §.)

Kocsiposta-küldemények. L. Csomagok.

Kocsisnak aludni hajtásközben tilos. (Kvt. 111. §.)

Kocsival másnak földjén jogosulatlan áthajtás: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 94. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kocsizásra vonatkozó szabályok megszegése: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 120. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kofák üzlete vasárnap is folytatható egész nap, amennyiben az áruk üdülő és mulatóhelyeken, vagy városon kívül sátrak alatt, vagy valamely szokásos módon állványon, asztalon, vagy a földön kirakva árusítatnak. (14837/92. km. r.)

Kohászati iparnál vasárnap is végezhető. L. Bányászati és kohászati iparnál vasárnap is végezhető.

Kolbászkészítő iparnál vasárnap is végezhető: az elkészítés, elárusítás és szállítás déli 12 óráig. (14837/92. km. r.)

Koldulás a hatóság által megállapított időnkívül: közbiztonság elleni kihágás. (Kbt. 68. §.) *Közigazg. hatóság.*

Koldulás alkalmával fegyver viselése: közbiztonsági kihágás. (Kbt. 68. §.) *Közigazg. hatóság.*

Koldulás fogalma. Koldulás alatt értendő, midőn valaki saját maga vagy háznépe számára kéreget. (L. Kiss Emil: „A közigazgatási hatóságok alá utalt kihágások“ 68. l.)

Koldulás három tagnál nagyobb számban tizennegyedik évét túlhaladtak által: közbiztonság elleni kihágás. (Kbt. 68. §.) *Közigazg. hatóság.*

Koldulásnál nyitva nem levő lakásba való bemenetel, előzetes engedély nélkül: közbiztonság elleni kihágás. (Kbt. 68. §.) *Közigazg. hatóság.*

Koldulásnál nyomor, testi hiány vagy elmebetegség színlelése: közbiztonság elleni kihágás. (Kbt. 68. §.) *Közigazg. hatóság.*

Koldulás nyilvános helyen vagy házról-házra járva, hatósági engedély nélkül: közbiztonság elleni kihágás. (Kbt. 66. §.) *Közigazg. hatóság.*

Koldulásra biztatása, küldése, vagy átengedése tizenhat éven aluli gyermeknek: közbiztonság elleni kihágás. (Kbt. 66. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kolduló gyermekek, ha tizenhat éven aluliak, a hatóságnak adandók át. (Kbt. 66. §.) *Közigazg. hatóság.*

Komp éjjeli jelzése. Hajózható és tutajozható folyókon a kompok éjjel — akár közlekednek, akár állanak — fehér fényü világgal látandók el, még pedig, ha közlekednek a komp farán, ha pedig állanak, a kompnak a folyam felé eső részén. (Kvt. 116. §.)

Komp legmélyebb merülése. A kompnak megengedhető legmélyebb merülése, a komp mindkét oldalán világos színre festett táblával, illetve vonallal jelölendő meg. (Kvt. 116. §.)

Kompnak az életbiztonságra veszélyes állapotban tartása vagy a hatóságnak az életbiztonság és közlekedés iránti intézkedéseinek nem teljesítése, a fentartásra jogosított vagy kötelezett által: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 113. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kolonc függesztése az ebek nyakára. L. Vadászterületre ebek bocsátása.

Kondások meglepése. L. Gyanus helyek megközelítése.

Konsuli személyes mentesség. L. Területenkívüliség és consuli személyes mentesség.

Konyhaberendezés. A konyhaberendezés a következő tárgyakból áll: egy vizes csöbör, két dézsa, két kanna, egy nyújtódeszka nyújtófával, egy tálalással ellátott fiókos konyhaszekrény, egy lapító-

deszka, egy aprító kés, egy moslék csöbör, egy levestedő kanál (alpakka), egy mozsár törővel sárga rézből, egy husvilla, egy habszedőkanál, egy tészta- (torma) reszelő, egy fejsze, egy parázsfogó, egy parázslapocka, egy szénkampó, egy laskaszűrő bádogból, egy szűrőszita, egy kézi kefeseprő, nyolc kisebb-nagyobb vasfazék, egy eleségkosár, egy szemétláda fából bádoglapáttal, két drb. nyirfaseprő, négy vaslábos, fejenként két porcellántányér, két-három porcellántál, egy petróleum konyha fali lámpa, egy vízzel tölthető zománcozott bádog köpöcsésze. (Illsz. 31/3.)

Konyhaberendezési átalány. A legénységi konyhák első berendezése, valamint a tanosztály konyhaberendezési tárgyai, jókarban tartási és utánpótlási költségeit a kincstár viseli. Az örsök és pótlókeret az utóbbi célra minden hó 1-én előlegesen 34 fillért kapnak. (Illsz. 56/4.)

Konyhaberendezési tárgyak becslése. L. Leltár a gazdasági eszközökről.

Kopott patkókkal való eljárás. Ha a patkók már nagyon elkoptak, akkor két ócskából egy új készitendő. (Kh. 71. p.)

Korbácscsal járni a csendörnek tilos. (Á. sz. h. I/9.)

Korcsmai hitel. Vendéglőkben, korcsmákban, italmérési helyiségekben és olyan kereskedésekben, melyek a szeszes italoknak kicsinybeni eladására joggal birnak, szeszes italok után az illető megyére nézve törvényhatósági szabályrendelettel megállapított összegnél — mely négy koronánál kisebb és tizenhat koronánál nagyobb nem lehet — nagyobb hitelt nem nyújthatnak, (Uzs. 22. §.) és az ilyen hitelezések biztosítására zálog- és kezességi szerződéseket nem köthetnek. (Uzs. 23. §.) Aki ezen határozatok kijátszása céljából valamely színlelt ügylet vagy váltó, vagy más kötelező irat alakját használja fel, kihágást követ el. (Uzs. 24. §.) *Kir. járásbiróság.* Ezen rendelkezések a szállodákban,

vendéglőkben, vagy korcsmákban megszállott vendégek ellen, a szállásadó által követelésekre nem alkalmazandók. (Uzs. 25. §.)

Korcsmai hitelre vonatkozó törvény kifüggesztése. A törvénynek a korcsmai hitelre vonatkozó szövege minden italmérési helyiségben a vendégek által könnyen látható helyen, magyarul s az illető község jegyzőkönyvi nyelvén kifüggesztendő és olvasható állapotban tartandó. Azon vendéglős, korcsmáros vagy italmérő, aki ezt nem teljesíti, kihágást követ el. (Uzs. 26. §.) *Közigazg. hatóság.*

Korcsmai záróra be nem tartása. Vendéglősök, korcsmárosok vagy kávéház-tulajdonosok, akik helyiségükben a hatóságilag megállapított zárórán túl vendégeket időzni engednek: közrend elleni kihágást követnek el. (Kbt. 74. §.) *Közigazg. hatóság.* Korcsmai zárórák nem a község, hanem a törvényhatóság által állapítandók meg és csakis ez esetben büntethetők azok be nem tartása. (3368/86. bm. r.)

Korcsmai záróra kötelező volta a csendörre nézve. A korcsmai záróra betartása a csendörlegénységre is épen úgy kötelező, mint bármely más polgári egyénre. A záróra betartására figyelmeztető községi közegekkel kikötni tilos. (Á. sz. h. I/7.)

Korcsmák látogatása. L. Mulatóhelyek látogatása.

Korcsmáros által leölt állatok vizsgálata. L. Szarvasmarhák levágásánál az egészségi állapot vizsgálata.

Korcsmáros kötelessége etető és lerakóhelyek tekintetében. Korcsmárosok, vendéglősök, gyárak, raktárak tulajdonosai vagy bérlői kötelesek fel- és lerakóhelyekről, a fuvarok elhelyezésére és az etetésre szükséges területről, végül az azokhoz, a közuti forgalom akadályozása nélkül vezető ki- és bejáró utakról gondoskodni. (Kvt. 130. §.)

Korhely egyénekekkel való érintkezés. L. Érintkezés csöcselék néppel.

Korlátlan használata a fegyvernek. L. Fegyverhasználat végrehajtása.

Korlátlan kimaradási engedély. Valamennyi kitünően minősített véglegesített csendőr-legénységnek takarodóntuli korlátlan kimaradási engedély adható. Azon egyének neveit, akik e jogot megszerezték, a szárnyparancsnok minden évben, a minősítvényi táblázatok szerkesztése után, parancsilag közzéteszi. Ezen korlátlan joggal azonban nem szabad élni az esetben, ha másnap külszolgalat lesz teljesítendő. (5949/98. eln. hm. r.)

Kormánybiztos laktanyába érkezése esetén követendő eljárás. L. Miniszterek.

Kóbor ebeket saját birtokán mindenki elpusztíthat. (Mgt. 90. §. Vr. 14. §.)

Kóbor macskákat saját birtokán mindenki elpusztíthat. (Mgt. 90. §. Vr. 14. §.)

Kórházba átadott csendőr helyére kisegítéskép történt vezénylésnél a közigazdálkodásba fizetendő 16 fillér. L. Közigazdálkodási osztaléka a vezényelteknek.

Kórházba átadott csendőr pénz- és érték tárgyai, a kórházba elvihetők, de erről a beteg, a kórházba történt átadásakor, a kórház vezetőjének jelentést tenni tartozik. (Gku. 17/1.)

Kórházba átadott csendőr visszahagyott tárgyai. A betegnek az örsön visszahagyott ruházata, fegyverzete és szerelvénye az örsparancsnok által átvéve, a közigazdálkodás terhére gondozandó. A magán tárgyak kellőleg becsomagolva szintén az örsparancsnok által veendő át. (Gku. 17/1.)

Kórházba átadott csendőr zsoldjával való eljárás. Ha nőtlen altiszt, csendőr, próba-csendőr vagy ujonc kórházba átadatott, akkor a legközelebbi

zsold-időszakig esedékes zsoldjából az utielőleg, illetve utiköltség levonása után fenmaradó rész az örs pénztári bizottság által bevételezendő; abból a zsoldfizetési napig esedékes kórházi ápolási díj a szárnyparancsnokságnak postautalvánnyal beküldendő, a fenmaradó rész pedig az örs közigazdálkodásába bevételezendő. (17. §. 2.)

Kórházba átadott legénység felruházása. L. Beteg csendőr felruházása.

Kórházba átadott nők zsoldjával való eljárás. Ha nő altiszt vagy csendőr adandó át a kórháznak, akkor a legközelebbi zsoldfizetési napig esedékes kórházi ápolási díjat az örs pénztári bizottság átveszi és a szárnyparancsnoksághoz felterjeszti. A legközelebbi zsoldfizetési napon a kórházi és ápolási költségek levonása után fenmaradó zsoldrész a beteg családjának fizetendő ki. (Gku. 17/3.)

Kórházba menő legénység részére kiállítandó okmányok. A betegek az oda- és visszautazásra érvényes menetlevéllel ellátva, részletes áttekintési lajstrom (ellen lajstrom) és élelmezési jegy (ellenjegy) mellett adandók át a kórháznak. A beteg személyesen, ha pedig egyedül utazni nem képes, kísérője, — ki külön menetlevéllel látandó el — adja át az okmányokat. (Gku 17/1.)

Kórházból az örsre visszatérő legénység utiköltsége az illetőnek a közigazdálkodásba bevételezett zsoldmaradványából fizetendő ki. (Gku. 17/2.)

Kórházból megszökött legénység ruházatával való eljárás. A visszamaradt ruházati cikkek a kórház állomás helyén levő örs által, az illetékes örsre küldendők. Ha a kórház helyén örs nem volna, akkor az elszállítást a megszökött illetékes örs a kórház útján fogatosítja. A gazdasági átalányból előlegezett költségek a szárnyparancsnokság által megtérítetnek. (Gku. 51/2.)

Kórház felügyelő vagy ellenőr, ki állami, törvényhatósági vagy községi kórházban, határozott időtartamra van alkalmazva, ha járvány idején hivatalát ezen idő előtt elhagyja: közegészség elleni kihágást követ el. (Kbt. 95. §.) *Kir. járásbiróság.*

Kórházi és szállítási költségek a kincstár általi fizetése. Ha ezen illetékek a beteg zsoldilletékéből nem fedezhetők, illetve a zsoldilletékek azon költségek fedezésére elégtelenek, akkor a fedezetlen rész a kincstár terhére számolandó el. (Gku. 17/2.)

Könnyen égő anyagok az istálló lámpa alá helyezése. L. Istálló égések elleni óvintézkedések.

Könyök-gümő. A ló könyökbütyök bőrének zuzódásából ered. Mindjárt kezdetén hidegvíz és arnica-borogatások, vagy hideg vízzel nedvesített agyagtapaszok alkalmazása által gyógyítható. (Lóüv. 2. §. 11.)

Könyöradománygyűjtés. Országszerte való könyöradománygyűjtésre engedélyt csak a belügyminiszter adhat. A törvényhatóság területére a törvényhatóság első tisztviselője (alispán, polgármester, Budapesten a főkapitány) is adhat 60 napot meg nem haladó időre engedélyt, de csak saját területükre s ott állandóan lakó egyéneknek. Községek ilyen engedélyt nem adhatnak. A gyűjtés csak be-kötött, lapszámozott, vonalzott, átfűzött és hatósági pecséttel ellátott (parafirozott) gyűjtőkönyv mellett történhetik, melynek első lapján a gyűjtési engedély egész terjedelemben és a legközelebbi lapon a gyűjtő egyén személyleírása, az illetékes hatóság által hivatalos kiállításban beirandó. Ezen szabály alól csakis a belügyminiszter által közvetlen kiadott engedélyeken történhetik eltérés. Mielőtt a gyűjtést eszközöző egyén valamely községben a gyűjtést megkezd, tartozik a községi előjárásnál jelentkezni,

a gyűjtőkönyvet, vagy engedélyokmányt előmutatni, személvazonosságát igazolni és a történet jelentkezést, valamint a nyert helyi gyűjtési időtartamot a gyűjtőkönyvben bizonyíttatni. Engedély nélküli könyöradománygyűjtés kihágást képez. Szabályszerű engedély nélkül könyöradományt gyűjtők letartóztatandók és a birtokukban talált okmányokkal és pénzzel együtt a közigazgatási hatóságok elé állítandók. Ha a birtokukban talált okmányok hamisak, a bíróságnak adandók át. (18613/82. bm. r.)

Könyöradománygyűjtés fogalma. Könyöradomány gyűjtés alatt értendő: midőn egyesek vagy társulatok stb. bizonyos szerencsétlenségek által sújtottak felsegélyezésére, vagy közérdekű célra (de nem a maguk céljaira) nyilvánosan adományokat gyűjtenek. (L. Kiss Emil: „A közigazgatási hatóságok elé utalt kihágások“ I. kötet 68. l.)

Könnyü testi sértés vétsége. Elköveti: aki másnak testét szándékosan, de ölési szándék nélkül, bántalmazza, vagy egészségét sérti, ha az ez által okozott sérülés, betegség vagy elmekór nyolc napnál tovább nem tartott. (Btk. 301. §.) Eljárás sértett fél indítványára. *Kir. járásbiróság.*

Könyvekben betoldás alkalmazása. A különböző jegyzőkönyvekben (szolgálati könyv, iktató könyv stb.) lapbetoldásokat nem szabad alkalmazni, hanem ha ily könyvek betelnek, ujjakkal pótolandók. (Á. sz. h. XII/10.)

Könyvek beszerzése. L. Nyomtatványok beszerzése.

Köpeny elhelyezése. Ha a csendörnek két köpenyege van, ezek a fogas két egymás mellett levő szélső bal szögeire akasztandók. (Á. sz. h. III/18)

Köpeny hossza. L. Ruházat testmérték szerinti készítése.

Köpeny nyel takarózni a csendörnek sohasem szabad. (Lsz. 2/30.)

Köpeny viselése. A köpenynek nyáron szolgálatba vitele nem kötelező. Hogy a köpeny mikor viendő szolgálatba, azt esetről-esetre az őrsparancsnok határozza meg. (1901. évi 5370/eln. Hm. sz.)

Körmenet (választási). L. Nyilvános pártgyűlés.

Körmenetek alkalmával tett hatósági intézkedések megszegése: közrend elleni kihágás. (Kbt. 78. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kötelességteljesítés jele. Nem csak a szolgálatteljesítések és feljelentések száma, hanem első sorban az által fog a csendőrség ébersége bebizonyítani, ha körletében a rend, nyugalom és biztonság nincsen veszélyeztetve, vagy hogy ott a hol veszélyeztetett, e bajon gyorsan és biztosan segítve lett, illetőleg, hogy az előfordult törvénysértések szabatosan nyilvántartottak és amennyiben lehetséges volt, ki is derítettek. (Szlgu. 6. §.)

Kötelező felterjesztése. Az őrsparancsnok köteles mindazon alárendeltjeitől, kiknek szolgálati ideje három hó elteltével lejár és tovább szolgálni óhajtanak a kötelezőt két hónappal a lejárát előtt a szárnyhoz felterjeszteni. (Gku. 9. §.)

Kötőfékszar felkötése. A szolgálatba mindig elviendő bőrkötőfékszar vége a málhatáska két összekötő nyakszijára a baloldalon hurokba kötve, akként erősítendő meg, hogy a szügyödörig érjen. (Kh. 23. p.)

Kövek jogosulatlan vitele másnak földjére: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Közártalmu egyéneknek nyilvántartása. L. Jegyzékkönyvecske.

Közbecsülés megszerzése. A csendőrintézmény iránti tisztelet és közbecsülés, a szolgálat eredményes kezelésének elodázhatlan kelléke lévén, a csendőr mindenki irányában a megérdemelt tisztelettel viseltessék; mert csak az érdemel tiszteletet, aki másokat is tisztel. (Á. sz. h. Bev. 1. p.)

Közbiztonsági érdekből halasztást nem tűrő ipari munka vasárnap egész nap végezhető. (14837/92. km. r.)

Közbiztonsági szolgálatban megsérült altisztek igényjogosultsága. L. Igényjogosultsága a közbiztonsági szolgálatban megsérült altiszteknek.

Közbiztonsági tevékenység kimutatása. L. Tevékenységi kimutatás.

Közbiztonsági zavar esetén követendő eljárás. Minden közbiztonsági zavar előfordultával, a csendőrség köteles azonnal a helyszínére menni, magát gyorsan tájékozni, a helyszini szemlét megtartani, az ott talált bűnjeleket, nyomokat és egyéb gyanujeleket biztosítani, illetve feljegyezni, a káros és hozzátartozóit, a cselédséget, szomszédokat, éjjeli öröket, besugókat, vagy más hitelt érdemlő egyéneket, akik a közbiztonsági zavarra nézve valamit tudnak vagy tudhatnak, nemkülönben a gyanúsított egyéneket is kikérdezni, magának ezáltal a nyomozás bevezetésére adatokat, támpontokat és irányt szerezni, azután pedig a nyomozást, esetleg az üldözést ezek alapján bevezetni és addig nem nyugodni, míg a tetteseket kézre nem kerítette. (Á. sz. h. VII/4.)

Közbiztonsági zavarok — csekélyebbek — kiderítése. L. Kisebb közbiztonsági zavarok kiderítése.

Közbiztonsági zavarok kiderítése körülmulasztások. Azon csendőr-járőr, a mely megfelelő támpontok nélkül ide s tova nyomoz, tehát csak tapogatódzik, eredményt csak véletlenségből fog elérni. Az olyan csendőrség, a mely a közbiztonság terén eredmény nélkül működik, szakavatatlanságát árulja el és azt igazolja, hogy a gonosztevők őt szellemileg fölülmulják. (Á. sz. h. VII/5.)

Közbiztonsági zavarok nyomozása az őrsparancsnok által. L. Őrsparancsnok által a ki nem derített közbiztonsági zavarok nyomozása.

Közbiztonságra káros befolyást gyakorló tényezők. A közbiztonság zavartalan fentartására káros befolyást gyakorolnak: 1. a rablás, gyilkosság, lopás, csalás, gyujtogatás és egyéb törvénytörésekért már fenytve volt, büntetésüket már kiállott vagy feltételesen szabadságolt egyének; 2. olyanok, akik a nép előtt általában mint veszélyesek hirhedtek, de a kiknek, mert gaztetteiket ravaszul és ügyesen tudták és tudják palástolni, eddig a törvény szigora alól kibujniok sikerült; 3. gyanus korcsmák vagy más gyűlhelyek; 4. a csapszékek és lebujok, hol mindenféle csöcselék nép, gyanus személyek, cselédek titokban vagy nyilvánosan találkoznak és gyülekeznek, a törvényellenesen szerzett tárgyakon osztozkodnak, dorbézolnak, kártyáznak, vagy egyébként kicsapongó és erköcs-telen életet folytatnak. A gyanus korcsmák, csapszékek és lebujok tulajdonosai vagy bérlői rendszeren orgazdák, a legtöbb esetben pedig az elkövetendő gaztettek kivitelére nézve tanácsadók vagy kezdeményezők. 5. Városok és községeken kívül fekvő puszták, tanyák, csárdák, malmok, egyes lakóházak, kunyhók, kolibák, esztinák stb. lakói, különösen pedig az ezen helyeken levő cselédek. — Ha az ilyen gazdák maguk nem is volnának veszélyesek a közbiztonságra nézve, de elszigetelt és rejtekhelyül kínálkozó lakhelyüknél fogva, rablók, csavargók és minden más, a nyilvánosságot kerülő és bujdosó gazemberek látogatásainak vannak kitéve és ezt egyrészt a gazemberek boszujától, másrészt a csendőrség és hatóság zaklatásaitól tartva, rendszeren elhallgatják vagy el is palástolják; gyakran pedig az ilyen elszigetelten lakó gazdák, azon hitben, hogy ezáltal a károsításoktól magukat megmentik, a legnagyobb gazembereket fogadják fel cselédekül. A csendőrségnek ennél fogva kötelessége ezen cselédekkel folytonos felügyelet alatt tartani, meggyőződést szerezni, hogy el vannak-e látva az előirt igazolvánnyal vagy cselédkönyvvel s ennek nem

létében odahatni, hogy ezekkel elláttassanak. Ezen félreeső és magánosan álló lakhelyek tulajdonosai rendszerint, kevés kivétellel, szintén orgazdák, a közbiztonságra nézve veszélyes személyeknek buj- és rejtekhelyet adnak és törvényellenes vállalataikat elősegítik, sok esetben pedig azokban maguk is tényleg részt vesznek; az orgazdák és velük érintkező egyének úgy személyi, mint anyagi viszonyainak ismerete tehát nélkülözhetlen a csendőrség nézve, miért járörködés alkalmával, ha azok bárhol találtak, mindig éber figyelemmel kísérendők és csavargásuk és utazásuk a közigazgatási hatóság közbenjárása mellett, lehetőleg megakadályozandó. 6. A vándor-cigányok, nemkülönben a megtelepedett cigányok is — kivéve a zenészeket és teknővájókat — kik rendszerint tolvajok és nem ritkán nagyobb büntetendő cselekményeket követnek el. (Á. sz. h. VII/25.)

Közbiztonságra vonatkozó észleletek feljegyzése. Minden csendőr köteles a közbiztonságra vonatkozó észleleteit feljegyezni, mely jegyzeteket szolgálatba az őrzési táskában magával viheti. (Á. sz. h. XII/9.)

Közcsend háborítása. L. Hadicikkek XVIII. cikk.

Közegészség elleni büntett. Elköveti: aki használatban levő kutat, vízvezeték, víztartót megmérgez; ugyszintén, aki életveszélyes, vagy az egészségre ártalmas anyaggal kevert valamely élelmi cikket, ennek veszélyes vagy ártalmas tulajdonságát elhallgatva, elárusít, áruba bocsát vagy szétoszt. (Btk. 315. §.) *Kir. törvényszék.*

Közegészség elleni vétség. Elköveti: 1. aki a közfogyasztás tárgyait képező, elárusításra vagy szétosztásra rendelt élelmi cikkek közé az egészségre ártalmas anyagot kever vagy kevertet, ugyszintén, aki az ekként meghamisított vagy életveszélyes élelmi cikket elárusítás vagy szétosztás céljából boltjában vagy más áruhelyen vagy raktárban tartja

(Btk. 314. §.); 2. aki ragályos betegség idején, a továbbterjedésnek megakadályozása végett elrendelt zár- vagy egyéb felügyeleti szabályokat megszegi. (Btk. 316. §.) *Kir. törvényszék.*

Közerkölcsiség elleni vétségek. Valamely nőszemélynek nem teljesített házassági ígérettel lett elcsábítása és megbecstelenítése 1—3 havi szigorú fogsággal büntetendő s azonkívül a megbecstelenített nőszemély kártérítési joga fenmarad. (Katbt. 779. §.) Az oly katonai személyek, kiknek nősülésére a hadsereg (csendőrség) számára fennálló szabályok szerint az arra felhatalmazott előjáró engedélyt kikérni tartoznak s ezen engedély nélkül kül- vagy belföldön megnősülnek, 1—3 havi szigorú fogsággal és lefokozással büntetendők. (Katbt. 780. §.)

Közerkölcsiség italmérési üzletekben. Az italmérési üzletekben alkalmazottak, különösen pedig a közönséggel érintkező italmérők, pincérek és pincérnők a vendégekkel szemben magukat illedelmesen tartoznak viselni és az engedélyesek által főként arra fordítandó különös figyelem, hogy a női alkalmazottak a férfi vendégekkel erkölcsstelen üzelmeket ne folytassanak és hogy az italmérés cégére alatt az üzlet kéjelgési célokra ne szolgáljon. Ezen rendelkezések megszegése kihágást képez. (78543/1899. bm. r.) *Közig. hatóság.*

Közép pihenő. L. Pihenők.

Közétkezésben idegen személyek rendszerint nem vehetnek részt. (Á. sz. h. XV/7.)

Közétkezésben való részvétel. Az őrs élelmezésébe beosztott és ott jelenlevő nőtlen legénység az őrsön tartozik étkezni. (Á. sz. h. XV/1.) Nős csendőrök vagy altisztek és azok családtagja, csak a nőtlenek beleegyezésével vehetnek részt a közétkezésben. (Á. sz. h. XV/2.)

Közétkezési betéte a szolgálatot nem teljesítő legénységnek. Az irodában alkalmazott csendőr-

legénység és más oly legénység, kik külszolgálatot nem teljesítenek, de a közétkezésben résztvesznek, a meghatározott napi betéten felül naponta még 10 fillért tartoznak a közigazdálkodásba fizetni. (Á. sz. h. XV/14.)

Közétkezési napi betét. A napi betét összegét a szakaszparancsnokság határozza meg és az a zsoldfizetéskor a következő zsoldfizetésig terjedő időszakra előre fizetendő és adandó át az étkezési bizottságnak. Ha a napi betét elégtelen volna, annak újbóli megállapítása a szakaszparancsnoktól őrszemle alkalmával kérendő. (Gku. 78/1.) A napi betét 100 fillérnél nagyobb nem lehet és ezen összegbe csak ideiglenesen, meghatározott időre szabható ki. (Á. sz. h. XIV/10.)

Közétkezés meghatározása. A közétkezés áll: reggelire: egy jó adag kávé vagy tej, esetleg kakao vagy rántottlevesből; délire: leves, hus mártással, főzelék vagy e helyett felváltva tészta vagy sült husból; vacsorára: egy husételből. Ezen ételeknek izletesen készítve, mennyiségre pedig a legjobb étvágygyal bíró ember igényeit is teljesen kielégítőnek kell lenniök. (Á. sz. h. XV/3.)

Közigazdálkodásba az átalányból átutalt pénzek felhasználása. L. Átalányból a közigazdálkodás céljaira átutalt pénzek.

Közigazdálkodás büntettek általi károsításának megtérítése. Ha a csendőrök közigazdálkodása az ehhez tartozó pénzeknek megőrzésével és kezelésével megbízott csendőrközegek által büntető bírósági eljárás alá tartozó cselekmény (sikkasztás, lopás, csalás stb.) folytán megkárosított, a kincstár az okozott kárt a közigazdálkodásnak megtéríti. (24085/93. bm. r.)

Közigazdálkodás fogalma. Közigazdálkodás alatt a csendőrök közétkezési betéteiből, a termelt élelmi cikkekből, valamint a tartott vagy felnevelt élelemre szánt hasznos háziállatokból és azok termékeiből,

végre a gazdasági átalányból a közgazdálkodásba bevételezett összegekből keletkezett és a résztvevők közös tulajdonát képező vagyon értendő. (Á. sz. h. XIV/1.)

Közgazdálkodási becslési jegyzőkönyv. L. Becslési jegyzőkönyv a közgazdálkodásról.

Közgazdálkodási bizottság. Minden közgazdálkodást egy bizottság vezeti, mely áll: 1. a pótlókeretnél: egy őrmester és egy másik altisztból; 2. az altiszti iskolánál: egy oktató altiszt és egy altiszti tanoncból; 3. a próbacsendőrök tanosztályánál: a parancsnok által kijelölt oktató altisztekből; 4. az őrsökön: az őrsparancsnokból és egy csendőrből. Ezenkívül minden bizottsághoz még a közgazdálkodásban részes legénység által kijelölt csendőr is tartozik, ki mint számadás-ellenőrző közeg működik. Próbacsendőr bizottsági tag nem lehet. A gazdálkodási könyv vezetésére kijelölt csendőr (bizottsági tag) lehetőleg a gazdálkodás iránt érzékkel bíró, tapasztalt és értelmes egyén legyen, ki ezen alkalmazásban lehetőleg huzamosabb ideig meghagyandó. (Á. sz. h. XIV/3.)

Közgazdálkodási hányad befizetése. Ha áthelyezés alkalmával a régi őrs által megküldött követelés kevesebb volna, mint a mennyit az áthelyezettnek az őrs közgazdálkodásába befizetnie kellene, akkor a különbözet zsoldszakonként 4 koronával törlesztendő. A próbacsendőrök a rájuk eső közgazdálkodási hányadot zsoldszakonként 6 koronával törlesztetik. (Á. sz. h. XV/13.)

Közgazdálkodási osztaléka a felülvizsgálatra rendeltnek. L. Közgazdálkodási osztalék kifizetése.

Közgazdálkodási osztaléka a kerületi fogdába átadottaknak. L. Közgazdálkodási osztalék kifizetése.

Közgazdálkodási osztaléka a vezényeltnek. Ha valaki egy őrsről huzamosabb időre (30

napon felül) azzal vezényeltetik el, hogy a szolgálat befejezte után őrsére ismét visszatér, a közvagyon megbecsülendő és az osztalék — mely nem irandó ki a gazdálkodási könyvből — postatakarékpénztárba teendő. Ily kivezénylések alkalmával a kilépő tag a cselédbérhez 14 napi hányadot, naponta 16 fillért számítva, tartozik az anyaörs gazdálkodásába befizetni. Ha ily egyén vezényeltetési helyén egy őrs közgazdálkodásában a rendes napi betét mellett részt vesz, ezen az őrsön nincsen igénye osztalékra. Ha az elvezényelt az anyaörsre visszatér, a takarékpénztárban levő követelése kiveendő, a közvagyon felbecslendő és azon esetben, ha távolléte alatt a közvagyon gyarapodott, a rá eső hányadot befizetni tartozik; ha ellenben a vagyon hanyatlott, a mutatkozó különbség kezére kifizetendő. (Á. sz. h. XVI/20.) Oly vezényléseknél, melyek előrelátólag 14 napon felül, de 30 napon túl nem tartanak, a vagyon az illető tag távozása és visszaérkeztekor felbecslendő, a követelés azonban nem irandó ki a gazdálkodási könyvből, hanem mint készpénz, az anyaörsön marad. Ily esetekben a vezényelt, ha vezényeltetése alatt vezénylési pótdíjban részesült, a fűtő- és világítási anyaghoz, valamint a cseléd béréhez naponta 16 fillért tartozik vezényeltetési tartamára az anyaörsnek fizetni. Az anyaörsre való visszaérkezése után a megállapított hányadok közötti különbözet, a hosszabb vezénylésnél előirtak szerint, kiegyenlítendő. (Á. sz. h. XVI/21.) Tizennégy napon alul tartó vezényléseknél a közvagyon becslés alá nem vonandó. Ily esetekben, ha az elvezényelt tag vezénylési pótdíjat élvez, vezényeltetése tartamára 16 fillért fizet az anyaörs gazdálkodásába. Ha azonban a vezényeltetés azért történt, hogy a vezényelt egy kórházba átadott vagy fenytetés alá került egyént helyettesítsen, akkor ezen 16 fillért nem a vezényelt, hanem azon őrs tartozik megfizetni, a melyre vezényelve lett. (Á. sz. h. XVI/22.)

Közgazdálkodási osztaléka az altiszti iskolába vezényelteknek. Ha egy csendőr az altiszti iskolába vezényeltetik, vele végleg leszámolandó, közgazdálkodási osztalékából 30—40 korona kiadandó, a többi pénz pedig postatakarékpénztárba teendő és a takarékpénztári könyv a pótszárnyparancsnoksághoz felterjesztendő. (Á. sz. h. XVI/19.)

Közgazdálkodási osztalék a hányad teljes befizetése előtt. Ha valaki a közgazdálkodás kötelekéből még mielőtt a reá eső hányadot teljesen befizette volna, megválí, akkor is az örsök közgazdálkodási vagyon értékének gyarapítása vagy csökkenése egyformán oszlik meg az örs minden tagja között. (Á. sz. h. XVI/18.)

Közgazdálkodási osztalék elhalálozás esetén. L. Közgazdálkodási osztalék kifizetése.

Közgazdálkodási osztalék kifizetése. A más örsre áthelyezett csendőrök közgazdálkodási osztaléka azon örsnek küldendő meg, a hová helyeztetett (Á. sz. h. XVI/1.), hol, a mennyiben az odaküldött összeg a befizetendő hányadot meghaladná, a többlet a csendőrnek kifizetendő. Ha a közgazdálkodás kötelekéből való megválás, leszerelés, szökés vagy elhalálozás folytán történt, vagy ha a közgazdálkodás egy részese a kerületi fogdába kerül vagy felülvizsgálatra rendeltetik, akkor az illető közgazdálkodási osztaléka a becslési jegyzőkönyvvel együtt a szárnyparancsnoksághoz terjesztendő fel, illetve leszerelés és felülvizsgálat esetén az osztalék a pótszárnyhoz küldendő fel. (Á. sz. h. XVI/13—14.) Ha az osztalék kifizetésére a közgazdálkodási pénztárban nem volna elegendő készpénz, akkor csak annyi küldendő az illető örsre vagy a szárnyparancsnoksághoz, a mennyi épen nélkülözhető (Á. sz. h. XVI/15.), a maradék pedig két-három havi részletben feltétlenül törlesztendő és az ezt tanúsító postafeladóvevény a becslési jegyzőkönyvre ragasztandó. (Á. sz. h. XVI/17.) A közgazdálkodási osztalék azonnali kifizetése céljából bárminő közgazdálkodási vagyont

eladni tilos. (Á. sz. h. XVI/16.) Ha egy más örsre áthelyezett egyénnek utiköltségre volna szüksége, neki a reá eső osztalékból 10 korona kifizethető. Ezen előleg átvétele a becslési jegyzőkönyv hátlapján az illető által elismerendő és az átvételről az új örsparancsnokság értesítendő. (Á. sz. h. XVI/17.)

Közgazdálkodási osztalék leszerelésnél. L. Közgazdálkodási osztalék kifizetése.

Közgazdálkodási osztalékra adandó előleg. L. Közgazdálkodási osztalék kifizetése.

Közgazdálkodási osztalék részletekben való törlesztése. L. Közgazdálkodási osztalék kifizetése.

Közgazdálkodási osztalék szökés esetén. L. Közgazdálkodási osztalék kifizetése.

Közgazdálkodási vagyon egy részének felosztása. L. Közgazdálkodási vagyon kifizetése.

Közgazdálkodási vagyon felbecslése. L. Becslési jegyzőkönyv a közgazdálkodási vagyonról.

Közgazdálkodási vagyon gyarapítása. Ha a közgazdálkodás helyesen és értelmesen vezettetik, a legénység közétkezési vagyona annyira gyarapodhatik, hogy még a szolgálatba menő járőrök is egy adag kenyér és hussal vagy szalonnával lesznek elláthatók, mi által a legénység leginkább megóvatik azon kísértéstől, hogy étkezés végett korcsmákba térjen és ezzel magát súlyos büntetésnek kitegye. (Á. sz. h. XIV/11.)

Közgazdálkodási vagyon nagysága. Minden örsnek oda kell törekednie, hogy közgazdálkodási vagyona a résztvevő tagoknak legalább is három havi betétösszegét elérje, a mely aztán tovább fejlesztendő, hogy idővel lehetőleg a hat havi betétösszeget is elérje. Ha ezen felüli vagyon éretik el, az a résztvevő tagoknak, saját kérelmükre, a szárnyparancsnokság engedélye folytán kiadható. (Á. sz. h. XIV/12.)

Közgazdálkodás megbecslése az örsre való kihelyezésnél. Ha egy nőtlen altiszt, csendőr vagy próbacsendőr egy örsre szolgálattétel végett kihe-

lyezettetik, a közigazgatás még a bevonulás napján, vagy ha már késő volna, másnap, esetleg azonnal az étkezési bizottság tagjainak szolgálatból történt bevonulása után, feltétlenül felbecslendő. (Á. sz. h. XVI/12.)

Közigazgatás megbecslése áthelyezések-nél. Ha a közigazgatás egy részese más örsre helyeztetik át, a gazdálkodás felbecslendő és az illetőnek követelése azon örsre, ahová helyeztetett, nyugta és ellen nyugta mellett megküldendő. (Á. sz. h. XVI/1.)

Közigazgatás megbecslése vezénylések alkalmával. L. Közigazgatási osztaléka a vezényelteknek.

Közigazgatás részére hitelben való bevásárlás. L. Hitelben való bevásárlás.

Közigazgatás vezetésének kötelezettsége. Minden, legalább három nőtlen csendőrből álló örsön, továbbá a pótlókeretnél és a tanosztályoknál közigazgatás vezetendő. Egyes nőtlen csendőrnek vagy altisztnek külön gazdálkodást vezetni nem szabad. (Á. sz. h. XIV/2.)

Közhitelpapirhamisítás nyomozása. L. Pénzhamisítás nyomozása.

Közhitel-papírok utánzásáról és hamisításáról. L. Hadicikkek XXIII. cikk.

Köz hivatalban vagy közszolgálatban álló személyek elfogatása. L. Elfogatása köz hivatalban vagy közszolgálatban álló személyeknek.

Köz hivatalban vagy közszolgálatban álló személynek, aki magát illetéktelenül kiadja: hatóság elleni kihágást követ el. (Kbt. 44. §.) *Közigazg. hatóság.*

Köz hivatalnokoknak tekintendők azok, akik az állam közigazgatási vagy igazságszolgáltatási, vagy valamely törvényhatóság vagy község hatósági teendőinek teljesítésére, hivataluknál, szolgálatuknál vagy különös megbízásuknál fogva kötelezvék; ugyancsak azok is, akik az állam, törvényhatóság

vagy a község által közvetlenül kezelt közalapítványoknál, kórházaknál, tébolydákknál, mint felügyelők, orvosok, hivatalnokok vagy szolgák vannak alkalmazva; valamint a királyi közjegyzők. (Btk. 461. §.) Köz hivatalnok az anyakönyvek vezetésére és az azokból a hiteles alaku kivonatok és bizonyítványok vagy oklevelek kiadására jogosított személyek, ezen cselekményeikre vonatkozólag. (Btk. 397. §.)

Köz hivatal vagy szolgálat kötelességei ellen elkövetett vétségek. Azon alárendelt, aki magát előljárójával szemben, hivatalban, ha mindjárt nem is áll vele katonai függelmi viszonyban, heveskedő, tiszteletsértő módon viseli, vagy éppen tetteges ellenállást enged meg magának, vagy annak hivatalos rendeleteit ellenszegüléssel, vagy önfejűségből teljesíteni vonakodik (ha az eset nem tekintendő külön büntettnék): 8 naptól három hónapig terjedő fogsággal, esetleg hat hónapig terjedhető szigorú fogsággal és elbocsátással büntetendő. (Katbt. 588. §.) Ha a közszolgálatban álló személy hivatali vagy szolgálati eljárásában tetteges bántalmat *(melyek közé különösen a törvények által meghatározott eseteken kivül elfogatások tartoznak)* követ el: három évig terjedhető szigorú fogsággal és lefokozással fenyegethető. (Katbt. 589—591. §.) Kötelességüket szorgalomhiány vagy könnyelműségből elmulasztó köz hivatalnokok vagy szolgák, ha megintés után már fegyelmileg fenyegettek, visszaesés esetében elbocsátással büntetendők, valamint azok is, kik nem ugyan bűnös szándékból, de szabályellenes eljárásuk palástolása végett, vagy más okból, hivatalos beadványokban valótlan ténykörülményeket hoznak fel. Ha a hanyagság, mulasztás által nagy kár okoztatott, a vétkes már első esetben, elbocsátáson kívül, 1—3 havi fogsággal, sőt 6 hónapig terjedhető szigorú fogsággal is büntethető. (Katbt. 593—595. §.)

Közigazgatási hatóság a bíróságok kivételével minden állami, törvényhatósági és községi hatóság. (Btk. 164. §.)

Közigazgatási ügyekben tett feljelentések vagy észleletek elintézése. L. Feljelentések elintézése.

Közlekedés befagyott vizeken. L. Befagyott vizeken való közlekedés.

Közlekedési eszközök használata rendkívüli eseményeknél. Rendkívüli események, zavarok, bűntények előfordultával, a helyszínére való gyors oda-jutás, vagy az üldözés gyors folyamatba vétele céljából a csendőrség vasutat, gőzhajót vagy előfogatot is használhat. Minden ilyen közlekedési eszköz használatáról, a szolgálat befejeztével, a szárnyparancsnokságnak jelentés teendő és az utazási számla egyidejűleg szolgálati uton felterjesztendő. (Á. sz. h. VII/9. Illsz. 48. §.)

Közlékenység. L. Csendőr közlékenysége.

Közokirat-hamisítás büntette. Elköveti: 1. aki hamis közokiratot készít, vagy valódi közokiratot, tartalmának megváltoztatása által, meghamisít, ha ebből valakire jogsérelem háramlik, vagy háramolhatik, akár külföldi, akár belföldi legyen azon okirat (Btk. 391. §.); 2. azon közhivatalnok vagy váltójegyző, aki hivatali hatáskörében hamis közokiratot állít ki, vagy a valódi közokiratot meghamisítja, ha ebből valakire jogsérelem háramlik vagy háramolhatik (Btk. 393. §.); 3. ha a közhivatalnok vagy váltójegyző az általa hivatali minőségben vezetett jegyzőkönyvbe vagy egyéb közhivatali könyvbe, vagy az általa ugyanezen minőségben felvett okiratba, valamely lényeges tény hamisan vezet be, hiteles alakban hamis kivonatot ad ki, vagy ha a hivatali jegyzőkönyv vagy más közhivatali könyv lényeges tételét meghamisítja (Btk. 394. §.); 4. azon közhivatalnok, aki valamely okiratról hiteles alakban hamis másolatot, hamis fordítást ad ki (Btk. 396. §.), vagy valamely másolatot nem létező eredeti okirat másolatának hiteles alakban bizonyít (Btk. 395. §.); 5. azon közhivatalnok, váltójegyző, ugyszintén azon

hites fordító, aki hivatalánál fogva vezetésére vagy őrizetére bizott nyilvános könyvet, jegyzőkönyvet vagy eredeti okiratot, vagy az őrizetére bizott hivatalos alaku másolatot, azon célból, hogy valakinek jogára nézve lényeges bizonyítás megghiusitassék vagy megnehezítettessék, megsemmisít, egészen vagy részben használhatatlanná tesz, eltitkol vagy pedig az ellenfélnek átad (Btk. 398. §.); 6. aki azon célból, hogy ezáltal magának vagy másnak jogtalan hasznot szerezzen, szándékosan közreműködik arra, hogy valaki jogai vagy jogviszonyainak lényegére vonatkozó valótlan tények, körülmények vagy nyilatkozatok vezettessenek be nyilvános könyvbe vagy más okiratba. (Btk. 400. §.) *Kir. törvényszék.*

Közokirat hamisítás vétsége. Elköveti: aki szándékosan közreműködik arra, hogy valaki jogai vagy jogviszonyainak lényegére vonatkozó valótlan tények, körülmények vagy nyilatkozatok vezettessenek be a nyilvános könyvbe vagy okiratba. (Btk. 400. §.) *Kir. törvényszék.*

Közokiratot képeznek az anyakönyvek és az azokból kiadott hiteles alaku kivonatok és bizonyítványok is. (Btk. 397. §.)

Közös hadseregbeli és honvéd tiszttek elszállásolása a laktanyában. Ha ily tiszttek a csendőrségi laktanyában szállnak meg, általuk a rendes átvonulási szálláspénz (napi 52, illetve 70 fillér) fizetendő az őr gazdasági átalányába. Ha az étkezésben is résztvesznek a napi betét és ennek 50⁰/₀-át térítik meg a közgazdálkodásnak. (5947/95. hm. r.)

Közös legelőre hajtandó állatok számbavétele és megvizsgálása. Mielőtt a szarvasmarha, ló, juh és kecske telelő helyéről közös legelőre hajtának, a község által kellőleg számba veendő és egészségi állapota megvizsgálendő. A község által számba nem vett marhát a közös legelőre kihajtani tilos. (Mgt. 17. §.) Aki ez ellen vét, kihágást követ el. (Mgt. 154. §.) *Közigazg. hatóság.*

Közreműködés a sajtóban. L. Sajtóban való közreműködés.

Községekben a közbiztonságra hátrányos észleletek jelentése. L. Községekben felügyelet.

Községekben felügyelet. Kis- és nagyközségekben az őrsparancsnok és minden járőr kiváló figyelme az alábbiakra terjedjen ki: 1. a község előjárósága a csendőrséget szolgálati eljárásában erélyesen támogatja-e s minden jelentékenyebb esemény vagy közbiztonsági zavarról a csendőrséget haladéktalanul értesíti-e; 2. az éjjeli őrk pontosan kiállítatnak és a községi előjáróság azokat időnként ellenőrzi-e? Ezek alapján gyűjtött esetleges hátrányos észleletek az őrsparancsnok által és pedig az első pontra vonatkozólag a szakaszsparancsnokságnak, a másodikra vonatkozólag pedig a szolgabírói hivatalnak azonnal bejelentendők. (Á. sz. h. VII/40.)

Községekben, melyek az ország határától 10 kilométernél távolabb nem esnek, vasárnap is végezhető: a cukrász, mézeskalácsos, nyomdaipar, hirlapok, szódavíz, fürdőintézetek, lakásalakítások, kenyér, péksütemény, tej, gyümölcs, virágok, szálloda, vendéglő, sörmérő, pálinkamérő, bormérő, kávéház, kávémérő, bucsuk, országos vásárok, kofák üzlete, állatok és pászkák címek alatt nem említett minden ipari és kereskedelmi elárusítás délután 5 óráig. (14837/92. km. r.)

Községek portyázása. Községben a csendőrség járőr tartozik annak minden utcáját, minden zegezugát bejárni, ez alkalommal az idegenek, utasok, vagy gyanus egyének által látogatott nyilvános helyeken körültekinteni, a jelenlevőket szemügyre venni; gyanus, lakatlan vagy közártalmuak, elbocsátott vagy feltételesen szabadságolt fegyencek által lakott helyiségeket szoroson felügyelni. A járőrnek feladata továbbá malmok, boltok, általában a lakosság által sűrűbben látogatott üzletek tulajdonosaihoz, egyes elismert jóindulatu lakosokhoz és besugókhöz

pár percre betérni, azokkal érintkezni és esetleg értekezni. Ezekről azonban ételt, italt elfogadni büntetés terhe alatt tilos. Ezen egyénektől alapos tudomást szerez a községben történekről és közbiztonsági zavar esetén a nyomozást azonnal bevezeti. A község leportyázása után a járőr a község házához megy, ott az előjárósággal érintkezik és szükség esetén e helyen saját táplálkozásáról is gondoskodik és az előirt pihenőt is megtartja. (A. sz. h. VII/20.)

Községi előjárósággal való érintkezés. L. Községek portyázása.

Községi előjáróság elé kísérésnek csak a Szolgálati utasításban kifejezetten meghatározott vagy oly esetekben van helye, melyek a községekről szóló 1886. XXII. tc. III. fejezete értelmében a községek hatásköréhez tartoznak. (Szlgu. 42. §.)

Községi előjáróság nyomozása bűnügyekben. L. Nyomozás községekben.

Községi előjáróság kötelessége a csendőrségnek közbiztonsági zavarokról való értesítésére vonatkozólag. L. Csendőrség értesítése közbiztonsági zavarokról a községi előjáróság által.

Községi előjáróságok büntetendő cselekményekről a csendőrséget értesíteni kötelesek. L. Csendőrség értesítése a büntetendő cselekményekről a községi előjáróságok által.

Községi előjáróságokkal egyetértés fentartása. L. Helyi rendészeti ügyekbe való beavatkozás.

Községi előjáróságok közreműködése a nyomozásoknál. L. Nyomozásoknál a községi előjáróságok közreműködése.

Községi előjáróság segélynyújtási kötelezettsége. L. Segélynyújtási kötelezettsége a községi előjáróknak.

Községi közegek közlekedése a román határszélen. L. Állami alkalmazottak közlekedése a román határszélen.

Községjelző szándékos megrongálása vagy bemocskolása: közrend elleni kihágás. (Kbt. 80. §.)
Közigazg. hatóság.

Közszellem és egyetértés. A közszellem az összetartozás érzetében és azon szükség fölismerésében gyökerezik, hogy a személyi érdekeket az összesség javának alá kell rendelni. Az adja a rendi állással járó önérzetet, az ösztönöz kötelességeink szigorú, odaadó teljesítésére és fejleszti a legmagasabb katonai erényeket. A közszellem folytán leli minden egyes ember dicsőségét az egésznek dicsőségében. Az egyetértés egy csapatot összes tagjainak teljes és készséges megegyezését föltételezi gondolkodásmódjukban és azon törekvésben, hogy az egésznek dicsőségét és a Legfelsőbb szolgálat javát egyesült erővel előmozdítsák. Ott, hol kicsinyes irigykedés és rosszakarat az érdemesebb iránt, gőg és kicsinylés a kevésbé jeles iránt nem létezik; ahol az alárendeltekkel való bánásmód jóakaró és igazságos, az egyenrangúak érintkezése valóban bajtársias, az előljárók iránti magaviselet őszinte és a szolgálatnak megfelelő, ahol minden ügy a kellő helyen találja elintézését, illetéktelen befolyás soha igénybe nem vétetik, belső kérdéseket a külvilág elé nem hurcolnak: ott a kölcsönös bizalomhoz még azon nemes bizalom fog járulni, hogy az uralkodó rend fentartassék, a szerzett dicsőség gyarapíttassék; ott termi legáldásosabb gyümölcsöt a közszellem és egyetértés. A bajtársak kölcsönös támogatását az élet minden helyzetében a közszellem és egyetértés parancsolja. Ellenben méltatlanok kiméltése és becstelen cselekedeteknek eltitkolása, ezen kötelesség téves felfogásáról tanuskodnék. (Szlgysz. 5. §.)

Közszellem fejlesztése minden csendőr előljárónak kiváló feladata. (Á. sz. h. X/4.)

Közszolgálatban állók elfogása vagy elővezetése. L. Elfogása közszolgálatban vagy magánvállalatnál alkalmazottaknak.

Köztemető szándékos megrongálása vagy bemocskolása: közrend elleni kihágás. (Kbt. 80. §.)
Közigazg. hatóság.

Közutak felügyelése. L. Utrendészet.

Közveszélyü cselekmény büntette. Elköveti: 1. aki szándékos cselekménye vagy mulasztása által valamely hajónak megfeneklését, elsüllyesztését vagy összezuzatását okozza, ha ez által másnak élete vagy vagyona veszélyeztetett (Btk. 444. §.); 2. aki a vaspályán vagy annak közelében levő személyeket vagy árukat, a szabályszerű jelzés szándékos elmulasztása vagy szándékos hamis jelzése által, veszélynek teszi ki. (Btk. 436. §.) *Kir. törvényszék.*

Közveszélyü cselekmény vétsége. Elköveti: 1. aki a közveszélyü cselekmény büntette alatt felsorolt cselekményeket gondatlanságból követi el. (Btk. 437. §.); 2. azon vasuti hivatalnok vagy szolga, aki bármely szolgálati kötelességének megszegése által, a vaspályavonaton vagy annak közelében levő személyeket vagy árukat a vaspálya által való megsérülés vagy megrongálás veszélyének teszi ki (Btk. 448. §.); 4. aki a marhavész terjedése ellen a hatóság által elrendelt zár- vagy egyéb felügyeleti szabályokat megsérti. (Btk. 446. §.)
Az 1. és 2. alatti kir. törvényszék, a 3. és 4. alatti kir. járásbiróság.

Közveszélyü megrongálás büntette. Elköveti: aki vaspályának, gőz- vagy más hajónak, vagy ezekhez tartozó tárgynak szándékos megrongálása által, a vasuton vagy a hajón levő személyeket vagy árukat veszélynek teszi ki. (Btk. 434. §.) *Kir. törvényszék.*

Közveszélyü megrongálás vétsége. Elköveti: aki a közveszélyü megrongálás büntette alatt felsorolt cselekményeket gondatlanságból követi el. (Btk. 437. §.) *Kir. törvényszék.*

Köedény-iparnál vasárnap is végezhető: kizárólag az égetési munka, egész nap. (14837/92. km. r.)

Kőolajfinomító-iparnál vasárnap is végezhető: azon munkarész, mely a végzendő művelet természeténél fogva félbeszakítást nem tűr, egész nap. (14837 92. km. r.)

Köszénbányákban vasárnap is végezhető: a termelés munkája, ha rendkívüli körülmények folytán a köszéntermelést folytatni kell, a mihez azonban külön bányahatósági engedély kell, a mely csak meghatározott időre szólhat. (1740/91. pm. r.)

Kő- vagy más szilárd anyagból levő tárgyak mások veszélyeztetésével való eldobása vagy levetése: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 118. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kuruzslás. Orvosi gyakorlatra nem jogosított egyéneknek beteget keresetképen gyógykezeleni és díjazás mellett gyógyszereket rendelni tilos. (1876. XIV. t.-c. 52. §.) Titkos összetételű gyógyszereknek használatra való készítése és árusítása belügyminiszteri engedély nélkül tilos. (5999/84. bm. r.)

Kutba ereszkedésnél követendő óvrendszabályok. A kutba égő gyertya bocsátandó le és ha az elalszik, akkor addig, míg onnan a rossz levegő el nem távolíttatik, a leereszkedés tilos. A levegő kitisztítása kiszivattyuzás vagy az által történik, hogy megnedvesített friss égett mészszel telt kosarak bocsátatnak a kutba. (Eá.)

Kutak bekerítésének elmulasztása a hatósági utasítás ellenére: mezőrendőri kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kutak berondítása vagy rongálása. Aki olyan kutba, mely emberek használatára szolgál, ronda vagy undorító tárgyat dob, vagy aki ezt akként szándékosan megrongálja, hogy vize élvezhetetlenné válik vagy használhatósága félbeszakad: közegészség elleni kihágást követ el. (Kbt. 105. §.) *Közigazg. hatóság.*

Kutya nehezékekkel való ellátása. L. Vadászterületre ebek bocsátása.

Kutya szolgálatba vitele. Tilos a csendörnek kutyat, portyázás vagy más szolgálati ténykedés alkalmával magával vinni. (Szlgu. 8. §.)

Kutya tartása a laktanyában. L. Állatok tartása a laktanyában.

Kutya, veszélyes. Ha tulajdonosa vagy felügyelője, aki tudja, hogy a kutya az ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal bír, s a veszély megelőzésére és megakadályozására szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket nem alkalmazza: testi épség elleni kihágást követ el. (Kbt. 122. §.) *Közigazg. hatóság.* Harapós kutya nappal nem csak láncon, hanem bekerített helyen is tartandó, úgy, hogy az udvarba jövőkhöz ne férheszen. Ellen esetben tulajdonosa szintén ezen kihágást követi el. (3884/92. b.m. r.) Ha a kutya uszított és a megtámadottan habár csak könnyű testi sértés okoztatott, az eljárás a bíróság elé tartozik. (Mt. 1893. július 7.)

Küldöncök felvétele. Gyalog- vagy lovasküldöncöknek a kincstár költségén való felfogadásának rendszerint nincs helye; ha azonban rendkívüli viszonyok folytán ilyeneknek felvétele elkerülhetetlenül szükséges, a küldöncdíj kialakandó és a kifizetett díjról az illetőtől nyugta veendő. Ha a küldönc felvétele szolgálatteljesítés közben történik, a kifizetett küldöncdíj a járőrvezető szolgálati könyvecskéjében nyugtázandó, esetleg, ha nem fizettetett volna ki, a kialakított díj összege abban az illető aláírásával igazolandó. A küldöncdíjat az őrsparancsnok a nyugta, illetőleg a szolgálati könyvecske általa hitelesített kivonata alapján számítja fel. (Gku. 29. §.)

Külföldi be nem jelentése. Az a szállásadó vagy megbízottja, aki a nála megszállott külföldinek megérkezését és távozását 24 óra alatt be nem jelenti, vagy azt a külföldit, ki a bejelentéshez szükséges adatok szolgáltatását megtagadja, fel nem jelenti, kihágást követ el. (1903. V. t.-c. 11. §.) Az a külföldi, aki szállásadójának vagy megbízott-

jának, esetleg a hatóság vagy hatósági közeg felhívására a bejelentéshez szükséges adatokat meg nem mondja, vagy valótlan adatokat mond be, kihágást követ el. (1903. V. t.-c. 12. §.) *Közl. hatóság.*

Külföldiek ellenőrzése zárt helyiségben. Ha a hatósági közeg arról értesül, hogy szállodában, vendéglőben, megszálló-helyen, magánházban, korcsmában, csárdában, kéjházban vagy olyan nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségekben, melyekben tiltott szerencsejátékot üznek, vagy a melyek büntetések rendszerinti rejtekhelyéül szolgálnak, az érkezés bejelentése nélkül, vagy a távozás bejelentése után, külföldi tartózkodik, vagy külföldit rejtegetnek, úgy erről a hatósági közeg köteles személyes megjelenés által is meggyőződést szerezni. (90000/906. bm. r.)

Külföldiek nyilvántartása gyár-, ipar- és bányatelepeken. L. Külföldiek nyilvántartása szállodákban.

Külföldiek nyilvántartása szállodákban. Szálloda-, vendéglő- és minden nyilvános megszálló hely tulajdonosa, illetőleg felelős megbizottja, bejelentési lapok kiállításán kívül, köteles külön össze-fűzött, megszámozott és a külföldiek lakásának ellenőrzésére illetékes elsőfoku rendőrhatóság által láttamozott „Nyilvántartási könyv“-et vezetni. E könyvben a bejelentési lapok adatai pontosan be-irandók és abban a külföldi eltávozásának időpontja is, lehetőleg az új tartózkodási hely megjelölésével, feltüntetendő. (90000/906. bm. r.) Ugyanerre kötelezettek oly gyár-, ipar- és bányatelepek tulajdonosai, ahol külföldiek nagyobb számban vannak alkalmazva, a mennyiben a náluk alkalmazott külföldieknek tényleges szállásadói. Oly telepek, vállalatok vezetői, tulajdonosai azonban, akik a náluk alkalmazásban levő külföldiekről rendszeres törzslapokat vezetnek s azokat a hatóságnak hivatalos vizsgálatoknál rendelkezésre bocsátják, „Nyilvántartási könyv“ külön vezetése alól felmenthetők. (29807/906. bm. r.)

Külföldi marhalevelek egészségi záradékának hatálya. Ez csak akkor bír hatálylyal, ha keltétől kezdve 10 nap még le nem telt. (Árt. 6. §.)

Külföldi minden egyén, aki magyar állampolgársággal nem bír. A külföldiek közé tartoznak az osztrák állampolgárok is. (90000/906. bm. r.)

Külföldi részére lakhatási bizonylat kiállítása. Azon külföldi, aki valamely község területén lakni szándékozik, ezt a megérkezésétől számított 15 nap alatt a hatóságnak bejelenteni köteles. (1903. V. t.-c. 3. §.) A bejelentés elmulasztása, kihágás. (90000/906. bm. r.) A hatóság az ilyen bejelentőnek lakhatási bizonylatot állít ki (1903. V. t.-c. 4. §.), melyet a hatósági közegek kívánatára felmutatni köteles. (90000/906. bm. r.)

Külföldi sajtótermékek. L. Sajtótermékek.

Külföldi sajtótermékekkel való házalás. L. Házalás külföldi sajtótermékekkel.

Külföldre szállítása nőszemélynek. L. Kerítés büntette.

Külföldről házi állatok behozatala. L. Házi állatok behozatala külföldről.

Különleges ruházati cikkek. Azon örsök, melyek téli időben egész napon vagy éjjelen át tartó s kevés mozgással egybekötött különös szolgálatok teljesítésére hivatvák, különleges ruházati cikkekkel is ellátnak, melyhez tartoznak: a báránybélésű köpeny, báránybélésű zubbony, bárányprémbélésű mellény, báránybélésű botos, nemezbotos és a postakiséreték alkalmával használandó téli takaró. Ezen cikkek hasznavehetetlensége vagy helyreállításának szükségessége jegyzőkönyvileg állapítandó meg, mely jegyzőkönyvet csupán sürgős esetekben veheti fel az örsparancsnok és két csendőr. A különleges cikkek az örs leltárában tartandók nyilván. (Gku. 60. §.)

Külszolgálat értelmezése. Külszolgálat alatt minden oly tartós szolgálat-teljesítés értetik, melyet a csendőr a laktanyán kívül teljesen felszerelve végez. (Szlgu. 177. §.)

L

Lakatok készítése és elárúsítására vonatkozó kihágások. L. Lakatosok.

Lakatosok vagy más iparosok, akik lakatokat vagy zárat készítenek vagy árulnak, ha valamely lakást, helyiséget, pénztárt vagy zárral ellátott bármely tartályt másnak rendeletéből nyitnak föl, mint a kinek a felnyitásra való jogosultságáról maguknak tudomást szereznek; ha olyan kulcsot, melylyel valamely lakás, helyiség, pénztár vagy zárral ellátott más tartály felnyitható, másnak rendeletéből készítenek vagy másnak adnak át, mint annak, akiről tudják, hogy arra jogosultsággal bír (Kbt. 133. §.); ha valamely kulcsot viasz- vagy más lenyomat után másnak rendeletére készítenek el, mint a kiről tudják, hogy a laknak, helyiségnek vagy tartálynak a lenyomat után készített kulccsal való felnyitására jogosultsággal bír, vagy a viasz vagy más lenyomat után készített kulcsot, a felnyitásra jogosultsággal nem bíró személynek adják át (Kbt. 134. §.); ha ugynevezett általános kulcsot másnak, mint az ennek birtoklására és használatára jogosítottnak átadnak, vagy ha ilyen általános kulcs, kellő vigyázat hiányában, tőlük ellopatott (Kbt. 135. §.) tulajdon elleni kihágást követnek el. *Kir járásbiróság.*

Lakásátalakítási munkák vasárnapis végezhetők: a sürgősen szükséges átalakítási munkák egész nap, azonban csak a hatóságilag szabályozott költözködési időszakban, valamint az azokat megelőző és követő egy-egy héten. (14837/92. km. r.)

Lakástudakozódás a fővárosi államrendőrség bejelentési hivatalánál. Minden egyes esetben, midőn valamely, állítólag a fővárosban tartózkodó egyénnek a lakását kell megtudni, a fővárosi államrendőrség bejelentési hivatalához, az alábbi minta szerint, tudakozódó bárca intézendő, még pedig minden egyes egyén után külön-külön. A tudakozódó bárcák alakja és kiállítása a következő:

----- szám

Belső oldal.

19 -----

A megkereső neve: -----

**A budapesti m. kir. államrendőrség
bejelentő hivatalának****Budapesten.**

Kérem az alább nevezett egyén lakcímét közölni.

Kelt -----, 19... év ----- hó n.

aláírás.

A keresett	neve		családi állapota	
	születési helye		előző lakása	
	születési éve és vallása		atyja neve	
	foglalkozása		anyja neve	

Értesítés: Kérdezett lakását ker.utca szám emelet földszint ajtószám pince
jelentette be.

Bejelentett lakása nincs — nyomozás útján sem volt megállapítható. Figyelőt állítottunk.

Budapest, 19... év ----- hó n.

bejelentő hivatal.

Ha a megkereső nyomozást kíván vagy figyelőlap állítását, ez külön irandó be a megkeresés után, jelezve, hogy utóbbi mennyi időre történjék.

↑ Budapest.

10¹/₂ cm.

Hivatalból
bejelentő ügyben
portómentes.

A budapesti m. kir. államrendőrség
bejelentő hivatalának

----- szám ----- 19 -----

(A megkereső hatóság saját nevét
előre tartozik ide írni.)

↑ (Itt összehajtandó.)

11 cm.

↑ (Itt összehajtandó.)

↑ (Ide előre irandó
a megkeresés.) A budapesti m. kir. államrendőrség
bejelentő hivatalától.

----- szám.

(A megkereső hatóság saját címét előre tartozik ide írni,
lent pedig a székhelyét, megyét és járást.)

10¹/₂ cm.

Hivatalból
bejelentő ügyben
portómentes.

----- megye.

----- járás.

17 cm.

Lakhatási bizonylat külföldieknek. L. Külföldi részére lakhatási bizonylat kiállítása.

Lakkbőrből készült szijazat viselése tilos.
(Á. sz. h. III/10.)

Lakossággal való egyetértés fentartása. L. Egyetértés fentartása a hatóság- és lakossággal.

**Lakosság tiszteletének és bizalmának mi-
kénti biztosítása.** L. Erkölcstiség fejlesztése.

Laktanya átadása. Valamely laktanyának fel-
hagyása esetén, a laktanya ugyanoly bizottság előtt
adandó át, mint az a laktanya átvételére elő van
írva. A felvett jegyzőkönyv a szárnyparancsnokság-
hoz felterjesztendő. (Gku. 82/2.)

Laktanya átvétele. Ujjonnan bérelt laktanyák
bizottság által veendő át. Ezen bizottság áll: 1. a
tulajdonos vagy megbízottjából, ezek meg nem jele-
nése esetében, egy helyhatósági tisztviselőből; 2. két
felkért tanúból; 3. az őrsparancsnokból. Az átvétel
a bérleti szerződés másolata alapján jegyzőkönyvileg
eszközleendő és a jegyzőkönyv a szárnyparancsnok-
sághoz felterjesztendő. (Gku. 82/2.)

**Laktanya berendezési tárgyak jókarban tar-
tása és utánpótlása.** A butorzat és felszerelés, az
iroda-, iskola-, raktár-, fogda-, istálló és egyéb lak-
tanyafelszerelések jókarban tartásáról és utánpót-
lásáról a kincstár gondoskodik. A hasznavehetlenné
válás vagy helyreállítás szükségessége szakasz- vagy
szárnyparancsnoki szemle alkalmával felveendő bi-
zottsági jegyzőkönyvvel igazolandó. Azonban sür-
gős esetekben a jegyzőkönyv az őrsparancsnok és
két csendőr által is felvehető. A felvett jegyzőkönyv
a netaláni költségkimutatással együtt a szárnypa-
rancsnoksághoz felterjesztendő és sürgős szükségnél
ez külön jelentésben igazolandó. A jegyzőkönyvhez
netán csatolt árujegyzékre 100 koronáig 2 filléres,
azon fölüli összegnél pedig 10 filléres bélyegjegy
ragasztandó. (Gku. 83/2—3.)

Laktanya bezárása. A laktanyát este be kell zárni
és csak az ébresztő idején ismét kinyitni. (Lsz. I/14.)

Laktanya-bér-nyugta felterjesztése. Az őrsparancsnok köteles gondoskodni arról, hogy az esedékes laktanyabérről kiállított s a II. fokozat szerinti bélyeggel ellátott nyugta a szárnyparancsnoksághoz idejekorán felterjesztessék. (Gku. 82/6.)

Laktanya égése lovas-örsön. A laktanya égésénél mindent el kell követni a kincstári és magánvagyon megmentése végett, azonban mindenekelőtt a lovak helyezendőik biztonságba. (Kk. 121. sz.)

Laktanya helyiségek feliratai. A legénységi szoba, az őrsiroda és altiszti lakás a bejáratok fölé függesztendő, ezen helyiségeknek megfelelő szövegű 18 cm. hosszú és 4 cm. széles fekete szegélyű zománcozott táblával jelölendők meg. Hogy nagyobb laktanyában ezeken kívül még mely helyiségek jelöltessenek meg felirásos táblákkal — az a laktanya parancsnok belátására bízatik.

Laktanya-készültség. Örsökön, melyek 3—5 emberből állanak, laktanya-készültség tartható. A készültségi csendőr fel van öltözve, de kard és kalap nélkül és éjjel levetkőzve nyugodhatik. Ezen szolgálat a szolgálati könyvben kimutatandó és abban az őrsparancsnok is részt vesz. A készültséget tartó egyén bármely percben elküldhető szolgálatba. Ezen szolgálat nem egyéb, mint könnyebb foku ügyeleti szolgálat. A készültségi csendőrnek magánügyben a laktanyából távozni nem szabad. (Lsz. 4/52—56.)

Laktanya készültség óraszám. L. Szolgálati könyv vezetése.

Laktanya készültség tárgyalása a szolgálati könyvben. L. Szolgálati könyv vezetése.

Lap kiadása engedély vagy esetleg biztosíték nélkül sajtóvétséget képez és egy évi fogság és 1000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. (1848. XVIII. tc. 31. §.)

Laktanya kinyitása reggel. L. Laktanya bezárása.

Laktanya kivilágítása. L. Diszbe való öltözökódés.

Laktanya magába hagyása esetén az előjáróságnak való átadása. A laktanyában ugyan mindig lenni kell egy csendőrnek, de ha rendkívüli fontos és sürgős szolgálattétel végett ettől eltérés történik, akkor a laktanya megőrzése a községi előjáróságra bízandó. (Szlgu. 177. §.)

Laktanya parancsnok. A csendőrségi laktanyában a legmagasabb rendfokozatu egyén a laktanyaparancsnok. (Lsz. 1/1.)

Laktanya-parancsnok kötelessége. Köteles felügyelni, hogy a laktanya-tulajdonos kötelezettségeit teljesítse, őt, ha szükséges, azokra figyelmeztetni. Köteles továbbá az épületnek és alkatrészeinek megromlását megakadályozni. (Lsz. 1/2.)

Laktanya tisztántartása. A laktanya és ennek minden része minden időben, mintaszerű tisztaságban és rendben tartandó. A laktanya udvara csinosan és kertje célszerűen rendezendő be és a kertekben, vagy a hol lehet, az udvarokban árnyékos lugasok állítandók fel. Az árnyékba vagy a fák elé asztal és padok helyezendők. Gyümölcsök és virágok, valamint vetemények, diszítik a laktanyát és minden őrs büszkeségét képezzék. (Á. sz. h. XI/1.) A szemetet és hamut csakis az e célra kijelölt helyekre szabad hordani, honnan időközönként szintén eltávolítandók. Hasznavehetetlen szalma alkalmas helyre kiürítendő és a laktanyából mielőbb eltakarítandó. (Lsz. 1/9.)

Laktanya tulajdonos változása vagy elhalozása a szárnyparancsnokságnak azonnal bejelentendő. (Gku. 82/4.)

Laktanya-ügyelet felváltása rendszerint délelőtt történik. (Lsz. 3/50.)

Laktanya-ügyelet kötelessége: a laktanya és szobarend tartása (Lsz. 3/48.), a netaláni foglyokra való felügyelet, kisebb szolgálati járatok teljesítése, továbbá a laktanya kapujának éjjel való kinyitása és bezárása; minélfogva a legénységnek takarodó utáni hazatérése fölül felvilágosítást kell tudni adnia. (Lsz. 3/49.)

Laktanya-ügyeleti szolgálat. A laktanya-ügyeleti csendőrök a laktanya-parancsnok közegei. Ilyen szolgálat csak olyan őrsökön vezénylendő, melynek létszáma, az őrsparancsnok beszámításával, legalább is 6 főből áll. (Lsz. 3/48.)

Laktanya-ügyeleti szolgálat beszámítása. Az egy napon át teljesített laktanya-ügyeleti szolgálat után a szárnyparancsnokság székhelyén 8 óra, a szakaszparancsnokság székhelyén pedig 4 óra számitandó fel. (Á. sz. h. Bev. 4. p.)

Laktanya világítása. A folyósók és lépcsők, a besötétedéstől kezdve egész éjen át kivilágítva legyenek. (Lsz. 1/8.)

Laktanyában egy csendőrnek mindig lenni kell. (Lsz. 1/8.)

Laktanyában fa aprítása. Fát és kőszemet csakis az udvaron és pincehelyiségben szabad aprítani. (Lsz. 1/8.)

Laktanyában földszintes utcai ablakok befüggönyözése. L. Utcai ablakok függönnyel való ellátása.

Laktanyában löni tilos. (Lsz. 1/10.)

Laktanyában tűz kiütése esetében követendő eljárás. Ha a laktanyában tűz támad, a helységben szokásos tűzriadó-jel azonnal megadandó; a ruházat, fegyverzet, ágynemű, szolgálati irományok stb. a szabadba hordandók; minden a tűz eloltására rendelkezésre álló eszköz alkalmazandó és a tűzoltásnál a rend fentartására hivatott közegek hathatósan támogatandók. (Lsz. 1/7.)

Laktanyában tüzvész elleni rendszabályok. Padláson, faszinben és más tűzveszélyes helyiségekben dohányozni, vagy fedetlen világgal járni tilos. A tűz a konyhában takarodó után eloltandó. A kémények rendszeren tisztítandók és a létező tűzoltószerek mindig használható állapotban és kéznél legyenek. (Lsz. 1/7.)

Laktanyában való dözsolés. L. Dözsolés a laktanyában.

Laktanyából való távozás foglalkozási idő alatt. Foglalkozás ideje alatt a laktanyából való minden felesleges távozás tilos. Az őrsparancsnok csak halaszthatatlan teendők végzése céljából távozik foglalkozás ideje alatt a laktanyából. (Á. sz. h. Bev. 4. p.)

Laktanyán kívül elhelyezett nők családjuknál való tartózkodása. L. Nős legénység laktanyán kívüli tartózkodása.

Laktanyán szükséges javítások bejelentése. L. Javítások a laktanyán bejelentése.

Lapostetű elleni óvszer. L. Rovarok kiirtása.

Lábak izzadása. Lábizzadásban szenvedők kötelesek lábaikat igen gyakran megmosni, naponként kapcát (harisnyát) s a mennyire lehetséges, lábbelit is váltani. Ha a láb ennek dacára fájdalmas vagy felsebesedik, orvosi segély veendő igénybe. (Eá.)

Lábbeli elhelyezése lefekvéskor. L. Csizmák és cipők elhelyezése.

Lábnyüg végének bevonása. A lábnyüg végének azon része (hurok), mely a lócsüdre csatolódik, ócska szürkc posztóval bevonandó. (Kh. 78. p.)

Ládák és bőröndök elhelyezése. A csendőrök magántulajdonát képező ládák vagy bőröndök, a tulajdonos nevével ellátva, a kamarában, vagy ilyenek nem létében, a padláson tartandók megfelelő rendben. (Á. sz. h. III/15.)

Lámpa elhelyezése az istállóban. L. Istálló égések elleni óvintézkedések.

Lámpa — magán — a csendőr által beszerezhető. (Lsz. 2/37.)

Lámpa megrongálása vagy bemocskolása, ha ez nyilvános helyen kivilágításra szolgál: közrend elleni kihágás. (Kbt. 80. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lámpák beszerzése. L. Butorzat gondozása.

Látogatása nyilvános helyeknek. L. Nyilvános helyek látogatása.

Látványosságok rendezése, melyekhez hatósági engedély kell, ily engedély nélkül, közrend elleni kihágás. (Kbt. 76. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lázadás büntette. Ezen büntettet azon cselekmény képezi, melynek célja: 1. az országgyűlést, annak valamelyik házát vagy bizottságát; 2. a közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottságokat (delegatio) vagy azok egyikét, vagy azoknak valamelyik albizottságát; 3. a magyar kormányt erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel hivatásának szabad gyakorlatában akadályozni, vagy valaminek elhatározására kényszeríteni (Btk. 152. §.); 4. azon csoportosulás, melynek célja a polgárok valamelyik osztályát, nemzetiségét vagy hitfelekezetét fegyveresen megtámadni. (Btk. 153. §.) *A kir. ítélőtáblák székhelyén működő esküdtbiróság, illetve kir. törvényszékek és Budapesten a budapesti kir. büntető törvényszék.*

Lázadás esetén eszközölhető elővezetések. L. Felkelés alkalmával eszközölhető elővezetések.

Lázadás esetén követendő eljárás. L. Népcsődulés esetében követendő eljárás.

Lázadás katonai személyek által. L. Hadicikkek XX. cikk.

Lázadás vétsége. Elköveti, aki nem felségsértés, hűtlenség, vagy a lázadás büntette alatt felsorolt büntettek elkövetése céljából, a törvény vagy a magyar kormány engedélye nélkül, a magyar állam területén csapatot gyűjt, azt felfegyverzi, hadi szerekkel ellátja, vagy hadi gyakorlatokban oktatja, valamint az is, aki ily csapat vezényletét, vagy abban valamely tisztséget elvállal. (Btk. 161. §.) *A kir. ítélőtáblák székhelyén levő kir. törvényszékek, Budapesten a budapesti kir. büntető törvényszék.*

Lázongás. L. Hadicikkek XX. cikk.

Lefegyverezés gyalázata. Esetleges lefegyverezés a legnagyobb szégyen és gyalázat, a csendőr tehát inkább életét áldozza fel, mintsem fegyverétől élve megváljon és az ily megbecstelenítést túlélje. (A. sz. h. IX/5.)

Lefokozása a csendőrnek fegyelmi uton nem történhetik. (Szvu. 8. §.)

Legeltetés állatvásártéren tilos. (Art. Vr. 36. §.)

Legeltetése marhacsapatoknak. L. Marhacsapatok legeltetése.

Legeltetés engedély nélkül külön csordákban, csürhékben és ménesekben, közös vagy községi legelőkön és oly határokon vagy határrészeken, hol a nyomásos gazdálkodás van elfogadva: mezőrendőri kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Legeltetés másnak területén jogosulatlanul: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 94. §.) *Közigazg. hatóság.*

Legeltetés utárkokban. Ki az ut árkait, padkát, a töltések és bevágások rézsűit, állatokkal legeltetni, felturni engedi, vagy az uton etet, feljelenendő. (Kvt. 137. §.) *Közigazg. hatóság.*

Legeltetni felügyelet nélkül nem szabad, kivéve bekerített helyen. (Mgt. 18. §.) Ennek megszegése kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 95. §.) *Közigazg. hatóság.*

Legénység foglalkozása. L. Foglalkozás a laktanyában.

Legénységi szoba felirata. L. Laktanya helyiségek feliratai.

Legénységi szobában rendszerint legfeljebb 4 ember legyen elhelyezve. (Hlsz. 31/3.)

Legénységi szobák berendezése: 1. minden ember részére külön ágy, két ágy között legalább 94 centiméter közzel; 2. 1 két méter hosszú és egy méter széles közös asztal fiókkal; 3. polcos fegyver- és köpenyfogasok; 4. minden ember számára egy-egy szék; 5. egy lábas ruhafogas; 6. egy nagy víztartó cserépkorsó; 7. két csendőr számára egy író- és ruhaszekrény; 8. egy nagy bádoggal mosdótál és korsó

két-két és egy pohár minden csendőr számára ;
9. egy vízzel tölthető zománcozott bádoggal köpöcsésze ;
10. egy asztali állólámpa ; 11. egy cirokseprő. (Illsz. 31/3.)

Legénység oktatása. L. Foglalkozás a lak-tanyában.

**Legénység számára érkező pénz- és érték-
küldemények kézbesítése.** L. Postaküldemények feladása.

Lejárt vadászati jegy használata. L. Vadászati jegy — lejárt — használata.

Lekvár télire való eltevése. L. Kertek művelése.

Leltár. A kincstár részéről és átalánypénzekből beszerzett laktanya-butorok, ágyneműek, konyhaeszközök, szolgálati- és tankönyvek és egyéb eszközök nyilvántartására szolgál. A leltárban minden fogyaték, elhasználás, vagy új beszerzések következtében létrejött minden változás bevezetendő. Az őrsparancsnok felváltása esetén ezen tárgyaknak rendesen lett átadása és átvétele a leltárban az átadó és átvevő sajátkezű aláírásával bizonyítandó. (Szlgu. 178. §. Gku. 83/1.)

Leltár a gazdasági eszközökről. A közigazdálkodásból beszerzett konyhaberendezési tárgyak, továbbá a kert, esetleg a föld megmunkálásához szükséges s egyéb gazdasági eszközök, külön leltárban nyilvántartandók. A féleven szerkesztett leltár a gazdálkodási könyv utolsó lapjához fűzendő vagy ragasztandó. Ezen tárgyak értékhányadára a gazdálkodásban résztvevőknek nincsen igénye. Utánpótlásuk és jókarban tartásáról a közigazdálkodás gondoskodik. (Á. sz. h. XVI/1.)

Lencse télire való eltevése. L. Kertek művelése.

Lent áztatni csak a hatóság által e célra kijelölt helyen és megállapított módozatok mellett szabad. (Mgt. 17. §.) Ennek megszegése kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 94. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lepedők mosatása és változtatása, nyári hónapokban minden 14 nap, télen pedig havonként egyszer eszközendő. (Illsz. 31/3.)

Lepedők nagysága: 230 centiméter hosszú és 152 centiméter széles. (Illsz. 31/3.)

Lepedők változtatása. L. Lepedők mosatása.

Lepketojások pusztítása. Minden birtokos köteles a fák rügyeinek fakadása előtt, legkésőbb azonban március hó végeig, a belsőségekben, majorkokban, szőlőkben, gyümölcsösökben és kertekben levő fáit és bokrait a lepketojásoktól megtisztítani. (Mgt. 50. §.)

Lerészegítése másnak szándékosan korcsmában, vendéglőben, utcai vagy más nyilvános helyen: közrend elleni kihágás. (Kbt. 83. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lesállás. A lesállás különösen éjjeli időben, midőn a csendőr csaknem kizárólag a hallásra van utalva, nemcsak szabadban, lakatlan helyeken, hanem a községek ki- és bejáratánál, gyanús helyiségeknél, de magában a községben is, ezek előtt vagy mellett, előnnyel alkalmazható. Nagy hidegben a lesállás ritkábban és rövidebb ideig tartandó. (Á. sz. h. VII/14.)

Lesállás előírása. Hosszabb lesállások (egy órai tartamtól) az őrsparancsnok által mindig előírandók. (Á. sz. h. VII/33.)

Leszerelésnél járó közigazdálkodási osztalék. L. Közigazdálkodási osztalék kifizetése.

Letartóztatása katonai személyeknek. L. Katonai személyek elfogatása.

Letartóztatása közhivatalban vagy közszolgálatban álló személyeknek. L. Elfogása közszolgálatban vagy magánvállalatnál alkalmazottaknak.

Letartóztatás bajor hatóságok megkeresésére. L. Bajor hatóságok megkeresésére eszközendő letartóztatás.

Letartóztatottak éjjelen át a laktanyában való tartása rendszerint nincs megengedve, hanem azok a helyben levő fogháznak, átvételi elismervény mellett, átadandók. (Lsz. 12/120.)

Letartóztatottak kísérése lovas járőr által. A letartóztatottak, ha meg vannak bilincselve, kivont karddal, ha nincsenek megbilincselve, forgópisztolylyal kísérendők. (Kh. 114. p.)

Letartóztatottak megbilincselése szabadban lovas járőr által. A másodcsendőr a letartóztatottakat megragadott fegyverrel féken tartja, a járőrvezető fegyverét elrejt, a lóról leszáll és a csikózabla szárát a ló nyakáról lehuzva, azt a másodcsendőrnek átadja és a megbilincselést eszközli. Ha azonban a gonosztevők kettőnél többen vannak, a szabadbani megbilincselés mellőzendő, hanem a letartóztatottak megragadott forgópisztolylyal a legközelebbi községbe kísérendők és ott bilincselendők meg. (Kh. 114. p.)

Letartóztatottakra való felügyelet. L. Fogoly kíséret.

Letartóztatott legénységgel való eljárás. L. Fogságba helyezett legénységgel való eljárás.

Levegő megujítása. Dohos, büzhödt, megromlott levegő az egészségnek ártalmas, miért oly szobákban, ahol több ember lakik, a levegő gyakori szellőztetés által ujítandó meg. (Eá.)

Levelek átvizsgálása. L. Iratok átvizsgálása.

Levelek felbontása. A csendőrség (a járőr) másnak szóló zárt levelet, táviratot vagy egyéb postai küldeményt, bármily uton és bármily célból jussanak is azok kezébe, sohase bonthat fel. (Szlgu. 129. §.)

Levelek lefoglalása. L. Nyomtatványok lefoglalása.

Levelek postára való feladása. L. Postaküldemények feladása.

Levelezés elvei. L. Irodai levelezés elvei.

Levelezés katonai parancsnokságokkal. L. Irodai levelezés elvei.

Levelezés polgári hatóságokkal. L. Irodai levelezés elvei.

Levél- és távsürgönytitok magán személyek általi megsértése esetében a bűnvádi eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg. (Btk. 327. §.)

Levél- és távsürgönytitok magán személyek általi megsértésének vétsége. Elköveti: aki másnak szóló levelet, lepecsételt iratot, vagy távsürgönyt, tudva és jogtalanul felbont, ugyszintén, aki másnak szóló, habár le nem pecsételt levél vagy távsürgöny birtokába helyezi magát a végett, hogy annak tartalmát megtudja, vagy azt hasonló célból másnak jogtalanul átadja. (Bkk. 327. §.) *Kir. járásbiróság.*

Levéltitok megsértésének vétsége. Elköveti azon postahivatalnok vagy szolga, aki a postára adott levelet vagy csomagot, a törvényben meghatározott eseteken kívül, felbontja, visszatartja, vagy megsemmisíti, vagy másnak ily cselekményt megenged, vagy ahhoz segédkezet nyújt. (Btk. 200. §.) *Kir. törvényszék.*

Levonások csendőrök illetékeiből. Csakis kincstári követelések és térítmények, valamint betegség és fenytések esetén eszközölhető, még pedig akként, hogy a közétkezés és más apróbb kiadások fedezésére egy korona érintetlenül maradjon. (Illsz. 98. §. 3.)

Léghezam. Ha a szoba akkor szellőztetik, mikor a legénység benne van, erősebb léghezamtól tartózkodni kell. (Eá.)

Légszesziparnál vasárnap is végezhető: kizárólag a légszesz előállítására, a lámpák meggyújtására és eloltására szükséges munka. (14837/93. km. r.)

Légycsipés. L. Állatok csipései.

Lépcsők világítása. L. Laktanya világítása.

Lépfene. Legtöbbnyire halálos kimenetelű ragadós betegsége a lovaknak. A hol föllép, a gyanus lovak azonnal elkülönítendőek és az egészségesek lehetőleg kimérendők. Különben a lovak azonnal állatorvosi kezelés alá veendőek. (Lóúvsz. 2. §. 19. d.)

Liszt átforgatása. L. Lisztszükséglet előállítása.

Liszt beszerzése. L. Lisztszükséglet előállítása.

Lisztes láda. L. Lisztszükséglet előállítása.

Liszt hamisítása. L. Mezőgazdasági termények hamisítása.

Lisztszükséglet előállítása. A lisztszükségletnek az örsökön való előállításához legcélszerűbb búzát, vagy rozst venni és azt megőröltetni. Az egész évre szükséges gabona kellő időben beszerzendő. A liszt egy zárható ládában tartandó és a főzőnő által hetenként legalább egyszer alulról fölfelé jól átforgatandó. Ha a gabona öröltetése nem volna eszközölhető, akkor a liszt lehetőleg közvetlenül malmokból vagy raktárakból rendelendő meg. (Á. sz. h. XIV/4.)

Lobogó — cimeres — használata. L. Cimer használata.

Lopás büntette. Elköveti: aki idegen ingó dolgot másnak birtokából vagy birlalatából, annak beleegyezése nélkül, azon célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa (Btk. 333. §.), ha a lopott dolog értéke kétszáz koronánál nagyobb (Btk. 334. §.), vagy *tekintet nélkül a lopott dolog értékére*, ha: 1. valamely az állam által elismert vallás szertartására rendelt helyiségben, a vallás szertartásaihoz tartozó, vagy kegyes, vagy jótékony célra szánt tárgy; 2. temetőben a holtak emlékére rendelt vagy holttesten levő tárgy lopatik el; 3. épületben, bekerített helyen vagy hajón követtetik el, a hová a tolvaj betörés, vagy bemászás által jutott, vagy ha a lopás céljából a zár, vagy a megőrzésre szolgáló egyéb készülék feltörtetett; 4. a felnyitásra hamis vagy ellopott kulcs használtatik; 5. csata, tüzvész, vizáradás vagy más

közveszély színhelyén vagy közelében követtetik el; 6. elkövetésénél rabló vagy tolvajszövetség két vagy több tagja működött közre; 7. szolgálatban álló személy azon, kinek szolgálatában áll, vagy annak házához tartozó személyen követi el; 8. a tolvajjal házközösségben élő vagy közös háztartásban élő személy ellen követtetik el; 9. a lopást közhivatalnok, közhivatalnoki jellegének felhasználásával követi el; 10. a tolvaj, vagy ha többen volnának, ezek egyike a lopás elkövetése végett közhivatalnoki jelleget vagy hatósági megbízást szinlel (Btk. 336. §.); 11. a tolvaj a lopás elkövetésekor fegyvert viselt, habár azt se nem használta, se nem mutatta (Btk. 337. §.); 12. a tolvaj rablás, zsarolás, lopás, sikkasztás vagy orgazdaság büntette vagy vétsége miatt már két ízben meg volt büntetve és utolsó büntetésének kiállása óta 10 év még nem mult el. (Btk. 338. §.) *Kir. törvényszék.*

Lopásért a bünvádi eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg, ha: 1. a lopás házasársak, fel- vagy lemenő ágbeli rokonok, testvérek, vagy közös háztartásban élő rokonok között követtetik el, ugyszintén, ha azt a gyámolt gyámja, a gondnokolt gondnoka, vagy a növendék nevelője ellen követi el (Btk. 342. §.); 2. az ellen, kinek szolgálatában, vagy fizetésében áll, vagy háztartásában él, vagy az utóbbival közös háztartásban élő hozzátartozók ellen követtetik el a lopás. (Btk. 343. §.)

Lopás katonai személyek által. L. Hadicikkek XXX. cikk.

Lopás kihágása. Elköveti, aki tiz korona értéket felül nem haladó élelmi vagy élvezeti cikket, tüzelőszert vagy egyéb életszükségleti tárgyat lop, elsikkaszt vagy jogtalanul elsajátít, amennyiben a cselekményt büntetté minősítő körülmény nem forog fenn. A bünvádi eljárás csak magánindítványra indítható meg. (1908. XXXVI. tc. 51. §.) *Kir. járásbiróság.*

Lopás kihágásáért a bünvádi eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg. (Kbt. 126. §.)

Lopás kísérlete büntetendő. (Btk. 339. §.)

Lopás vétsége. Ha a lopott dolog értéke nem nagyobb kétszáz koronánál. (Btk. 334. §.) *Kir. járás-bíróság.*

Lovaglási jutalomdíj. Azon lovas csendőr, aki szolgálati lovát öt éven át megszakítás nélkül lovagolja és azt jó és teljesen szolgálatképes állapotban bemutatja, 5 darab 10 koronás, ugyanazon ló után minden további évben egy darab 10 koronás arany jutalomban részesül. (Illsz. 35. §.) Ezen jutalomdíjra való igény a lovaglási idő leteltével, az örsön tartandó legközelebbi törzstiszti vagy szárnyparancsnoki szemle alkalmával, az örsparancsnok által bejelentendő. Az engedélyezett jutalomdíjat, nyugta alapján, a szárnyparancsnokság fizeti ki. (Gku. 10. §.)

Lovaglásra vonatkozó szabályok megszegése. Testi épség elleni kihágás. (Kbt. 120. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lovaglás — sebes vagy vigyázatlan — által mások személyének vagy vagyonának veszélyeztetése: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 120. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lovak belső betegségei. Belső betegségek gyakran az által vehetők észre, hogy a ló nem eszik. Ilyenkor a ló szomorúan, lecsüggesztett fejjei és figyelmetlenül áll az istállóban; járása lankadt, néha ingatag, szőre fénytelen és tüskésen áll. Ezekhez gyakran még reszketés és borzadás is járul. Mindezen kórtünetek a ló súlyos, lázas betegségeinek előjeleit mutatják, miért is mielőbb állatorvos hívandó. A lovat azonban egyelőre szalmával megdörzsölni, betakarni, mérsékelt melegségű istállóban elhelyezni és jó alommal ellátni kell. A lónak ilyenkor táp nem adandó, de víz ismételten nyújtandó. (Lóüvsz. 2. §. 15.)

Lovak betegségének bejelentése. Az örs lovai között előforduló minden betegségi eset a szakaszparancsnokságnak azonnal bejelentendő. (Kh. 61. p.)

Lovak bélgörccsei. A bélgörccsnek jelei: a ló nyugtalan és izgatott, ide-tova tapos, első lábaival kapál, hasa felé néz, farkával csapkod, lefekszik és felugrik, ganajozni és vizelni nem képes, nem eszik és nem iszik. Ha a kór nagyobb fokra emelkedett, akkor a ló földre veti magát és kinosan hánykolódik. Mihelyt a kór jelei mutatkoznak, a ló egész teste azonnal szalmával végig dörzsölendő, az időhöz képest egy vagy két pokróccal betakarandó és lépésben mindaddig járatandó, míg elégségesen nem ganajaz és némileg meg nem nyugszik. Igen célszerű langyos szappanos vizből allövetet alkalmazni. (Lóüvsz. 2. §. 16.)

Lovak bőrférge. L. Bőrféreg.

Lovak elhullása esetében követendő eljárás. Ha az örsön egy ló elhullott, az eset a szakaszparancsnokságnak azonnal táviratilag bejelentendő, a szárnyparancsnokságnak pedig rövid jelentés teendő. A hulla az istállóból kiviendő és fedett helyen helyezendő el, hol mindaddig marad, míg a bizottság megérkezik s a további intézkedéseket megteszi. (Kh. 66. p.)

Lovak etetése. L. Etetés beosztása.

Lovak etetése erőltetett mozgás utain mindig szénával kezdendő meg.

Lovak etetése vasuti szállítás alkalmával. L. Lovak szállítása vasuton.

Lovak gondozásának kellékei: a jó elhelyezés, tisztántartás, táplálás, megfelelő mozgás és a fentartásra megkivántató minden elővigyázati rendszabály szigorú betartása. (Kh. 35. §.)

Lovak itatása. L. Itatás.

Lovak itatása vasuti szállítás közben. L. Lovak szállítása vasuton.

Lovak izzadt állapotban való etetése és itatása. L. Izzadt lovak.

Lovak járlat nélkül, kétes vagy hamis járattal való találata esetén, a jelentés, esetleg a lefoglalt lovakkal együtt, az illetékes szolgabírói hivatalnak adandók át. (16702/86. bm. r.)

Lovak kimélése. A lovas csendőr a lovát kimélni tartozik és — sürgős nyomozás vagy más szükség esetét kivéve — csakis lépésben szabad lovagolnia. (Szlgu. 8. §.)

Lovak kiszabadításának megakadályozására vonatkozó szabályok megszegése: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 120. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lovak kosza. L. Rüh és kosz.

Lovak lépfeneje. L. Lépfene.

Lovak másra bizása. Midőn a csendőr lováról leszállani és azt másra bizni kénytelen, lovát csak teljesen ismert és megbízható egyénekre szabad bízania. Ezen elvtől csak rendkívül fontos, valamint szerfölött sürgős esetekben szabad kivételesen eltérni. (Kh. 111. p.)

Lovak megbetegedése esetén követendő eljárás. L. Beteg lovakkal eljárás.

Lovak megkötése. A lovat, hogy bármikor kényelmesen lefeküdhessék, elegendő hosszúra kell megkötni. E végre a vaskarikán keresztül huzandó kötőfékszár végére 8 centiméter átmérőjű fagolyó kötendő, mely azonban se élesszögű, se igen nehéz ne legyen. (Kh. 51. p.)

Lovak megsebesülése. Ha a ló megsebesül, akkor sebe mindenekelőtt friss vízzel kimosandó. A sebbe netalán behatolt idegen anyagok, ha könnyen eszközölhető, eltávolítandók. Erősebb vérzésnél a seb, kitisztítása után, csepütépéssel beboríttatván és beköttetvén, reá folytonosan hideg borogatás teendő. (Lóüv. 2. §. 9.)

Lovak mirigydaganata. L. Mirigydaganat.

Lovaknak kormányrendeletileg tiltott időben külföldre való szállítása: állam elleni kihágás. (Kbt. 34. §.) *Kir. járásbírói hatóság.*

Lovak náthaláza. L. Náthaláz.

Lovak — ragályos betegségben gyanusakkal — eljárás. L. Ragályos betegségben gyanus lovakkal eljárás.

Lovak rövidre kötése. A lovak rövidre kötése büntetésre méltó, mert az által a legerősebb ló is hamar tönkre megy. (Kh. 51. p.)

Lovak rühe. L. Rüh és kosz.

Lovak szállítása vasuton. A vasuti kocsiba legelőször a legnyugodtabb ló vezetetik be és közvetlen utána a többi. (Kh. 122. p.) Oly kocsiban, hol a lovak fejjel a kocsi közepe felé állanak, először a kocsi egyik felét kell betölteni s aztán a másikat. A kocsiba való bevezetés rendesen és nyugodtan történjék. (Kh. 123. p.) Ha egy ló nem akar a kocsiba menni, akkor ez gyorsan hátra fordítandó és az utána következő ló után vezetendő. (Kh. 124. p.) Ha ezen kísérlet sem sikerülne, akkor két egyén egy hevedert fog s annak segítségével a lovat faránál fogva a kocsiba tolják, vagy pedig farával a kocsi felé fordítva, hátraléptetés által kell a kocsiban elhelyezni. (Kh. 125. p.) Ha a lovak már a kocsiban vannak, a válasz- és mellrudak azonnal beakasztandók, nyitott és fedetlen kocsiknál a kiemelt oldalak gyorsan helyre rakandók, a lovak a mellrudakhoz kötendők s lenyergelendők. Ha a lovaknak, fontos ok miatt, nyergelve kellene maradniok, akkor csak a hevederek eresztendők meg. (Kh. 126. p.) A szállítás alatt az etetés jászollal és szénatartóval ellátott kocsiknál a rendes módon történik, ellenben a közönséges szállító kocsinál a szénát kézből, a zabot pedig abrakos tarisznyából kell a lónak adni. (Kh. 127. p.) A lovak, különösen forró évszakban minden 8 órában legalább egyszer megitatandók. (Kh. 128. p.) Az itatás a menetrendben megjelölt állomásokon történik, ahol a

vasuti igazgatóság az itató vedreket készen tartja. (Kh. 129. p.)

Lovak szembaja. Mindjárt kezdetben hideg borogatás alkalmazandó s a szembaj ideje alatt az istálló ablakai betakarandók. (Lóüvsz. 2. §. 10.)

Lovak takonykórja. L. Takonykór.

Lovak tisztogatása. A lovak rendszeren naponta kétszer, reggel és délután tisztogatandók. (Kh. 58.) A lovat a tisztogatásnál először addig kell szalmával csutakolni, míg bőre átmelegedik és szőre fénylik, azután pedig addig kefélni, míg egészen tiszta. A kefézés után a sörény és farkszőr megnedvesítettik, a ló szemei, orrlyukai, a fark alatt levő részek és a paták friss vízzel megmosatnak és az utóbbiak só-talan zsirral bekenetnek. (Kh. 59. p.) A tisztítás előtt a lóápoló annyi puha és száraz, de össze nem csavart szalmát fog, a mennyit könnyen és lazán megmarkolhat és ezzel a lovat a karoknak egymás ellen való ivszerű mozgatása által serényen és erősen kétszer-háromszor derekasan megdörzsöli. E célra csutakot használni tilos. A lókefével a ló szőre ivszerű vonalakban simára keféendő. (Lóüvsz. 57. §.)

Lovak tüdőtakonya. L. Tüdőtakony.

Lovak vasalása. Mindenütt, hol katonai vagy honvéd gyógy- illetve patkoló kovács van, elsősorban ez veendő igénybe, ha ez nem lehetséges, a legügyesebb polgári patkoló kovács szemelendő ki és vele az őrön levő összes lovak vasalásának eszköz-lésére szerződés kötendő. (Kh. 68. p.) A lovak vasalásánál a lóápolónak és a ló lovasának, esetleg egy csendőrnek kell jelen lenni. A vasalás alkalmával a lónak felkantározva és csikózáblával kell ellátva lennie. (Kh. 69. p.)

Lovas altiszt ismerete a gyakorlati szabályzatból. L. Gyakorlati szabályzatból megkivántató ismeretei a lovas csendőr altiszteknek.

Lovas csendőr ismerete a gyakorlati szabályzatból. L. Gyakorlati szabályzatból megkivántató ismeretei a lovas csendőrnek.

Lovas csendőr szerelvénye gyalog szolgálattban. Öltözete és felszerelése csak annyiban különbözik, hogy sarkantyut nem visel, kardját a felső hordpánt külső karikájánál fogva a kardkötőn levő kamóba akasztja, ismétlő tárkarahélyát és köpenyegét pedig úgy hordja, mint a gyalog csendőr. A forgópisztoly ilyen szolgálat alkalmával nem viendő el. (Kh. 13. §.)

Lovas csendőr szijazatainak gondozása. L. Szijazat gondozása a lovas csendőrnel.

Lovas csendőr szolgálatteljesítése gyalog. Ha valamely csendőr lova szolgálatképtelen és nem áll vezetékli rendelkezésre, akkor a járőr mindkét csendőre gyalog vezénylendő szolgálattba. (Kh. 114. p.)

Lovas csendőr szuronyvivási gyakorlata. L. Szuronyvivási gyakorlat lovas-csendőrök által.

Lovas csendőr tömege gyalogositás esetében. L. Tömege a lovas csendőrnek gyalogositása esetében.

Lovas járőr által gyanus egyének megállítása. L. Gyanus egyének megállítása lovas-járőr által.

Lovas járőr átvonulása törvényhatósági joggal felruházott városokon. Rejtett karddal történik, kivéve fogolykiséret esetében. (Kh. 116. p.)

Lovas járőr menetüteme rendes viszonyok közt mindig a lépés (Kh. 102. p.), mitől csakis előforduló válságos esetekben szabad eltérni. (Kh. 103. p.) Egy mértföldnyi (7,5 kilométer) menetire 70–80 perc számítandó. (Kh. 109. §.)

Lovas járőr portyázása erdőben. Az erdőt lóháton kell leportyázni. Az erdőbe való behatolás előtt a járőr forgópisztolyt ragad és ezen fegyverrel teljesíti ott szolgálattát. Oly erdőben, melynek talaja cserjével van fődve, az elővigyázat fokozandó. Az erdőbe csak akkor hatol be gyalog, ha annak sűrű aljaja és szakadékos terepe az alapos átkutatást

lőháton lehetlenné tenné, vagy ha biztos tudomása volna, hogy abban fegyveres csavargók vagy rablók tartózkodnak, mely esetben a lovakat a legközelebbi biztos tanyán beállítja, vagy ha ez nem lehetséges, akkor a lovakat lehetőleg fedett helyre állítja, megnyugözi és egy tárgyhoz köti. (Kh. 114. p.)

Lovas járőr portyázása községben. Községek leportyázása mindig gyalog történik. E célból a járőr a lovakat a községházánál, a birónál, vagy a pihenőhelyül kijelölt istállóba beállítja, lekantározza, a kötőfék-szijjal megköti és a hevedert megereszti. Ezután a csendörök a csatlót megereszelve, karabélyt ragadnak, a szuronyt feltűzik és a fegyvert vállra véve, a községet leportyázzák. Ennek bevégeztével magukat ismét az előbbeni állapotba helyezik. Ily alkalommal a lovas-csendör töltött forgópisztolyát mindig magával viszi, minélfogva annak ugy megtöltése, mint kiürítése, a tárkarabélyra nézve előirt módon történik. (Kh. 114. p.)

Lovas járőr portyázása rendes viszonyok között. A járőr mindkét lovasa egy vonalban, egymás mellett halad, akadályok esetén egyik a másik után lovagol, mindkét esetben azonban oly távolságban egymástól, hogy halk hangon beszélve, érintkezessenek és hogy esetleg kardjuk használatában egymást ne gátolják; miért a járőr két lovasa 2 lépésnyi távkozással lovagol egymás mellett. A portyázás rendszerint kivont karddal történik, de ott, ahol nagyobb elővigyázat nem szükséges, a kard elrejtethető; azonban ilyenkor, ha járőr valakit megállít vagy igazolásra felszólít, azt megelőzőleg a helyzethez viszonyított fegyvert ragad. (Kh. 114. p.)

Lovas járőr portyázása tanyákon. Ha egy, több gazdasági melléképületekből álló, elszigetelt puszta átvizsgálása válik szükségessé, a járőr, ha a tulajdonos vagy gazdatisztben teljesen megbízhatik, úgy jár el, mint a község leportyázásánál és a lovakat egy tiszta istállóba állítva, azokat egy megbízható

egyén felügyelete alá helyezi. Ha azonban a puszta lakói a járőr előtt ismeretlenek, vagy a környéken gyakran fordulnak elő közbiztonsági zavarok, vagy éppen rablók, gonosztevők és egyéb közártalmuak otléte feltételezhető, akkor a járőr lovait már a legközelebbi megbízható helyen visszahagyva, ezen tanyát gyalog portyázza le, vagy ha ez már lehetséges nem volna, akkor a legnagyobb elővigyázattal közelíti meg, a lovakat fedett helyre állítja, megnyugözi és lehetőleg még valami tárgyhoz köti, aztán pedig mint gyalogjárőr folytatja működését. (Kh. 114. p.)

Lovas járőr portyázása veszélyes viszonyok között. Veszélyes viszonyok között és oly helyeken, ahol az elővigyázat fokozatos mérvben szükséges, a lovas járőr megragadott forgópisztolylyal teljesíti szolgálatát. (Kh. 114. p.)

Lovas járőrtáska málházása. L. Járőrtáska.

Lovas járőr teendője minden órai menet után. Rendes viszonyok között minden órai menet után 10 percre a lóról le kell szállni, a hevedert megereszteni, nyeret igazítani és az észlelt hiányokat helyreállítani. (Kh. 110. p.)

Lovas kötelessége lovával szemben. A jó lovas lovát szereti és mindenkor kiválóan gondoskodik róla. (Kh. 36. p.)

Lovas legénység szijázatának tisztítása. L. Szijázat tisztítása.

Lovassági kardkötők helyreállítása. Lovassági kardkötők, melyeken csak a függesztőszijak hasznavehetetlenek, feltétlenül helyreállítandók. A függesztőszijak az őrsparancsnok felterjesztésére a pótszárny raktárából adatnak ki. (Gku. 65. §.)

Lovas szerelvény hordmódja esős időben. L. Lovas szerelvény hordmódja télen.

Lovas szerelvény hordmódja télen. Télen, valamint esős időben, a lovasított csendör összes szerelvényét a köpeny felett akkép hordja, hogy az

elrendelt módon igazított és közvetlenül a köpenyre csatolt kardkötőt a derékszij takarja. (Kh. 5. p.)

Lóállások nagysága. Az egyes lóállásoknak 1.58 méter szélességgel és 2.83 méter hosszúsággal kell birni; kettős azaz kétoldalu lóállásoknál 2.52 méternyi átjáró folyosó szükséges. (Illsz. 51. §.)

Lóállás padlója keményre égetett téglából vagy pedig jól fentartott agyagburkolattal ellátva legyen. (Illsz. 51. §.)

Lóápoló fekhelye. Ha ugyanazon istállóban több ló van elhelyezve, benne a lóápoló részére egy fekpad, egy szalmazsák, egy szalmavánkos és egy téli pokrócból álló alvóhely tartandó fenn. (Illsz. 51. §.)

Lóápolói és istállófentartási átalány minden rendszeresített ló után naponta 20 fillérből áll, mely havonként előlegesen fizetendő és a melyből egy lóápoló vagy istállószolga tartandó. (Illsz. 66. §.)

Lófark lenyirása. A fark rendszerint minden 4 hónapban a csánk magasságában nyirandó le, mi mindenkor a szemlélő szakasz-parancsnok jelenlétében eszközendő. (Kh. 38. p.)

Lóhere magvak forgalomba hozatala természet céljából csak akkor szabad, ha azok teljesen arankamentesek. (Mgt. 51. §.) Ennek megszegése: mezőrendőri kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 94. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lóhoz való közelítés mindig előlről történjék és a száruk az áll mögött megragadandók. (Lóüvsz. 53. §.)

Lópokróc gondozása. Minden használat után jól meg kell szárítani, kiporozni és minden nyergelés előtt két egyén által kirázni és ujonnan szabályszerűleg összehajtani. (Kh. 28. p.)

Ló ragaszkodásának megnyerése. Hogy a lóápoló a ló ragaszkodását megnyerje, azt gyakran simogassa, nevéről szólítsa és hangjára szoktassa. (Lóüvsz. 53. §.)

Lószerelevény-előirányzat. L. Ruha- és lószerelevény-előirányzat.

Lószerelevény vasalkatrészeinek tisztogatása. A lószerelevény összes ónozott vasalkatrészeit meg kell mosni és szárazra törülni, a nem ónozott vasrészek ellenben csak szárazra törlendők és törött bécsi mészszel fényesre tisztítandók. (Kh. 79. p.)

Lószőr-vánkos nagysága: 84 centiméter hosszú, 57 centiméter széles. (Illsz. 31/3.)

Lószőrvánkos súlya: 3 kilogramm. (Illsz. 31/3.)

Lótáp átvétele. A lótáp előlegesen — nagyobb örsökön 10 napra, kisebb örsökön 15 napra — és pedig minden hó 1-én és 16-án, illetőleg 1-én, 11-én és 21-én, két csendőr és az örsparancsnok, esetleg helyettese által veendő át a szállítótól. (Kh. 42. p. — Gku. 31/c.)

Lótáp átvételénél felmerült kifogások esetében követendő eljárás. Ha a lótáp átvételével megbizottak részéről a minőségre nézve kifogások tétetnek és ezek a szállító vagy megbizottja által el nem ismerttetnek, az örsparancsnok által felkért közigazgatási főnök (helyettes), vagy ilyenek az állomáson nem létele esetében, a községi előljáró elnöklete alatt, egy orvos vagy állatorvos és a helybeli hatóság által kirendelt egy képviselő és két szakértőből alakuló bizottság hivandó egybe, mely a támasztott kifogásról kimerítő jegyzőkönyvet vesz föl és a fölött szavazattöbbséggel dönt. Egyenlő szavazatok esetében az elnök szavazata dönt. A szállító vagy megbizottja a tárgyaláson jelen lenni kötele, ha pedig azt elmulasztja, annak tekintetik, hogy hallgatag aláveti magát a bizottság határozatainak. A bizottsági tárgyaláson jelen levő szállító vagy megbizottja, valamint azon csendőrségi közegek, kik a kifogást támasztották, a bizottság határozata ellen a csendőrkörületi parancsnoksághoz felebbezhetnek, mi a bizottságnak azonnal bejelentendő. Ez esetben az összes bizottsági tagok részéről aláírt jegyzőkönyv az örsparancsnok által közvetlenül a kerületi pa-

rancsnoksághoz felterjesztendő és egyben a kifogásolt zab vagy szénának néhány, zsákokban vagy egyébként elcsomagolt adagja bizottságilag és a szállító vagy megbízottja által lepecsételve, a csendőrkerületi parancsnoksághoz beküldendő. Ha a felebbezés a bejelentés után 48 óra alatt a csendőrkerületi parancsnokságnál be nem adatik, a bizottság határozata megerősítettnek tekintetik. (Gku. 31/b.)

Lótáp elfogyta esetén követendő eljárás. Ha előre nem látott okoknál fogva a járőr magával vitt lótápjá elfogyott, akkor a szükséges lótáp a községtől vagy az előjáróság közbejárásával magánosoktól veendő fel, szabályszerűen kiállított nyugta alapján, mely nyugta aztán az illető által a szárnyparancsnoksághoz kiegyenlítés végett beküldendő; az örs pedig egyidejűleg felterjeszti az arra vonatkozó indokolt jelentést. (Kh. 19. p.)

Lótáp házi bevásárlás útján való biztosítása. Ha a szállító a kifogásolt terménycikkek helyett megfelelőt előállítani nem képes, vagy ha váratlan körülmények folytán, vagy pedig szerződött szállító nem léteben, a lótápnak házi bevásárlás útján való beszerzése rendeltetett el, akkor a beszerzés jegyzőkönyv alapján az örsparancsnok, két csendőr és egy helyhatósági kiküldött által eszközöltetik. Ily esetekben a jegyzőkönyv egyuttal lótáp-felvételi nyugtául és a vállalkozó számlája gyanánt is szolgál és a jegyzőkönyv az esedékes összeg kiegyenlítése végett a szárnyparancsnoksághoz haladéktalanul felterjesztendő. (Gku. 31/d.)

Lótáp mennyisége szolgálatban. Rendes körülmények között a lovas járőr csak egy napi lótápot visz magával. (Kh. 18. p.)

Lótáp napi adaga. A napi lótáp 4200 gramm zab, 3400 gramm széna és 1700 gramm alomszalmából áll. (Kh. 39. p.)

Lótáp sulya: egy adag zab 4200 gramm, egy adag széna 3400 gramm (szalmaszecska 850 gramm),

egy adag alomszalma október 1-től március végéig 2500 gramm, április 1-től szeptember végéig 1700 gramm. (Illsz. 52 §.)

Lótrágya értékesítése. A lótrágya a közgazdálkodást vezető bizottság által a legelőnyösebben értékesítendő és a befolyt pénz a számlakönyvbe bevételezve, az állandó alom kifogástalan fentartására és az istállóvilágításnál felmerülő kiadási többlet fedezésére fordítandó. Ha a trágya értékesíthető nem volna, úgy az cserébe szalmáért, külön okmányolás nélkül is odaadható. Ha pedig a trágya így sem volna értékesíthető, hanem eltakarítása is költségbe kerül, ennek engedélyezése végett szolgálati utban jelentés teendő. (Gku. 85. §.)

Lóvakaró célja. A vakaró kizárólag csak a lókefének hozzádörzsölésére és kitisztítására szolgál. (Lóüvsz. 55. §.)

Lóval nem járható helyek portyázása. Az olyan tereptárgyak, mint szőlők, tulságosan sűrű cserjék stb., melyeket a csendőr lóháton alaposan leportyázni nem képes, gyalog kutatandó át. (Kh. 112. p.) Az ilyen helyek leportyázása előtt a járőrnek ezen célra előre kiszemelt közeleső biztos tanyán vagy más helyen kell a lovakat beállítani. (Kh. 113. p.)

Lóval való rossz bánás. Aki lovát rosszul ápolja vagy rossz bánás által benne kárt tesz, felelősségre, esetleg haditörvényszéki vizsgálat alá vonatik. (Kh. 36. p.) Rossz bánásmód által a legjamborabb ló is makacscsá válik. (Kh. 37. p.)

Lóvasalási átalány. Minden rendszeresített ló után évente 16 korona és 40 fillér, mely az örsöknek előleges havi részletekben adatik ki. (Illsz. 67. §.)

Lóvasalás ideje. L. Vasalás ideje.

Lóvasalási díjak kifizetése minden hó utolsó napján, megfelelő okmányolás mellett, a gazdasági átalányból eszközözendő. (Gku. 70. §.)

Lóvasalási jegyzék. Minden lónak vasalása (patkolása) az őrön vezetendő lóvasalási jegyzékben pontosan bevezetendő. (Kh. 72. p.)

Lóvasalási szerződés. A lovak vasalása szerződésileg biztosítandó, mely szerződést az őrparancsnokság köti meg és jóváhagyás végett a szakasparancsnokságnak terjeszti fel. A szerződés három példányban állítandó ki, az eredeti példány, mely a II. fokozat szerinti bélyeggel látandó el, az őrön marad, a két másodpéldány egyike a szakasparancsnokságnál, a másik pedig a szerződöttetett kovácsmesternél tartandó. A szerződés megújítása (meghosszabbítása) alkalmával ezután új szerződés kötendő. A szerződés felmondása a szakasparancsnokság előleges engedélye alapján az őrparancsnok által a községi előjáróság előtt szóbelileg történik és a felmondásról a kovácsmestertől írásbeli elismervény veendő, ha pedig annak aláírását megtagadná, akkor a felmondás megtörténtét az elismervényen az előjáróság bizonyítja. Az elismervény a szakasparancsnoksághoz terjesztendő fel. (Gku. 70. §.)

Lóvasalás megújítása. L. Vasalás megújítása.

Lóverseny fogadások. Aki engedély nélkül bármely lóversenypályán rendezett versenyekre, vagy azokon résztvevő lovasokra, istállókra, vagy lovakra való üzletszerű, vagy nyilvános fogadással (bookmaker, fogadási iroda), vagy kölcsönös fogadások közvetítésével (totalisateur) foglalkozik, kihágást követ el. (1894. XXIX. t.-c. 10. §.) *Közig. hatóság.*

Lóvonatu vaspálya által az életbiztonságra vonatkozó hatósági rendeletek figyelmen kívül hagyása: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 114. §.) *Kir. járásbiróság.*

Lökdösni tilos. L. Erőszakoskodásra vonatkozó tilalom.

Lövés hatósági tilalom ellenére községben vagy annak közvetlen közelében: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 115. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lövési tilalom. Községek belterületén egyáltalán, községeken kívül pedig járművek vagy szabadon hajtott állatok közelében löni, vagy robbanótöltényeket eldurrantani tilos. (Kvt. 121. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lövölde — nyilvános — megnyitása hatósági engedély nélkül, vagy a nyilvános lövöldére vonatkozó hatósági rendelet megszegése: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 116. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lövöldözés csendőr által. A csendőrnek, szolgálati eljárás által nem igazolt minden lövöldözés, fenyítés terhe alatt tilos. (A. sz. h. IV/8.)

Lőfegyvernek használatra vagy töltött lőfegyvernek felügyeletre való átengedése olyan egyénnek, aki az arra szükséges jártassággal vagy értelmi tehetséggel nem bír: testi épség elleni kihágás. (Kbt. 115. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lőfegyver tartása a laktanyában. A laktanyában a kincstári fegyveren kívül más lőfegyvert a legénységnek tartani nem szabad. (Lsz. 1/10.)

Lőpor szállítása. A löport vagy löszert szállító minden kocsit a homlokrészen megerősítendő kis fekete zászlóval látandó el. Ilyen szállítmányok mellett égő pipával vagy szivarral elhaladni nem szabad. A szállítmány csak a helységen kívül 400 lépésnyire tarthat pihenőt. Az ez ellen vétők kihágást követnek el. (44152/88. bm. r.) *Közigazg. hatóság.*

Lőszer. L. Fegyverzet és lőszer.

Lőszer elhelyezése. A csendőr löszert úgy helyezze el, hogy az mindenkor használható állapotban és kéznél legyen. (Lsz. 2/31.)

Lőszer készítése, eladása, forgalomba hozatala és elszállítására vonatkozó rendelet iparos vagy kereskedő általi megszegése, állam elleni kihágás. (Kbt. 35. §.) *Kir. járásbiróság.*

Lőszer nagyobb mennyiségben titkon való beszerzése: állam elleni kihágás (Kbt. 34. §.) *Kir. járásbiróság.*

Lőszernek kormányrendeletileg tiltott időben külföldre való szállítása: állam elleni kihágás. (Kbt. 34. §.) *Kir. járásbiróság.*

Lőszer szállítása. L. Lőpor szállítása.

Lucernamagvak termesztés céljából való forgalomba hozatala csak akkor van megengedve, ha azok teljesen arankamentesek. (Mgt. 51. §.) Ennek megszegése: mezőrendőri kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 94. §.) *Közigazg. hatóság.*

Lugalj ellenszere: vízzel vegyített ecet, citromnedv, vagy pedig tej, olaj, és tojásfehérnye. (Eá.)

Lugasok felállítása. L. Laktanya tisztán tartása.

Lyukasztása a szijazatnak. L. Szijazat lyukasztása.

Lyukasztó vas beszerzése. Lyukasztó vas minden örsön a gazdasági átalányból szerzendő be. (Á. sz. h. IV/16.)

M

Macska tartása a laktanyában. Macska a laktanyában csak a szobákon kívül tartható. (Lsz. 1/21.)
L. Állatok tartása a laktanyában.

Madarak — hasznosak — fészkeinek és tojásaiknak elszedése, kivéve a lakházakban levő madárfészkekben, valamint a *hasznos madaraknak és tojásaiknak forgalomba hozatala* hatósági engedély nélkül, tilos. (Mgt. 57. §.) Ennek megszegése kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 95. §. — Vsz. 9. §.) *Közigazg. hatóság.*

Madarak — hasznosak — pusztítása, kivéve a lakásokban levő madárfészkekben, tilos. (Mgt. 57. §.) *Közigazg. hatóság.*

Magatartása a csendőrnek általában. L. Csendőr magatartása általában.

Magatartása a csendőrnek szolgálaton kívül.
L. Csendőr magatartása szolgálaton kívül.

Magatartása a vasutügyeleti csendőrnek. L. Vasutügyeleti csendőr magatartása.

Magatartás a közönséggel szemben. L. Csendőr magatartása a közönséggel szemben.

Magatartás előljárókkal szemben. L. Csendőr magatartása előljárókkal szemben.

Magatartás fegyverhasználatnál. L. Fegyverhasználatnál követendő magatartás.

Magatartás katonai és honvéd-személyekkel szemben. L. Csendőr magatartása katonai és honvéd-személyekkel szemben.

Magatartás közhivatalnokokkal szemben. L. Csendőr magatartása polgári hatóság tagjaival szemben.

Magatartás polgári és katonai örközegekkel szemben. L. Csendőr magatartása polgári és katonai örközegekkel szemben.

Magatartás szolgálatban. L. Csendőr magatartása szolgálatban.

Magatartás szolgálati fellépés alkalmával.
L. Csendőr magatartása szolgálati fellépése alkalmával.

Magánfél: az a sértett vagy jogutódja, aki magánjogi igény érvényesítése végett a bünvádi eljáráshoz csatlakozott.

Magánfél büntető eljárásra csak akkor tehet indítványt, ha a 16. évet betöltötte. (Btk. 113. §.)

Magánfél indítványa csak három hónapig terjeszthető elő, azon naptól számítva, midőn a cselekmény vagy tettes a magánfélnek tudomására jutott. (Btk. 112. §.)

Magánindítvány esetében követendő eljárás.
L. Feljelentések elintézése.

Magánindítványi bűncselekmény nyomozása.
L. Nyomozás magánindítványi bűncselekmény esetén.

Magánindítványozási határidő. A magánindítványt attól a naptól számított három hó alatt kell előterjeszteni, a mely napon az elkövetett büntett vagy vétség és annak elkövetője a magánindítványra jogosultnak tudomására jutott. Amennyiben azonban az illető bűncselekmény a fennforgó esetben (pl. az 1878. V. tc. 113. §. utolsó bekezdése alapján, ha ugyanis a sértett fél ellen ennek törvényes képviselője vagy gondnoka követte el a büntettet vagy vétséget) hivatalból üldözendő, az eljárást akkor is meg kell indítani, ha a bűncselekményt akár a magánindítványra jogosult, akár más, a három hó lejárta után jelentette fel. Uzsora vétsége miatt a magánindítvány a három évi elévülési határidőn belül bármikor előterjeszthető.

Magánindítványra jogosult: az a magán egyén, a kinek indítványa nélkül a csupán magánindítványra üldözhető bűncselekmény esetében a bünvádi eljárás meg nem indítható. Magánindítvány tételére jogosult: 1. Általában a sértett (vagyis az, kinek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkísérlett bűncselekmény), ha ő életének tizenhatodik évét betöltötte és gondnokság alatt nem áll. Ha a sértett abban az időpontban, melyben magánindítványt kellene tennie, életének tizenhatodik évét még be nem töltötte, helyette atyja, illetőleg gyámja lesz magánindítványra jogosult. 2. Az esküdthíroság vagy kir. törvényszék hatáskörébe utalt bűncselekmények esetében még a következőkre kell figyelni: A 16—24 éves kiskorúak helyett vagyon ellen irányzott bűncselekmény esetében csak atyjuk vagy gyámjuk, egyéb bűncselekmények miatt, a sértettekől függetlenül és önállóan, mind törvényes képviselőjük, mind önmaguk indítványt tehetnek. Ha a 16—24 éves sértett vagy korusított, vagyon ellen irányzott bűncselekmény miatt is ő maga tehet magánindítványt. Gondnokság alatt levő elnebetegek, gyengeelméjűek és siketnémák, továbbá egy évnél hosszabb idő óta távollevők helyett, kiknek tartózkodó helye

ismeretlen, vagy a kik hazajövetelükben és vagyonuk kezelésében gátolva vannak, végre egy évnél hosszabb tartamu szabadságvesztés-büntetésre ítétek helyett, bármely bűncselekmény miatt gondnokuk tehet magánindítványt. Gondnokság alatt levő pazarlók helyett vagyon ellen irányzott bűncselekmény esetében gondnokuk a magánindítványra jogosult. Jogi személyek (egyesületek, társaságok) helyett azok tehetnek magánindítványt, a kik a jogi személyt — akár az alapszabályok, akár más jogforrás alapján — magánjogi jogviszonyaiban is képviselik. Az 1878. évi V. tc. négy bűncselekménynél különleges rendelkezéssel kifejezetten meghatározza a magánindítványra jogosultat. Ezek: a) a testvérek közötti vérfertőzés és természet elleni fajtalanság esetén a szülő, illetőleg gondnok; b) a szemérem elleni büntett miatt a sértett nő vagy férje; c) holtak ellen elkövetett rágalmazás és becsületsértés esetén, valamint akkor, ha a rágalmazott vagy sértett a rágalmazás vagy becsületsértés elkövetésekor még élethben volt, de az indítványozói határidő lejárta előtt meghalt s a bünvádi eljárás megindítását halála előtt nem indítványozta: a meghaltak gyermekei, szülői, testvérei vagy házastársa; d) ha valaki az ellen, kinek szolgálatában vagy fizetésében áll, vagy kívül háztartásban él, vagy az utóbbival közös háztartásban élő hozzátartozók ellen lopást vagy sikkasztást követ el, a magánindítványt a sértetten kívül a szolgálatadó vagy a ház feje is megteheti. 3. Az uszora-vétsége miatt a sértett fél mellett annak házastársa, fel- és lemenő ágbeli rokona, illetőleg a gyámság vagy gondnokság alatt levő sértett helyett a gyám vagy gondnok a magánindítványra jogosultak. 4. Ha a kir. járásbíró hatáskörébe utalt és csupán magánindítványra üldözhető bűncselekmény miatt az eljárás kir. járásbíró előtt folyik — tekintet nélkül arra, hogy a sértett kiskorú-e vagy hogy mily okból van gondnokság alá helyezve — bármely sértettnek atyja, gyámja vagy gondnoka, to-

váhbá a sértett nőnek férje által tett feljelentést is magánindítványnak kell tekinteni.

Magánlak megsértésének büntette. Elköveti: aki másnak a lakásába, üzlethelyiségébe, azokkal összeköttetésben levő, vagy azokhoz tartozó helyiségbe, vagy kerített helyre, az ott lakó vagy a lakással rendelkező beleegyezése nélkül jogtalanul, erőszakkal, fenyegetéssel vagy hamis kulcsok használata által behatol, amennyiben súlyosabb büntetés alá eső cselekmény nem torog fenn. (Btk. 330. §) *Kir. törvényszék.*

Magánlak megsértésének vétsége. Elköveti: aki másnak lakásába, üzlethelyiségébe, azokkal összeköttetésben levő, vagy azokhoz tartozó valamely helyiségbe, jogos indok nélkül, cselszövénynyel, vagy az abban lakónak, vagy a lakással rendelkezőnek akarata ellenére bemegy, vagy abban akarata ellenére hennmarad. (Btk. 332. §) *Kir. járásbírószág.*

Magánlak megsértésének vétségeért a bűnvádi eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg. (Btk. 332. §.)

Magánokirat hamisításának büntette. Elköveti: aki hamis magán-okiratot készít vagy készített, magán-okiratot részben vagy egészben meghamisít, vagy meghamisítat, ha azt arra használja, hogy ez által valamely kötelezettség vagy jog létezése, megszünte, vagy megváltoztatása bizonyíttassék (Btk. 401. §.), ha a kötelezettség értéke, melyre a hamis vagy hamisított okirat vonatkozik 100 koronát túlhalad. (Btk. 402. §.) — Büntetést képez továbbá az okirathamisítás, ha: 1. hamis váltó készítése, vagy a valódi váltó meghamisítása által követtetett el; 2. olyan kereskedelmi vagy üzleti könyv hamisított meg, melynek a törvény feltétlenül vagy feltételesen bizonyító erőt tulajdonít; 3. kereskedelmi utalványok, takarékpénztári könyvecskék, közraktári jegyek, fuvarfeladási vevények, rakjegyek vagy más közforgalomban levő értékpapírok hamisítottatnak meg, amennyiben azok a papírpénzzel egyenlőknek nem

tekintetnek; 4. a jog vagy kötelezettség értéke, melyre a hamisítás vonatkozik, 4000 koronát túlhalad (Btk. 403. §.); aki másnak aláírásával ellátott valamely kitöltetlen iratot az aláíró beleegyezése nélkül vagy tudva, a létrejött megállapodás ellenére tölt ki, ha az arra használtatik, hogy ez által az aláíró ellen valamely kötelezettség vagy jog létezése, megszűnése vagy megváltoztatása bizonyíttassék, a mennyiben azon értéket képviseli, amely előbbiek szerint az okirat-hamisítást büntetté minősíti (Btk. 404. §.), valamint aki ugyanezen feltételek mellett más által készített hamis vagy hamisított köz- vagy magánokiratot, ezen minőségét tudva, használja. (Btk. 405. §.) *Kir. törvényszék.*

Magánokirat hamisításainak vétsége. Elköveti: aki hamis magán-okiratot készít vagy készített, magán-okiratot részben vagy egészben meghamisít vagy meghamisítat, ha azt arra használja, hogy ez által valamely kötelezettség vagy jog létezése, megszünte vagy megváltoztatása bizonyíttassék (Btk. 401. §.), amennyiben a hamis okirat oly kötelezettség vagy jog létezésének, megszüntésének vagy megváltoztatásának bizonyítására vonatkozik, melynek értéke 100 koronát nem halad túl (Btk. 402. §.); aki ugyanilyen feltétel mellett másnak aláírásával ellátott valamely kitöltetlen iratot, az aláíró beleegyezése nélkül, vagy tudva, a létrejött megállapodás ellenére tölti ki (Btk. 404. §.); aki ugyanilyen feltételek mellett, a más által készített hamis vagy hamisított köz- vagy magán-okiratot, azon minőséget tudva, használja (Btk. 405. §.); aki azon célból, hogy másnak kárt okozzon, olyan okiratot, mely vagy épen nem, vagy nem kizárólag sajátja, jogtalanul megsemmisít, megrongál vagy eltitkol. (Btk. 406. §.) *Kir. törvényszék.*

Magánosan álló csárdák megfigyelése. L. Portyázó szolgálat mikénti teljesítése.

Magánosok elleni erőszak büntette. Ha valamely csoport azon célból, hogy személyeken vagy

dolgokon erőszakot kövessen el, valakinek lakásába, üzleti helyiségébe, vagy bekerített birtokába betör (Btk. 175. §.), vagy ha a csoport nyílt helyen akár személyeken, akár dolgokon erőszakot követ el (Btk. 176. §.), — a csoport minden tagjának cselekménye magánosok elleni erőszak büntettét képez. *Kir. törvényszék.*

Magánosok elleni erőszak vétsége. Elköveti: aki a munkabér felemelése vagy leszállítása végett valamely munkás vagy munkaadó ellen erőszakot követ el, azt szóval vagy tettel bántalmazza, vagy erőszakkal fenyegeti; továbbá azok, akik gyárak, műhelyek vagy azon helyiségek előtt, ahol munkások dolgoznak, vagy a munkaadó, munkavezető lakása, illetőleg tartózkodási helye előtt összecsoportosulnak a végett, hogy a munka megkezdését, vagy folytatását megakadályozzák, vagy pedig a munkásokat a munka elhagyására bírják. (Btk. 177. §.) *Kir. törvényszék.*

Magánpárnák huzata. L. Ágynemű gondozása.

Magánügyben szabadságolt illetékei. L. Szabadságoltak illetékei.

Magánvádoló: a sértett, aki hivatalból üldözendő bűncselekmény miatt vádat emel.

Magán vállalatnál alkalmazottak elfogása vagy elővezetése. L. Elfogása közszolgálatban vagy magán vállalatnál alkalmazottaknak.

Magvak hamisítása. L. Mezőgazdasági termékek hamisítása.

Magyal ellenszere: Gyors és bő hányás előidézése. (Eá.)

Magzatelhajtás nyomozása. Magzatelhajtás vagy gyermekölés gyanúja esetében az egyébként kiderítendőkön kívül még kipuhatólandó az is: vajjon a gyermek élve született-e és a netán eltűnt holttest után is kell kutatni. (Szlgu. 134. §.)

Magyar állam térképe. L. Táblázatok elhelyezése.

Magyar honos, mindenki, aki a magyar állam területén honossággal bír. (Btk. 6. §.)

Majolika iparnál vasárnap is végezhető: kizárólag az égetési munka — egész nap. (14837/92. km. r.)

Majorság tartása nős legénység által. L. Nős legénység gazdálkodása.

Maláta iparnál vasárnap is végezhető: az összes munkák egész nap. (14837/92. km. r.)

Malom iparnál vasárnap is végezhető: az őrlési művelet egész nap. (14837/92. km. r.)

Mardaganat gyógykezelése. L. Beteg lovakkal eljárás.

Marhacsapatok ellenőrzése. A lábon hajtott marhacsapatokat a csendőrség ellenőrizni köteles. (Árt. 18. §.)

Marhacsapatok etetése és itatása. Lábon hajtott marhacsapatok etetése és itatása a községen kívül, az előjáróság által kijelölendő helyen történjék. (Árt. Vr. 59. §.)

Marhacsapatok legeltetése. Lábon hajtott marhacsapatokat útközben legeltetni nem szabad. (Árt. Vr. 59. §.)

Marhacsapások. Állatok szabadon hajtására szánt utak minden községben meghatározandók. (Mgt. 41. §.)

Marhahajtás más földjén, jogosulatlanul: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 94. §.) *Közigazg. hatóság.*

Marhahizlalók marhalevelei. L. Mészárosok marhalevelei.

Marhajárlatok ellenőrzése. A lábon hajtott vágó és kereskedelmi szarvasmarhák ellenőrzése céljából a csendőr járőr az állatok marhaleveleit elkéri és megvizsgálja, hogy azok szabályszerűek-e, hogy az állatok azonosak-e a marhalevelekre jegyzettekkel, hogy a marhalevelen megjelölt utirány megtartott-e és az állatok között nincsen-e beteg vagy gyanús darab? Ha az említett körülmények valamelyike tekintetében aggály merül fel, az ellen-

örző közegek kötelesek az állatokat feltartóztatni, egy elkülönített helyre tereltetni és az esetet a községnek, illetve a főszolgabírói hivatalnak azonnal feljelenteni. (Árt. Vr. 58. §.)

Marhakereskedők marha állományának elkülönítése. L. Mészárosok marhaállományának elkülönítése.

Marhakereskedők marhalevelei. L. Mészárosok marhalevelei.

Marhaleveleken — külföldi — az egészségi záradék hatálya. L. Külföldi marhaleveleken az egészségi záradék hatálya.

Marhalevelen állatok száma. Egy marhalevél csakis a tulajdonos egyfajú és egyforma jegyű állataira állítható ki. (Árt. 9. §.)

Marhalevelen tulajdonjog átruházása. Midőn a marhalevélre jegyzett összes állatokat ugyanazon egyén szerzi meg, ennek tulajdonjoga a marhalevél hátlapjára vezetendő záradékkal igazolandó. (Árt. Vr. 22. §.) Azon esetben pedig, midőn valaki az egy marhalevélre jegyzett állatoknak csak egy részét szerzi meg, ennek tulajdonjoga az ő nevére kiállítandó új marhalevél által igazolandó, az eredeti marhalevelen pedig azon állatok, melyek más tulajdonába mentek át, a hátsó lapra vezetendő záradékkal leirandók. (Ugyanez 23. §.)

Marhalevél állategészség-záradékkal való ellátása. A marhalevelen a község igazolni tartozik, hogy a község kerületében, valamint tudomás szerint szomszéd községekben sem uralkodik az illető állatfajra veszélyes ragadós betegség. (Árt. 9. §.) Ezen záradék a keltezés napján kívül 10 napig érvényes. (Árt. Vr. 7. §.)

Marhalevél érvényességének kelléke. Érvényes marhalevél csak bélyeges kincstári úrlapon állítható ki. (Árt. Vr. 11. §.) Ezen úrlapok a törvényhatóság által pecséttel, valamint folyó- és évszám-mal látandók el. (Ugyanez 13. §.) — Az úrlapot a rovatok pontos kitöltése után, a kiállító közeg kel-

tezi, aláírja és a községi pecséttel ellátja; a keletben a hónapot és az évszám utolsó számát betűkkel kiírni tartozik. (Árt. Vr. 20. §.)

Marhalevél — érvénytelen — beszolgáltatása. L. Érvénytelen marhalevelek beszolgáltatása.

Marhalevél kiállítására illetékes község: azon község, a melyből a marha elhajtatik (Árt. 9. §.), esetleg a melynek területén a tulajdon átruházás történik. (Árt. Vr. 16. §.)

Marhalevél közokiratot képez. (Árt. Vr. 7. §.)

Marhalevéllal ellátandó állatok. Marhalevéllal el kell látni: lovat, szarvasmarhát, juhot, kecskét, sertést, csikót, borjut, bárányt, gödölyét és malacot, tekintet nélkül arra, hogy mily koruak, még pedig valahányszor a tulajdonos az ilyen állatra vonatkozó tulajdonjogot másra ruházni vagy állandó tartózkodási helyéről elhajtani vagy elszállítani kívánja. (Árt. Vr. 8. §.) Ennek megszegése kihágás. (Ugyanez 154. §.) *Közigazg. hatóság.*

Marhalevél nélkül hajtható állatok. Marhalevél nélkül hajtható (de vasuton, hajón nem szállítható) az állatlegeltetés, usztatás, fuvarozás és gazdaság folytatása céljából, de csakis ugyanazon vármegye területén. (Árt. Vr. 10. §.)

Marhalevél-úrlapok. L. Marhalevél érvényességének kelléke.

Marha megbetegedését köteles a pásztor a tulajdonosnak azonnal bejelenteni. (48000/94. fm. r.)

Marhák hajtása. Vágómarha és kereskedésre szánt szarvasmarha az ország területén, kivéve vasuton és gőzhajón, csakis a hatóság által e célra kijelölt utakon szállítható, illetve hajtható. (Árt. 18. §.)

Marhák hajtására kijelölt utak. L. Marhák hajtása.

Marhák vagy más élelemre levágandó állatok megvizsgálására s az ezekkel való bánásmódra vonatkozó szabályok megszegése: közegészség elleni kihágás. (Kbt. 104. §.) *Közigazg. hatóság.*

Marhát megdobálni, bottal, kövel és más ily tárgygyal, vagy egváltalában azt bántalmazni, a pásztornak tilos. (48000/94. fm. r.)

Maszlag árusítása csak droguistáknak van engedve. (1893. II/22. 13808. sz. hm. r.)

Málhaszállítmányok megfigyelése. L. Teher-szállítmányok megfigyelése.

Málha áska — bal — csomagolása. A bal málhatáskába csomagolandó: lókefe és vakaró, törülőröngyba takarva, vászonkötény, abrakos-tarisznya és a nyűg. (Kh. 16. p.)

Málhatáska elhelyezése. A málhatáska s minden, ami a lószerelevényhez tartozik, a nyeregkamrában tartandó. A málhatáska a nyereg megtisztítása után ismét a nyeregre csatolandó. (Lsz. 2/32.)

Málhatáska — jobb — csomagolása. A jobb málhatáskába csomagolandó: fésű, kézi tükör, egy darab szappan vászonrongyban, az pedig a törülközöbe göngyöltve, a lőfegyverhez tartozó szerelések, illetve tisztító eszközök. (Kh. 15. p.)

Málházása a lovas járőrtáskának. L. Járőrtáskában viendő tárgyak.

Másodaltiszt begyakorlása az irodavezetésben. Oly őrsön, a hol másodaltiszt is van, az őrsiroda vezetése időnkint ő reá bízandó, hogy magát abba is gyakorolja. (A. sz. h. XII/II.)

Másodfoku bíróság. L. Bíróság.

Másodosztályú írók oktatása. L. Írásbeli oktatás II. oszt. írókkal.

Más vagyona megrongálásának büntette. Elköveti: aki idegen ingó dolgot szándékosan és jogtalanul megrongál vagy megsemmisít, ha azt tanuk, szakértők, közhivatalnokok vagyonán, azok tanuzása, véleménye vagy hivatalos eljárása miatt hosszuból követte el. (Btk. 419. §.) *Kir. törvényszék.*

Más vagyona megrongálásának kihágása. Elköveti: aki másnak ingatlan vagyonát szándékosan

és jogtalanul megrongálja, vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, ha az okozott kár 10 korona értéket meg nem halad. (Kbt. 127. §.) *Kir. járásbiróság.*

Más vagyona megrongálásának vétsége. Elköveti: aki idegen ingó dolgot szándékosan és jogtalanul megrongál vagy megsemmisít (Btk. 418. §.); aki vallási szertartásra rendelt épületet vagy más tárgyat, ugyszintén aki sirt vagy siremléket, nyilvános emlékszobrot, közkönyvtárban őrzött könyvet, kéziratot vagy a tudomány, művészet vagy ipar céljainak szolgáló nyilvános gyűjteményben őrzött egyéb tárgyat, nyilvános levéltárban vagy közhivatali irattárban őrzött okmányt, iratot vagy más tárgyat jogtalanul megrongál, elpusztít vagy megsemmisít (Btk. 420. §.); aki másnak ingatlan vagyonát jogtalanul elfoglalja vagy szándékosan és jogtalanul megrongálja, vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, amennyiben súlyosabb büntetés alá eső cselekmény nem forog fenn és az okozott kár 10 korona értéket felülmul. (Btk. 421. §.) A 418. és 421. §. eseteiben a *bűnvádi eljárás* csak a sértett fél indítványára indítható meg. A 419. és 420. §. eseteiben a *kir. törvényszék*, a 421. §. eseteiben a *kir. járásbiróság*.

Medertulajdonos türni tartozik, hogy a halászatra jogosított a vízhez járjon, hálóját vagy egyéb halászati eszközeit a partról a vízbe vethesse és kihuzhassa. (Hszt. 12. §.)

Medvék pusztítása vadászati jegy nélkül. L. Vadászati adómentesség.

Megakadályozása a törvénysértéseknek. L. Törvénysértések megakadályozása.

Megállítása gyanus egyéneknek lovas járőr által. L. Gyanus egyének megállítása lovas járőr által.

Megbeszélése az írásbeli feladatoknak. L. Írásbeli feladatok megbeszélése.

Megbilincselése letartóztatottnak lovas járőr által szabadban. L. Letartóztatottak megbilincselése szabadban lovas járőr által.

Megbirálása az írásbeli dolgozatoknak. L. Írásbeli dolgozatok megbirálása.

Megfagyottakkal való eljárás. A megfagyottak valamely fődött, széltől óvott helyre hozandók, hóra fektetendők, ruhájuk eltávolítása után hóval befödendők és hóval, vagy hó nem létében, hideg vízzel óvatosan végigdörzsölendők. Hideg fürdőbe is tehető és a dörzsölés abban hajtható végre. E mellett azonban tekintettel kell lenni arra, hogy a fülek, ujjak stb. merevek és könnyen letörhetnek, azért a megfagyottak szállítása óvatosan eszközöltessék. Csak miután a merevség enged, lehet a vizet valamivel langyosabbra venni, vagy az átszállítást valamely melegebb helyiségbe eszközölni. Körülbelül egy órai idő lefolyása alatt a szerencsétlenül járt letörendő, melegítetlen kendőkbe (lepedők, pokrócok) burkolandó és fütetlen szobába ágyra teendő, hol fejére hideg borogatások rakandók, a száraz dörzsölés pedig folytatandó. Ha az eszméletlen nem lélegzik, a mesterséges légzés kísérlendő meg. Csak ha már világos életjelek mutatkoznak, teendő a beteg melegített ágyba s meleg borral, pálinkával vagy vízzel bedörzsöltetvén, kanalanként meleg leves és némi bor adandó neki. (Eá.)

Megfertőzés büntette. Elköveti azon férfi, aki életkorának tizennegyedik évét be nem töltött tisztességes leánynyal nemileg közösül. (Btk. 236. §.)
Kir. törvénytörvény.

Megfertőzés büntetteért a bünvádi eljárás csak akkor indítandó meg hivatalból: 1. ha a tettes ellen ezen büntettel az elkövetés idejére és helyére nézve összefüggő és hivatalból üldözendő más büntett is forog fenn; 2. ha a büntett a megsértettnek halálát okozta; 3. ha a büntett fel- vagy lemenő ágbeli rokonon vagy testvéren, a tettes gyámságára, gondnokságára, tanítására, nevelésére, felügyeletére.

gyógykezelésére vagy gondviselésére bizott személyen követtetett el. (Btk. 239. §.)

Megfertőzés büntette nem büntethető, ha a tettes és a sértett között, a bünvádi ítélet kihirdetése előtt házasság jött létre. (Btk. 240. §.)

Megfigyelése a cselédeknek. L. Cselédek ellenőrzése.

Megfigyelése a közbiztonságra káros befolyást gyakorló tényezőknek. L. Közbiztonságra káros befolyást gyakorló tényezők.

Megfigyelése a málhaszállítmányoknak. L. Teherszállítmányok megfigyelése.

Megfigyelése a teherszállítmányoknak. L. Teherszállítmányok megfigyelése.

Megfigyelése az utasoknak. L. Utasok megfigyelése.

Megfigyelése gyanus körülményeknek. L. Portyázó szolgálat mikénti teljesítése.

Megfigyelő eszközök — gazdasági célra szolgálók — jogosulatlan rongálása, megsemmisítése, elvitele, vagy más helyre áttétele, amennyiben az okozott kár hatvan koronát meg nem halad: mezőrendőri kihágás. *Eljárás hivatalból.* (Mgt. 94. §.)
Közigazg. hatóság.

Meggátlása a törvénytörvényértéseknek. L. Törvénytörvényértések meggátlása.

Meggyújtása a szabadon levő kóro, trágya, tarló, avar, nádas, tőzegnek, — ha az saját tulajdont képez is — olyan helyen, hogy abból másnak kára származhat, valamint annak felügyelet nélkül hagyása: mezőrendőri kihágás. (Mgt. 94. §.)
Közigazg. hatóság.

Megintése a törvények és rendeletek áthágóinak. L. Figyelmeztetése vagy megintése a törvények és rendeletek áthágóinak.

Megjutalmazásra való ajánlása a csendőrnek. L. Csendőr megjutalmazására vagy kitüntetésére vonatkozó előterjesztések.